

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

XXI. évfolyam 3. szám

2024/3. KÜLÖNSZÁM

B U D A P E S T

- 2024 -

**A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA**

Szerkesztőbizottság:

Dr. Balla József, Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina,

Dr. Vedó Attila, Prof. Dr. Sallai János, Vájlók László

Főszerkesztő:

Dr. Balla József

Felelős szerkesztők:

Vájlók László

Dr. Vedó Attila

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor

Képszerkesztő:

Bényei Szilvia

A megjelent publikációk szerzői vélemények, melyek nem feltétlenül esnek egybe a szerkesztőbizottság megközelítésével.

Felelős kiadó:

Dr. Balla József r. ezredes

Magyar Rendészettudományi Társaság

Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Dr. Kőrösi Zoltán

**Zöld szívvel a határőrség hagyományainak őrzéséért, ápolásáért
és továbbadásáért**

Mottó:

**Zöldszív = „Határőrök voltunk-maradunk!”
„Legyen bármilyen színű is az egyenruhánk és a váll-
lapunk, szívünk mélyén mi már mindig határőrök
maradunk.”**

Béndeke József határőr altábornagy,
határőrségi főtanácsos,
a határőrség országos parancsnoka (2007.12.)

**„Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon
kapaszkodhatsz a jövőbe.”**

/Babits Mihály/

Tartalom

Dr. Kőrösi Zoltán Zöld szívvel a határőrség hagyományainak őrzéséért, ápolásáért és továbbadásáért	3
1. Bevezető	5
2. A volt határőrök és a határőr hagyományok összefüggései	5
2.1. A volt határőrök és a „zöld szív” mint együvé tartozást jelentő jelző	5
2.2. A volt határőrök és a hagyományőrzés kapcsolata	6
3. Mit értünk napjainkban a hagyományon és a hagyomány őrzésen?	8
3.1. Mi a hagyomány és mint fogalom mit jelent.....	8
3.2. A hagyományőrzés jelentése, értelmezése	10
3.3. A katonai hagyományőrzésről gondolatok.....	11
3.4. A volt határőröket jellemző alapértékek.....	12
4. A határőr hagyományok, jelképek, tárgyi emlékek.....	13
4.1 A csapatzászló.....	13
4.2. Az objektumokat jelölő táblák.....	13
4.3. Az emléktárgyak	13
4.4. Az öltözet és a felszerelés.....	14
4.5. Tárgyi, szervezeti emlékek.....	15
4.6. Határőrségi kommunikáció	16
5. A határőr hagyományok őrzéséről a határőrség működésének korából	16
5.1. A rendszerváltás előtti időszak határőr hagyományőrzése.....	17
5.2. Hagyományőrzés a rendszerváltás utáni határőrségi működés idején.....	32
6. Szemelvények és példák a határőr hagyományok őrzésére 2007 után	73
6.1.A határőrökre és volt szervezeti egységeikre emlékeztető emlékhelyek, emléktáblák és kopjafák, mint a hagyományőrzés eszközei	74
6.2. A Nyugdíjas Határőr Egyesületek tevékenységéről	75
6.3. A hagyományőrzés gyűjteményes formái, amelyekről kevesen, keveset tudnak.....	78
6.4. határőrök által szervezett találkozók szerte az ország területén	84
6.4. A határőrök himnusza a hagyományok őrzésében	99
7. Végző.....	100
7.1. Záró gondolatokként a határőr himnusz sorai	103
Felhasznált irodalom	104

1. Bevezető

A határőrség, mint szervezet, kultúráját, hagyományait a megszűnését követően a határőrség állományába tartozó volt határőrök területenként eltérő intenzitással, egyénileg vagy szervezett formában (nyugdíjas egyesületek, hagyományörző társaság, vagy alapítvány) próbálják megőrizni, az utókor tagjainak átadni.

Ez a hagyományörző tevékenység, ahogyan területileg, formájában is széttagolt, egymástól szinte teljesen elkülönülve létezik, egymás tevékenységéről sajnos nagyon keveset tudnak. Ezen a helyzeten az internet a közösségi hálók egyre bővülő lehetősége valamennyit változtatott a 2010-es évek végére, azonban ez sem hozott áttörést a szélesebb körű tájékoztatáshoz és hozzáférést az információkhoz.

Ezt saját tapasztalatból (a szerző) is meg tudom erősíteni, a határőrséggel kapcsolatos hírek információk mindig érdekeltek, azonban ezek csak ritkán szerepeltek, illetve csak hosszas keresgélés után voltak elérhetők (és jelenleg is azok).

Erre nagyon jó példa, hogy a Határőr Kultúráért Alapítvány megalakulása és honlapjának elindulása után több hónappal a fiam hívta fel a figyelmemet erre a honlapra. Azt mondhatjuk az alap információk az ismerősök között „szájhagyomány” útján terjednek.

Az interneten a közösségi médiában is sok kis csoport működött és működik úgy, hogy alig tudnak egymásról. Ebben a folyamatban a 2022-2023-as évek hoztak változást és a határőrség témájú kisebb csoportok az ismerősi hálónak köszönhetően egyre szélesebb körben találhatnak egymásra, elsősorban annak köszönhetően, hogy a volt sorállományú határőrök elkezdik keresni azokat, akikkel együtt szolgáltak. Esetenként 40 vagy több év után újra egymásra találhatnak, találkozókat szerveznek a régi idők emlékére.

2. A volt határőrök és a határőr hagyományok összefüggései

2.1. A volt határőrök és a „zöld szív”, mint együvé tartozást jelentő jelző

A megszűnt határőrség állományába tartozóan a volt sorozott és a volt hivatásos állományú tagjait szokás „határőröknek” nevezni, mellettük az egyébként nélkülözhetetlen munkát végző állománycsoport a korábbi elnevezéssel „polgári” később a „közalkalmazotti” állomány volt.

A sorállomány a jogszabályok által szabályozott előszűrést követően kapta meg a behívó parancsát és teljesítette alkotmányos katonai kötelezettségét (ne felejtsük el, a határőrség „fegyveres erőként” szerepelt egészen a rendszerváltás után megalkotott „a határőrizetről és a Határőrségről” szóló törvény megalkotásáig).

A hivatásos állomány tagjai saját elhatározásból, önként vállalva az állományba tartozás megannyi szigorú korlátozó előírását, nem munkavállalóként, hanem hivatás tudatból vállalták a határőr létet. Tették ezt, vagy a sorállományú szolgálatuk után („átszerelve”, vagy leszerelést követően), vagy a középiskolai tanulmányuk után valamelyik katonai főiskolán (határőr tiszti, vagy egyéb speciális szakon), vagy „civil” felsőfokú végzettség után tiszti átképző iskolai végzettséggel.

A határőrségnél szolgált időm, másfél év sorállományú szolgálat után átszereltem hivatásos állományba, majd ott a 26 és fél év alatt az őrmesteri rendfokozattól az alezredesi rendfokozatig eljutva azt bizonyítja esetemben, hogy a határőrséghez való tartozás számomra több volt, mint egyszerű munkahelyi kapcsolat, ezt a pályát én hivatásomnak éreztem. Olyan közösség tagja lehettem, amely tagjának lenni büszkeséggel töltött el. Ez a büszkeség nem csak rám volt jellemző, hanem mindazokra, akik akár sor, akár hivatásos állományú határőrként teljesítették szolgálatukat, határőr esküvésük szerint.

A határőrséghez való tartozás egyfajta összetartozást jelentett, amely nem csak a laktanyák kapuján belül, hanem azon kívül is megjelent, ha két ember találkozásakor kiderült, hogy a határőrségnek voltak régebben tagjai, vagy éppen a találkozás idejében tartoztak oda. Ez az összetartozás még napjainkban is megtalálható.

A határőrség 2007. december 31-ei megszűnésével a zöld szín (mint a határőrség jelkép rendszerében a központi szín) a volt határőrök együvé tartozását jelenti, akik egyre szélesebb körben „zöld szívűeknek” nevezik magukat (beleértve saját magamat is).

Ezt legszebben B. Nyéki Márk „Levonták a Zászlót!”¹ c. versének alábbi sorai fejezik ki:

„Elvehetnek minden jelvényt!
Eltűnhet majd minden jelkép?
De egy megmarad szívbe égve:
A határőrök esküvése!”

2.2. A volt határőrök és a hagyományörzés kapcsolata

A volt határőrök (akár sor, akár hivatásos állományú tagjai voltak a szervezetnek) egyre szélesebb körben úgy gondolják, hogy a határőrség hagyományait, értékeit meg kell őrizni, és tovább kell adni az utókornak, hogy ne vesszen a feledés homályába az önálló határőrség tevékenysége, értékrendszere.

¹ B. Nyéki Márk: Levonták a Zászlót! <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2022/05/18/villanasok-a-hatarorizeti-szervek-eletebol-a-hatarorok-eskuveserol>

A volt határőrök egy nagy csoportnak a tagjai voltak társadalomtudományi (szociológiai) értelemben. Ilyen megközelítésben: „Csoporton bizonyos számú (legalább három) olyan személyt értünk, akik egy, intézmények által szabályozott kapcsolatrendszerbe tartoznak, bizonyos közös értékkel bírnak, és más közösségektől bizonyos ismertetőjegyek révén különböznek.”²

A definíció három fontos alkotó eleme:

- a közös normatívák, s az ezeknek megfelelő intézmények,
- a közös értékek,
- a belső kapcsolatrendszer.

A csoportokról beszélve mindegyik jelenléte szükséges, mert a különállás, vagy összetartozás mértéke ezeknek a következménye. Az etnikai tudat, amit csoporttudatnak is nevezhetünk, ezeken keresztül, a cselekvések módjában valósul meg, tehát a kultúra viszonylagos állandóságát a belső kapcsolatrendszer intenzitása biztosítja.

A határőrség megalakulásától kezdve a megszűnéséig, jogszabályok által meghatározott keretrendszerben, konkrét szervezetformában, és létszámban, az előírt tevékenységi körön belül (közös normák), a határőr esküjük szellemében (mely rögzíti a közös értékeket), és szigorúan szabályozott alá-fölé rendeltségi viszony szerint (mint belső kapcsolatrendszer) tette a dolgát, mely tevékenységet a személyi állománya (mint egy nagy csoport) hajtott végre. Ezt a tevékenységet összefoglalóan a határőrség kulturális örökségének és hagyományainak nevezhetjük, mely a történelem és a társadalom változásainak megfelelően változott, valamint új és új tartalommal telítődött.

A „Pályakezdő Tisztek Kézikönyve” szerint **„A hagyomány, a tradíció, a múlt szellemi öröksége lehet szervezeti, szakmai, jogalkalmazói egyaránt. ... A hagyomány, mint érték, mérték, tapasztalatörző szerepe az összetartozásra, a múltbeli biztos cölöpökre épít.”**³

A jó hagyomány biztonság, magabiztosság, rendező erő, a közösség által kívánt és elfogadott magatartás, a gondolat, a szó és a tett szilárd egysége.

A hagyományok között elbeszélések, évfordulók, emlénapok, testülettel kapcsolatos irodalom és nagy jelentőségű tárgyi emlékek, felszerelési tárgyak, szabályzatok, egyéb szolgálattal kapcsolatos dokumentumok, öltözetek szerepelhetnek.

² Tanulmányok a területi kutatások módszertanából. MTA Dunántúli Tudományos Intézete. Közlemények 27. (1980) (211. oldal) <http://real-j.mtak.hu/id/eprint/6892> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

³ Horváth József: Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. NKE, Budapest, 2016. 127-128.o. <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/4955?show=full> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

A határőr hagyományok részletes tárgyalása előtt szükségesnek tartom a hagyomány, mint fogalom meghatározását.

3. Mit értünk napjainkban a hagyományon és a hagyomány őrzésen?

3.1. Mi a hagyomány és mint fogalom mit jelent

Nyíri Kristóf „A hagyomány filozófiájához”⁴ című 1988-as évben írt tanulmányában tudományos alapossággal foglalkozik a hagyomány fogalom meghatározásával, értelmezésével. Magyar vonatkozásban ezt tekinthetjük egy kiindulási alapnak. A tanulmányból a számunkra is meghatározó részlet:

„A magyar „hagyomány” szó alapszava a „hagy”, ősi örökség az uráli korból, melyből rögtön asszociálhatunk az elhagy, hátrahagy, öröklő hagy jelentésekre. A szóalakkal először tizenötödik századbéli írásmlékekben találkozhatunk, ekkor is „elhagyás, örökség”, majd későbbi írásokban „rendelkezés, törvénykezés” értelmezésben. A bennünket érdeklő tradíció jelentésén kívül a „hagyomány” a meghagyás (rendelkezés), elhagyás (válás), bírság, törvénykezés (ill. arra való idézés) jelentéseket hordozza.”

„Ami a tradíció jelentést illeti, annak korai elemei alkalmasan tanulmányozhatók a Bibliában. A latin „traditio” kifejezés (kiszolgáltatás, megadás, átadás) igei alakja többszáz helyen szerepel pl: „tartsátok meg a hagyományokat [traditiones], melyeket tanultatok akár beszéd, akár levelünk által”. A Czuczor-Fogarasi szótár meghatározásának releváns szakasza így szól: „Nemzedékről nemzedékre általszálló, s szájról szájra adott történet, monda” a Magyar Értelmező Kéziszótár igen szerencsés definíciója pedig így: „Közösségben tovább élő (tudatosan ápol) szokás, ízlés, felfogás, ill. szellemi örökség.”

Az előző gondolatsort Nyíri Kristóf így folytatja.

„A hagyomány mai, közkeletű fogalma mindenképpen a szokás fogalmához áll a legközelebb, s nemcsak a magyar szóhasználatban. A szokás fogalma azután további fogalmakra utal: konvencióra, szabályra, intézményre.

A magyar „szokás” szó egyébként egyaránt jelent egyéni megszokást és társadalmi gyakorlatot.

⁴ Nyíri Kristóf: A hagyomány filozófiájához. Világosság folyóirat XXIX. évfolyam /1988/ augusztus-szeptemberi szám 551. oldal.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Vilagossag1957_1988-2/?pg=85&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

A Czucor-Fogarasi szerint:

- „1) Bizonyos cselekvési készség, hajlam, könnyűség, mely gyakori ismétlés által mintegy öntudatlanul, sőt néha ösztönszerűleg működik,
- 2) A társadalmi életben divatozó cselekvési módok, rendtartások, illedéki szabályok stb”.

Dr. Brauer-Benke József - „Hagyomány és hagyományőrzés című munkájában”⁵ (megjelent 2011-ben) a következőket írja:

„Napjainkban egyre nagyobb számban hallani hagyományőrző csoportokról, amelyek a legkülönbözőbb „hagyományok” őrzésére vállalkoznak. Legyen az népzene, néptánc, étkezés, mesterségek, népszokások hagyományainak őrzése vagy katonai hagyományok őrzése. Ez utóbbiak széles spektrumára jellemző, hogy az Árpád kori vagy sokszor még annál is régebbi (olykor történelmileg igazolhatatlan) múltra visszatekintő katonai hagyományoktól kezdve a legújabb kori katonai hagyományokig bezárólag tevékenykednek.”

„A néprajztudományt illetően a hagyomány, a közösségi magatartásformák és objektivációk nem örökletes programja, a kultúra invariáns rendszere, a kultúra grammatikája.”

„A hagyomány társadalomtudományi meghatározással az átadott dolog”⁶, amelynek legegyszerűbb és legelemibb jelentése a traditum, vagyis valami olyan, amit a múlt a jelennek átad. Jól láthatóan ez a fajta definiálása a hagyománynak jóval szélesebb jelentéstartalommal bír, amelybe már szépen belefér az „ősi” és az „örökség” fogalmak alkalmazása is. Ez esetben az egyedüli döntő szempont, hogy a hagyomány, mint emberi cselekvés, vagy gondolkodás, illetve képzelet száll az egyik generációról a másikra.”⁷

A hagyomány szó jelentésével foglalkozó írással az interneten is találkozhatunk, így például ezt a témakört dolgozta fel a „findict.hu” honlap 2015. január 31-i cikke, mely bevezető gondolataként a következőket írta:

„A hagyomány általában az olyan cselekvéseket jelenti, amelyek megmaradtak az elődök örökségéből, ezáltal pedig nemzedékről nemzedékre továbbra is élnek, így fontos részévé válnak az adott közösségnek. Az ilyen típusú cselekvéseket egy adott társadalom tagjai a szociokulturális örökség alapján végeznek, vagy készítene, ami azt jelenti, hogy az egyén

⁵ Brauer-Benke, József (2011): *Hagyomány és hagyományőrzés*. Valóság, LIV (1). pp. 96-101.

⁶ Shils, Edward 1987, 30. (Brauer-Benke József: *Hagyomány és hagyományőrzés*. <http://real.mtak.hu/9234/> a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

⁷ Brauer-Benke József: *Hagyomány és hagyományőrzés*. <http://real.mtak.hu/9234/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18)

beleszületik egy adott kultúrába, társadalomba, csoportba, aminek hagyományait tovább tudja ápolni, gyakorolni”⁸.

A tudományos és nem tudományos publicisztikákon túl témánk tárgyalásánál a magyar nyelv értelmező szótára⁹ meghatározását is meg kell nézni, mely a „hagyomány” főnév (melyet gyakran többes számban használnak) fogalmát a következőképpen adja meg:

„Régebbi korokból, néha írott feljegyzésekben fennmaradt, vagy íratlanul, többnyire nemzedékről nemzedékre szálló és valamely közösségben továbbra is érvényesülő szokás, erkölcs, ízlés, felfogás.”

„Olyan szellemi alkotások összessége, amelyeket valamely közösség a maga termékeiként ismer, őriz és ad tovább későbbi nemzedékeknek.”

3.2. A hagyományőrzés jelentése, értelmezése

A hagyományokat sokféle formában, módon lehet csoportosítani: a családi, a nemzeti, a haladó, az irodalmi, a népi, a népzenei, a szájhagyomány, és nem utolsósorban a katonai hagyomány stb.

A felsorolás természetesen nem teljes, de az látható, hogy nagyon sok lehetőség van napjainkban a különböző hagyományok őrzésére, gyakorlására. A hagyományok nem csak a kultúra miatt fontos sokak számára, hanem a közösségek kialakulásában, összetartásában is kiemelt szerepet játszanak. A hagyományok támogatják a közösség fennmaradását abban a formában, amiben már az elődök is éltek és ez egy olyan összesség, amihez hozzátartozik az öröklött tudás, tapasztalat.

A hagyományok őrzésével, annak értelmezésével időről időre különböző területen foglalkoztak, az egyszerű „újságcikk” kategóriától kezdve az egyetemi szintű tudományos munkáig. Ezek közül idézek pár gondolatot:

A HUNGARO THEKA oldalon megjelent „A hagyományőrzés napjainkban, avagy a mindennapi hagyományok”¹⁰ című írás, mely a hagyományőrzés modern világban való helyzetét bemutató cikknek indult, az író a következő megállapításokat teszi:

⁸ A hagyomány szó jelentése <https://www.findict.hu/a-hagyomany-szo-jelentese/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

⁹ hagyomány | A magyar nyelv értelmező szótára | Kézikönyvtár (arcanum.com) <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/h-2E554/hagyomany> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

¹⁰ Hagyományőrzés napjainkban, avagy a mindennapi hagyományok <https://hungarotheka.hu/a-hagyomanyorzes-napjainkban-avagy-a-mindennapi-hagyomanyok/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

„A hagyományok azért vannak, hogy emlékeztessenek a múltra, őseink kultúrájára, amelyet igenis tiszteletben kell tartanunk...”

Horváth Orsolya „A hagyomány, néphagyomány fogalmi megközelítései”¹¹ című írásában vizsgálta a **néphagyományok, hagyományörzés és a fiatalok kapcsolatát, ennek keretében a következőket fogalmazta meg:**

„A második világháború után jelentős társadalmi átalakulások vették kezdetüket. Ennek a folyamatnak a következményeként jelent meg a hagyományörzés jelensége, amely egyfelől kulturális értékmentés céljából, másfelől politikai vetület nélküli, burkolt nemzeti érzések megélése miatt lett fontos.”

E megállapításával szembeállítja Brauer-Benke József 2011-ben írt véleményét, mely szerint: „a hagyományörzés azonban nem hű a hagyományok, néphagyományok eredeti jellegéhez. A tradíciók lényege az állandó alakulás, asszimilálódás, mely az átadás módjaiból és a szóbeli megőrzéséből fakad, míg a hagyományörzés esetében a tradíciók egy rögzített módját, jellemét tartják fent, mely az eredeti minták szerint tovább fejlődni már nem képes.”

3.3. A katonai hagyományörzésről gondolatok

A katonai hagyományörzés több évtizedes múltra tekint vissza. Tóth Gergely százados tanulmánya¹² röviden rávilágít a magyar katonai hagyományörzés történetére, társadalmi hasznosságára, érinti annak lehetséges módozatait, valamint, hogy milyen beavatkozási irányokkal lehetséges ezt a tevékenységet a honvédség és társadalom közötti kapcsolat építésére, valamint pályaaorientációs és toborzási célokra felhasználni.

Az írás a katonai hagyományörzésről általánosságban megfogalmazza, hogy egy ország, egy nemzet történelmi katonai hagyományainak őrzése és ápolása az egyik legnemesebb, történelemmel foglalkozó tevékenység, függetlenül attól, hogy ezek az események egy-egy korszak kedvező vagy kedvezőtlen megítélését adják az adott nemzet történelmében. A magyar katonai hagyományörzés fontos feladatának határozza meg jelentős események, valamint a katonai erények bemutatását, feledésbe merülésük megakadályozását. Megállapítása szerint a történelmi hagyományokkal való újbóli szorosabb azonosulás jele volt a történelmi zászlók

¹¹ Horváth Orsolya: A hagyomány, néphagyomány fogalmi megközelítései. Kulturális Szemle a Nemzeti Művelődési Intézet Interdiszciplináris online folyóirata.

<https://www.kulturalisszemle.hu/16-szam/junior-kutatoi-muhely/horvath-orsolya-hagyomany-nephagyomany-fogalmi-megkozelitesei> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

¹² Tóth Gergely: Katonai hagyományörzés a honvédség társadalmi kapcsolatainak szolgálatában. HSZ Hadtörténelem, történeti szociográfia HSz 2018/6. 140
http://real.mtak.hu/125002/1/HSZ_2018_146_6_Toth_Gergely.pdf (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

sorának megjelenése hivatalos ünnepeken, amelyek először az 1985-ös díszszemlén debütáltak.

A rendszerváltás idején elsősorban az 1848/49-es, valamint (részben ehhez kapcsolódva) a huszárság hagyományait megjelenítő csoportok alakultak, és ez a két terület mozgósítja a legtöbb katonai hagyományörzőt.

A magyar katonai hagyományörzés több évtizedes múltra tekint vissza. A „Magyar Huszár és Katonai Hagományörző Szövetség” csapatai és hagyományörző katonái számára egy zsinórmértékként használható erkölcsi normarendszer kialakításáról döntöttek 2014-ben. Ezt a munkát, Heim Sándor hagyományörző őrnagy készítette „Katonai Hagományörző Etikai Kódex”¹³ címmel a szövetség számára.

A kódex a katonai hagyományörzés fogalmán kívül a honvéd hagyományörző katonák erkölcsi erényeit és alap értékeit is meghatározza.

3.4. A volt határőröket jellemző alapértékek

A kódex a honvéd hagyományörző katonákra vonatkozik természetesen, de azt gondolom, hogy az etikai kódexükből több tétel a határőr hagyományörzőkre is vonatkozik, elsősorban a kiemelt erkölcsi erényeire és alapértékeire, melyek szerintem a következők:

Hazaszeretet: a hazához való hűség és elkötelezettség.

Hűség: határőr elődök esküje szellemének megfelelő megbízhatóság és kitartás.

Bajtársiasság: kiállás, felelősségérzet, önzetlen segítőkész szolidaritás, és együttérző áldozatvállalás a hagyományörző volt határőrtársakért.

Tisztelet: a magyar és egyetemes kultúra értékeinek, a történelmi múlt és a határőr hagyományok, jelképek tisztelete mellett, a szolgálat és az emberi méltóság tisztelete, továbbá a szakmai tekintély megbecsülése.

Becsületesség: megbízhatóságon, tisztességen, lelkiismeretességen, szavahihetőségen, valamint kötelességtudaton alapuló magatartás és életvitel.

Ez a felsorolás azt példázza, hogy ezek a tulajdonságok, értékek a határőrség működése idején is kötelezettségeket róttak az akkor szolgálatot teljesítő határőrökre és napjainkban a volt

¹³ Katonai Hagományörző Etikai Kódex, | Magyar Huszár és Katonai Hagományörző Szövetség (magyarhuszar.hu)
https://www.magyarhuszar.hu/sites/default/files/field/docs/alapdokumentumok/katonai_hagyomanyorzo_etikai_kodex.pdf (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

határőröket is kell, hogy jellemezze. Meggyőződésem, hogy ennek a ma élő volt határőrök eleget is tesznek.

4. A határőr hagyományok, jelképek, tárgyi emlékek

4.1 A csapatzászló

A csapatzászlóról, amely leginkább kifejezi a magyar történelmi hagyományok tiszteletét, az összetartozást és a közösségi szellemet csak röviden foglalkozok írásomban. Erről a katonai, a honvédelmi és a rendvédelmi tudományos tevékenység eredményeként több kiváló mű született.

Határőrségi szerepét legjelentősebben szerintem a határőrség egységei részére adományozott csapatzászlók és a határőrség megszűnésekor a csapatzászlóitól történő ünnepélyes elköszönése az igazgatóságok vezetőinek, illetve az országos parancsnoknak fejezte ki, amihez csatlakozott a határőrség lobogójának katonai tiszteletadással történő végleges levonása.

4.2. Az objektumokat jelölő táblák

A határőrség objektumai bejáratánál lévő és szervezetet megnevező táblák, melyek egy része a különböző gyűjteményekben fellelhető, másik részét egy-egy volt határőr őriz rendíthetetlenül. Mindegyik a volt határőrséget jelképezi, az utódok pedig vigyázzák emlékét.

4.3. Az emléktárgyak

A határőrség a működési ideje alatt az egyes korszakokra jellemző, többnyire a határőrség címerével ellátott dísz és emléktárgyakat adott az állományába tartozóknak dicséret és jutalom egyes formái esetén.

Ennek egyik legnagyobb példányszámban átadott formája a hollóházi porcelánból készült határőrségi címet ábrázoló emléklakett, melyet a leszerelő sorállományú határőrök kaptak. A túlnyomó többségüket a tulajdonosuk nagy becsben tartja, őrzi még napjainkban is. Számtalanszor helyeznek fel képeket a sajátjukról a közösségi oldalakon, büszkén arra, hogy azt az adott személy kapta a sorkatonai határőr szolgálata végén, a leszereléskor.

4.4. Az öltözet és a felszerelés

A szolgálati, a köznapi és társasági öltözet korszakról korszakra változáson, fejlődésen ment keresztül. Az alkalmazott „ékitmények”: a rendfokozati, a karjelzések, a határőrség feliratok, a ruházaton a „HŐR” címerek a ruházaton kívül is jelezték, hogy tulajdonosuk a határőrség állományába tartozik.

Az aktuális időszakra vonatkozó „Öltözködési szabályzat” rögzítette írott és képi formában hogyan kellett kinéznie az állomány adott rendfokozatú tagjának a különböző naptári időszakokban.

Napjainkban a hagyományörző egyesületek tagjain kívül a volt határőrök is előszeretettel használják a régi határőrségi öltözeteket a különböző rendezvényeken, találkozókön.

A határőr öltözetek, felszerelési tárgyak több kiemelkedően magas színvonalú (az eredeti szabályoknak megfelelő) gyűjteményben megtalálhatók. Sajnos ezek száma egyre bővül (mivel a volt határőrök száma az elhalálozások miatt csökken) és egy-egy volt határőr elhalálozása után a hozzátartozók szerencsére a környezetükben található, vagy az általuk ismert gyűjteménynek adományozzák az elhunyt határőrségi öltözeti és személyi tárgyait.

A gyűjtemények közül meg kell említeni az Apátistvánfalván lévő „Határőr Emlékhelyet”, a soproni Keresztes Csaba magán rendvédelmi gyűjteményét, a körmendi Rendvédelmi Technikum területén lévő „Rendészettörténeti gyűjteményt”, a kiskunhalasi Fráter Sándor „Rendészeti Emlékszobát”, a nyírbátori Tanyik József nyugállományú határőr alezredes gyűjteményét, az adyligeti „Határőr Emlékszobát”, a komáromi „Csapatmúzeumot”. A felsorolt gyűjteményeket egy-egy volt határőr állományú személy kezeli, tartja karban és lehetőségei szerint bővíti. Ide tartozik még a felsőcsatári „Vasfüggöny Múzeum” Goják Sándor volt határőr magángyűjteménye és a fertőrákosi „Vasfüggöny Múzeum” Csapó Imre nyugállományú határőr tiszthelyettes magángyűjteménye, ez utóbbit tíz év működtetés után 2019-ben a Soproni Múzeumnak adományozta.

A gyűjtemények között kiemelkedő helyet foglal el a Határőr Kultúráért Alapítvány és az NKE Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszékének közös gondozásában álló Határőr Emlékhely (Emlékszoba).

A Határőr Kultúráért Alapítvány célkitűzései között kiemelten szerepel a határőrség 1945-2007. közötti kulturális örökségének megőrzése, tárgyi emlékeinek felkutatása és megismerhetővé tétele.

A szervezett formákon kívül található egyszemélyes magángyűjtemények is, amelyek tulajdonosai szinte megszállottan keresik, kutatják a fellelhető határőrségi eredetű tárgyakat

piacokon, internetes hirdetésekben, majd egy-egy relikviát feltalálva anyagi áldozatot vállalva gyűjtik be és teszik gyűjteményük részévé. Ilyen napjainkban Üllön Angyal István volt határőr, aki lakóhelyén egy önálló épületrészt alakított ki határőr tárgyainak.

4.5. Tárgyi, szervezeti emlékek

A határőrségi szolgálati felszerelési tárgyak, technikai eszközök, műszaki, közlekedési eszközök az előzőekben felsorolt gyűjtemények közül Apátistvánfalván, a „Határőr Emlékhelyen” találhatók egyhelyen a legszélesebb körben.

Kiemelkedő gyűjtemény a „Vasfüggöny Múzeum” Felsőcsatáron, amely Goják Sándor volt sorállományú határőr szakaszvezető magángyűjteménye, amely 2001-től fogadja a látogatókat. A család szőlőskertjében kialakított szabadtéri bemutatóhelyen az Elektromos Jelzőrendszer (népies nevén: Vasfüggöny) különböző korszakainak jellemző infrastruktúrája lett újraépítve, amihez különféle szökést segítő tárgyak és történetek társulnak.

Több hagyományörző egyesület foglalkozik közlekedési eszközök, ezen belül a határőrség által használt gépjárművek gyűjtésével, renoválásával, majd újra forgalomba helyezésével és egy-egy technikai bemutatón büszkén mutatják be a megjelenteknek szeretett járműveiket.

Sok volt határőr szerzett, gyűjtött be határőrségi szolgálati technikai, műszaki, fegyverzet technikai (hatástalanított) eszközöket, büszkén emlékezve volt határőr társaikkal, melyikkel, ki, hol szolgált, tevékenykedett szolgálati ideje alatt.

Az előző fejezetben felsorolt gyűjteményekben szinte kivétel nélkül megtalálhatók egyes tárgyak, technikai-műszaki eszközök, egy-egy berendezési tárgy.

A szervezeti emlékek kategóriában a gyűjteményekben inkább speciálisan egy-egy adott helyre, vagy személyre jellemző tárgyat találhatunk. Ilyenek például a versenymozgalomban elért címekhez fűződő emlékek (oklevelek, kitűzők, jelvények, zászlók). Az írásos formában még az oklevelek, bizonyítványok, elismerések, parancsok utasítások, terep és térképvázlatok, működési területek térképei, egyes szolgálati okmányok nyomtatványok, szabályzatok, kézikönyvek találhatók többnyire.

Ebben a kategóriában kiemelkedő gyűjtő ernyőszervezet a Határőr Kultúráért Alapítvány, amely a rövid, csaknem kétéves tevékenysége során, igen jelentős mennyiségű anyagot digitalizáltatott az általa összegyűjtött határőrségi szervezeti anyagból, melyet a honlapján elérhetővé és kutathatóvá tett.

4.6. Határőrségi kommunikáció

Igen nagy jelentőségű a Határőr Kultúráért Alapítvány digitalizálási tevékenysége során, hogy a határőrség fennállása alatt (1946-2007 között) kiadott „HATÁRŐR” újságok évfolyamait (egy-két hiányzó évfolyam kivételével) teljes terjedelemben sikerült digitalizáltatniuk, és a honlapjukról nyilvánosan bárki részére hozzáférhetővé is tették.

A „HATÁRŐR” újság a szervezet változásait követve nevében is változott az alábbiak szerint: 1946. augusztus 01-1960. február 28 között „HATÁRŐR” címmel, 1960. március 01 - 1975. december 31 között „A HAZÁÉRT” címmel, 1976. január 01 – 1989. december 31 között „HATÁRŐR” címmel, 1990. január 01 – 1990. december 31 között „HATÁRŐR Magazin” címmel, 1991. január 01 – 1998. december 31 között „ORSZÁG HATÁR Magazin” címmel, 1999. január 01 – 2007. december 31 között „HATÁRŐR” címmel jelent meg.

A kiadványok végigkísérték a határőrség tevékenységét, a rendszerváltás előtti időben a szakmai mellett a politikai tartalom dominált, a rendszerváltás utáni időben pedig a szakmai tartalom. Mindkét időszakban a megjelent konkrét határőrizeti tevékenységgel foglalkozó cikkekre a szakmaiság volt a jellemző. A megjelent példányok szinte kimeríthetetlenül adják a lehetőséget a határőrség hagyományainak, értékeinek vizsgálatára, őrzésére és feldolgozására.

5. A határőr hagyományok őrzéséről a határőrség működésének korából

A napjaink határőr hagyományőrzéséhez való eljutás sorában meg kell ismerni, hogyan jutottak el a ma „volt határőrei”, mint a múlt határőrei a határőr hagyományok tiszteletéhez, őrzéséhez és ennek az ismeretanyagnak az utódok részére történő átadási igényéhez.

A téma tárgyalásához elsősorban és kiemelten támaszkodtam a „HATÁRŐR” újságokban megjelent cikkekre, írásokra. A szemelvények időrendi sorban idézik a hagyományőrzéshez kapcsolódó információkat és példázzák a határőrség működési ideje alatti hagyományok és hagyományőrző tevékenység sokszínűségét. A felsorolás természetesen nem teljeskörű, de példázza a „történelmi múlthoz, az ünnepélyes alkalmakhoz, illetve a „minden napi” élet eseményeihez kapcsolódó hagyományokat.

A cikkek közül azokat, melyek kimondottan politikai jellegűek (még ha van is utalás benne a határőrségi hagyományőrzésre, pl: pártkongresszusokra készülés, vagy azokról tudósítás) a szemelvények sorából kihagytam.

5.1. A rendszerváltás előtti időszak határőr hagyományőrzése

A határőrség működési ideje alatt mindig kiemelt szerepet kapott a határőr hagyományok tisztelete, őrzése és azok továbbadása az utókor számára. A csapatzászlók, a sorállományú határőrök ünnepélyes katonai eskütétele, a ruházaton található határőr címerek, a zöld alapszínű váll -lapok, a napi feladatok magas színvonalú követelményeknek megfelelő teljesítése, ehhez kapcsolódóan a parancsnoki állomány követelménytámasztása, az az erkölcsi értékrend, amely jellemezte a mindenkori határőröket már a rendszerváltás előtt is bizonyította a határőr elődök hagyományainak őrzését, tovább vitelét.

Amikor hazafiságról, a haza szeretetéről és a haza szolgálatáról beszélünk, az elsők között szerepel a határőrök helytállása is mely hősi cselekedetté válik, amikor szolgálat közben éri a halál az államhatár őrzőjét. A szolgálat teljesítése közben több határőr halt hősi halált villámcsapás, árvíz, mint időjárási esemény következtében és közlekedési balesetben, de a többségük, az államhatár őrzése közben az illegálisan átlépést megkísérlőkkel szembeni fegyveres támadásnak, tűzharcnak, vagy orvul történt halálos támadásnak lettek áldozatai.

A határőr hősi és szolgálati halottak emlékének ápolása, az életük feláldozása a szolgálat ellátása közben olyan példaként állt és áll napjainkban is a hazáért szolgálatot ellátók előtt, amely követendő.

A határőr hősi halottak példakép állításáról szól a Határőr újság 1958. évi 39. számában megjelent képes rövid hír: „Díszítik az őrs kultúr szobáját. ***A főhelyen a határőr hősi halottak emléktáblája áll.*** Arany László tizedes virágot tesz az emléktáblához. A határőrség személyi állománya kegyelettel ápolja az ellenséges ügynökök ellen vívott tűzharcban elesett hősök emlékét. A személyi állomány mindenütt példaképének tekinti mártírjainkat.”¹⁴

A Határőr hősök emléktáblájának avatásáról jelent meg egy cikk 1959 novemberének végén „UTÓDAIKBAN, BENNÜNK, MUNKÁNKBAN ÉLNEK ŐK TOVÁBB”¹⁵ címmel. „Bensőséges ünnepség zajlott le a közelmúltban a határőrség országos parancsnokságán. Ünnepélyes keretek között felavatták azoknak a határőr hősöknek az emléktábláját, akik példamutató helytállással védték népi demokratikus rendszerünket, a munkások, parasztok hatalmát és ezért a legdrágábbat, az életüket adták.”

¹⁴ Rövid hír. Határőr, 1958 (13. évfolyam, 1-51. szám)1958-09-30 / 39. szám (10. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1958/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=633&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

¹⁵ Utódaikban, bennünk, munkánkban élnek ők tovább. Határőr, 1959 (14. évfolyam, 1-52. szám)1959-11-10 / 45. szám (6. oldal). https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1959/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=700&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

A „HAZÁÉRT” újságban 1960 szeptemberében tudósított „Emlékét megőrizzük”¹⁶ címmel Duncsák Ferenc százados. A rábafüzesi őrön emléktáblát lepleztek le az őr hősi halottja, Elekes Antal határőr törzsőrmester tiszteletére. Mint rajparancsnok 1959. december 22-én a gyakorlótérrel történő bevonulás közben beosztottjait félretolta egy tehergépkocsi elől, de közben tizenhárom társával együtt megsebesült. Sebesülése olyan súlyos volt, hogy két nap múlva belehalt. A legdrágábbat, fiatal életét adta beosztottjai életének megmentéséért, akik hamarosan felgyógyultak sérüléseikből.

A szocialista katona-közösségek kialakításának néhány kérdéséről¹⁷ tárgyalta egy írás 1962. év közepén, melyben megállapította az író: a katonai közösségeink kialakításának egyik fontos feladata a hagyományok ápolása. Minden parancsnokság, sok őr rendelkezik már olyan hősi hagyományokkal, mint a fegyveres határsértők elleni harc mártírjai, a határvédelem kitüntetettjei, kultúr- és sportversenyek győztesei, a kiváló jelvényesek stb. A hősök és kiválók tradíciójának ápolása a közösség összeforrasztásának fontos tényezője.

Nyár végi hír 1962-ből: „A HATÁRŐRÖK EMLÉKEZETÉBEN ÖRÖKKÉ ÉLNI FOG A BÁTRAK EMLÉKE”¹⁸ Katonai pompával temették el a hősi halált halt Kocsis János századost, aki fiatalon, 30. életévében, augusztus 18-án a határsértők ellen vívott fegyveres harcban vesztette el életét. A búcsúbeszéd egy része: „Példáját adta annak, hogyan kell helytállnia a haza határainak őrzésében és ezt tette még élete feláldozása árán is. A határőrök emlékezetében örökké élni fog a bátrak emléke...”

A fiatal generáció közösségei közül több szervezet vette fel hősi halált halt határőrök nevét, így többek között erről szól egy tudósítás „Határőr hősök nevét vették fel”¹⁹ címmel Szomszéd Imre őrnagy tollából, egy Perőcsény községben lezajlott baráti ünnepségről. Az úttörőcsapat két raja felvette a hősi halált halt Sipka József és Nyikos Sándor határőr törzsőrmesterek nevét. Az ünnepség jelentőségét, a határőrök és az úttörők testvéri barátságát az ünnepség szónoka

¹⁶ Duncsák Ferenc: Emlékét megőrizzük. A Hazáért, 1960 (15. évfolyam, 1-51. szám) 1960-09-27 / 39. szám (2. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1960/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=681&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

¹⁷ Vladár Sándor: A szocialista katona-közösségek kialakításának néhány kérdése. A Hazáért, 1962 (17. évfolyam, 1-52. szám) 1962-05-30 / 22. szám (6. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1962/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=371&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

¹⁸ A határőrök emlékezetében örökké élni fog a bátrak emléke. A Hazáért, 1962 (17. évfolyam, 1-52. szám) 1962-08-29 / 35. szám (10-11. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1962/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=621&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

¹⁹ Szomszéd Imre: Határőr hősök nevét vették fel. A Hazáért, 1964 (19. évfolyam, 1-51. szám) 1964-05-13/19. szám (4. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1964/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=290&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

méltatta. Az úttörők fogadalmat tettek a felvett név megbecsülésére és megkoszorúzták a névadó hősök emléktábláját.

A lakossággal való kapcsolatot is prezentálja a következő emléktábla avatás, mely a Tudósítóink jelentik²⁰ rovatban jelent meg 1966-ban. Az emléktábla avatáson részt vettek az úttörő-határőr szakaszok, a járási, a községi tanács képviselői is. Csizmadia őrnagy őrsén került sor az 1949-ben hősi halált halt Horváth Pál határőr őrmester emléktáblájának leleplezésére. Az ünnepi beszédben méltatták a hős helytállását, és elmondták, hogy Horváth őrmester az őrs működési területén szolgálati feladatának példás ellátása közben vesztette életét, majd ezt követően leleplezték a Horváth Pál őrmester tiszteletére állított emléktáblát.

Az utókor 1969-ben méltó keretek között emlékezett és emléktáblát állított a Honvéd Határőrség első parancsnoka tiszteletére²¹. Pálffy György altábornagy volt a Honvéd Határőrség első parancsnoka, a demokratikus magyar hadsereg felügyelője, a honvédelmi miniszter első helyettese, aki a személyi kultusz idején elkövetett törvénysértésnek lett az áldozata.

Az altábornagy születésének 60. évfordulója alkalmából kegyeletes megemlékezést tartottak szombaton Budapesten az V. kerületi Balaton utcában, amelyet a kiemelkedő katonai vezetőről neveztek el (napjainkban újra Balaton utcának nevezik). A Balaton utca 4-es számú épületen pedig leleplezték az emléktábláját.

A HAZÁÉRT újság „tudod-e...”²² rovatban található egy határőr hősi halottakra vonatkozó rész 1971-ben „...hogya a határőrség soraiból az 1945. május 14-én történt megalakulás óta napjainkig (1971) 53-an áldozták életüket határaink őrizete és a népi hatalom védelme érdekében”. A határőrség hősi halottjainak nevét emléktáblák és emlékoszlopok őrzik, azon az őrsön, ahol utoljára szolgáltak. A hősi halottak nevét a kötelékrendezésen névsorolvasáskor minden alkalommal felolvassák, amelyre a sor elején álló katona vagy tiszt ezt válaszolja: **„Hősi halált halt államhatárunk őrizete közben!”**

²⁰ Tudósítóink jelentik. A Hazáért, 1966 (21. évfolyam, 1-52. szám) 1966-10-19 / 42. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1966/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=676&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²¹ Pálffy György altábornagy emléktáblájának leleplezése. 22 A Hazáért, 1969 (24. évfolyam, 1-53. szám) 1969-09-17 / 38. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1969/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=638&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²² Tudod-e. A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám) 1971-02-24 / 8. szám (7. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=146&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

A Belügyi Szemle 1971. márciusi számában jelent meg Szócs Ferenc határőr alezredes határőr témával foglalkozó „A határőr-hagyományok gyűjtésének és bemutatásának elvei és módszerei”²³ című tanulmánya. Ez a munka különösen hasznos útmutatással szolgált a csapatmúzeumok anyagának bővítését, illetve az alkalmi kiállítások megrendezését illetően.

A hagyományokkal kapcsolatban dr. Ábel László ezredes, országos parancsnokhelyettes 1971-ben egy határőr úttörőcsapat névadó és csapatzászló átadási ünnepségén²⁴ mondta: „A hagyományok köteleznek bennünket. Kötelezik határőreinket a becsületes, férfias helytállásra, a határőrizet példás ellátására. Kötelezik ifjúságunkat a haza védelmére, államhatáraink biztonságos őrizetére. Ezt segíti felnőtt lakosságunk, amikor maga is részt vesz a határőrzésben, segítséget nyújt a határőrizethez, s arra neveli az ifjú nemzedéket, hogy szeresse hazáját...”

Ezen a rendezvényen a csapatzászló jelentőségét is méltatta. „A zászló jelkép,²⁵ — mondotta — jelképe az egységnek, az azonosságnak, szoros baráti kötelékbe fűzi azokat, akik a zászló alá tartoznak. A zászlóhoz való hűség azonosulást jelent a haza szeretetével, a haza és államhatárunk őrizetére való készséggel, a proletár nemzetköziség eszméjével, a szocialista tábor érdekeinek védelmezésében. A csapatzászló az úttörőbecsület jelképévé is válik. Elvárjuk tőletek, hogy ti is ugyanúgy álljatok helyt a tanulásban, mint szüleitek a munkában és a határőrök a fegyveres szolgálatban, hogy példamutatóan, szorgalmasan tanuljatok, készüljetek a jövőre.”

Csorna városban 1971. december 19-én a határőrök ünnepélyes eskütétele és a KISZ KB Vörös vándorzászló átadása alkalmából²⁶ hangzott el: „Esküjük teljesítésére lelkesítse önöket a határőrség eddigi helytállása, az elődök hősiesség magatartása és a napjainkban szolgálatot teljesítő idősebb harcostársak jó példája... mert mi békében is harci feladatot teljesítünk,”

Keserű István az „ÁPOLJUK, ŐRIZZÜK HAGYOMÁNYAINKAT”²⁷ című írásában összefoglalja a határőr hagyományok és a politikai nevelőmunka összefüggéseit: A határőrség

²³ A Belügyi Szemle márciusi számából Szócs Ferenc: A határőr-hagyományok gyűjtésének és bemutatásának elvei és módszerei. ²⁴ A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám) 1971-03-03 / 9. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=148&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²⁴ Zászlóavatás Mórahalmon. A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám) 1971-05-26 / 21. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=365&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²⁵ Ibid. (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²⁶ Eskütétel és vándorzászló átadás. ²⁷ A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám) 1971-12-22 / 51-52. szám (5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=881&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

²⁷ Keserű István: Ápoljuk, őrizzük hagyományainkat. A Hazáért, 1974 (29. évfolyam, 26-52. szám) 1974-11-13 / 46. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1974_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=357&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19.)

bővülő gyűjteményei, a csapatmúzeumok, a határőrkerületek megalakulási napjai, a létesítendő csapattörténeti könyvek (amelyeknek tartalmaznia kell a határőrkerület hősi múltját, az elődök és a kerület több évtizedes történetét), összefüggő láncszemeit képezik politikai nevelő munka fontos részének, a határőr hagyományok ápolásának. A hagyományok ápolásának célja a csapat örökségének, kiemelkedő példáinak felidézésével erősíteni az összetartozás érzetét és követendő példát adnia kötelesség teljesítésére. Harci hagyományainknak a kiképzés, a végrehajtó szolgálat és katonaélet minden percében hatniuk kell. Ez erősíti hivatástudatunkat, a határőrséghez tartozás jogos büszkeségét, újabb és újabb katonanemzedékeket lelkesít az esküben vállalt feladatok maradéktalan végrehajtására.

Éri Ottó a hagyományok és a kiképzés összefüggéseit tárgyalja „Az elődök nyomdokain”²⁸ című cikkében. A kiképzéseken is mindig megmarad a hagyományok szerepe: az előző ciklusokban elért jó eredmények, a tapasztalatok a következő időszakban beérnek, és még jobb eredményekre sarkallják a parancsnokokat és a beosztottakat. A korábban szerzett ismeretek felhasználása egészséges és szükséges is, mert lendületet ad a további munkához, a nehézségek leküzdéséhez, ezért a hagyományok mozgósító, lelkesítő erejére a kiképzéseken nemcsak lehet, de szükséges is alapozni.

„Emléktábla-avatás”²⁹ Mohácson 1975-ben írta Kővári Vilmos százados. A fegyveres erők napján avatták az 1956-os Dunai jeges árban Mohácsnál hősi halált halt Horváth Sándor határőr alhadnagy emléktábláját. „Ez a tábla örökké hirdeti Horváth Sándor elvtárs emlékét, a dolgozó nép iránti hűségét, tette példát mutat a jelen és a jövő határőreinek...” A megemlékezést követően koszorút helyeztek el az emléktáblánál a város vezetői, az alegység és a mohácsi FEP Horváth Sándorról elnevezett szocialista brigádjának képviselői, majd a mohácsi temetőben megkoszorúzták Horváth Sándor sírját.

A határőrség és a határmenti települések hagyományosan jó kapcsolatot ápoltak egymással, ennek állít emléket a két új határőrközség címet elért település címátadási ünnepségével kapcsolatban „Jobban, mint eddig”³⁰ című írása Regös Lászlónak. November 07-én újabb két község, Murakeresztúr és Bácsszentgyörgy lépett a határőrközségek sorába. Velük együtt már nyolcvanhárom határ menti község vette fel a megtisztelő és kifejező címet. A mostani

²⁸ Éri Ottó: Az elődök nyomdokain. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám) 1975-08-19 / 34. szám (4. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=131&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19)

²⁹ Kővári Vilmos: Emléktábla-avatás. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám) 1975-10-15 / 42. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=273&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19)

³⁰ Regös László: Jobban, mint eddig. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám) 1975-11-19 / 47. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=362&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.19)

avatóünnepségek különös jelentőségét az adta meg, hogy alig egy hónapja jelent meg a minisztertanács 26/1975. számú rendelete a Belügyminisztérium munkájának önkéntes segítőiről.

„A közösségek címei”³¹. E költői kérdésre keres és talál választ az író: *Mit, és mennyit érnek az egész határőrség és mennyit az adott kollektívák számára a közösségek címei, a szocialista versenymozgalomban elért sikerek?*

A határőrség kiváló katonái, az egységek, alegységek élenjáró katonái büszkén viselik kemény munkával, mindennapos helytállással megszerzett címeiket, s büszkéik rájuk parancsnokaik, büszkéik társaik. Az egyéni erőfeszítések, az egyének tettei pedig közvetve és közvetlenül a közösség javára kamatoznak. A másik oldalról szemlélve pedig nyilvánvaló, hogy az egyén is csak olyan kollektívákban képes vállalásainak, a mind magasabb követelményeknek megfelelni, ahol segítik őket, ahol a jó légkör eleve jó munkára ösztönöz.

Éppen ezért szinte felbecsülhetetlen értékűek az alegységeknek, az őrsöknek a szocialista versenymozgalomban szerzett címei. Hiszen ezek már valóban egy egész közösség céltudatos, egy esztendőn át következetesen folytatott munkáját feltételezik, s ezek a vállalások és eredmények ráadásul a tulajdonképpeni versenyidőszaknál jóval nagyobb időszakra épülnek, gyökereznek az alegységek hagyományaiban, és újabb hagyományokat teremtenek.

A cikk készítője a határőr őrsön járt, amely ismét az egység élenjáró alegysége lett. A személyi állománygyűlésen arról beszéltek, hogy az idén sem akarják alább adni, s ahogyan az előző korosztályok megtették mindent a sikerért, ők is meg akarnak és meg fognak tenni mindent. A klubjuk falán a selyemzászlók és az oklevelek tanúsították, hogy ez az elhatározás valóban a jó hagyományokban gyökerezik, hogy vállalásuk, elhatározásuk nem szalmaláng-fellobbanás. Mint mások, ők is pontosan tudták, mit vállalnak. Az alegységek címeinek ez az igazi értéke és tartalma, hogy közösen elért, kiharcolt, közös munkával kovácsolt címek. Az arany- vagy ezüstsávot zubbonya zsebe fölé tehát mindenki büszkén, s joggal viselheti. Mindenki büszkén emlegetheti majd: „olyan közösség tagja voltam, amelyik sokat vállalt, s vállalásait teljesítette”.

„Eredmények születtek”³² *Battonya őrs.*

Még felsorolni is sok, az őrs annyi szép eredményt, címet mondhat magáénak a szocialista versenymozgalom kezdete óta, összesen nyolcszor, folyamatosan pedig negyedik alkalommal

³¹ A közösségek címei 32 Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám) 1977-01-14 / 2. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=18&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20)

³² Abinéri Ottó Tervezett sikerek. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám) 1977-02-11 / 6. szám (8. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=87&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20)

érték el a BM Határőrség kiváló őrsze címet. „Évről évre állandóan jól dolgozni, együtt haladni a fejlődés követelményeivel már egymagában is szép, s mindenre kiterjedő, alapos munkát követel meg mindenkitől. Mindemellett még a szocialista versenymozgalom szigorú követelményeinek felsőfokon is eleget tenni: már mindenképpen elismerésre méltó dolog! Sokkal nehezebb megtartani, mint elérni az eredményt” mondta Cseh István főhadnagy, mert ehhez január 01-jétől december 31-ig mindennapos, becsületes munkára van szükség. A legkisebb megingás, egyetlen meggondolatlan lépés már veszélyeztetheti az eredményt. Amikor a battonyai határőrök versenyvállalásukat megtették, egyöntetűen a kiváló cím elérését tűzték ki célul. A hagyományok (mert náluk már a kiváló cím elérése ennek mondható) a katonákat arra kötelezték, hogy ők se adják alább, mint elődjeik.

„A közösségekre támaszkodnak”³³ írta Danyi József. A nyugati határőr kerületek versenyéből a szombathelyiek kerültek ki győztesként, s ezért egy évre hozzájuk került a KISZ központi bizottságának vörös vándorzászlója.

Ez az esztendő amúgy is mérőöldkő volt a határőrség és a határterületi lakosok egyre sokoldalúbb és tartalmasabb együttműködésében. A szombathelyi kerületnél eleven hagyományokra épül az önkéntes határőr mozgalom. A csoportok megalakulása, az önkéntes határőrök esküje, kiképzése és szolgálatba állítása egy olyan kapcsolatrendszerre vezethető vissza, amely számtalanszor igazolta az eddigiek folyamán a helyi lakosok és a határőrök barátságát, együttműködési készségét.

„Újabb határőrközség”³⁴ tudósított Gazsó Béla alezredes. Hazánk felszabadulásának 32. évfordulóját nevezetes ünnepségen köszöntötték Csikéria dolgozói. Április 03-án délelőtt (az esős, ködös időjárás ellenére) a községi művelődési ház zsúfolásig megtelt. A falut határőrközséggé avatták. A megtisztelő elnevezést s a határőrközség címet igazoló bizonyítványt Dudás István ezredes, a kiskunhalasi kerület parancsnoka adta át a községi tanács elnökének. Csikéria apraja-nagyja aktívan segíti a határőröket. Tizenhét önkéntes határőr vesz részt a portyázásban, s a 2500 hektáron gazdálkodó szövetkezet dolgozói is „határőr szemmel” figyelnek munka közben. Ezért avatták Csikériát határőrközséggé.

³³ Danyi József: A közösségekre támaszkodnak. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám) 1977-04-08 / 14. szám (9. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=211&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20.)

³⁴ Gazsó Béla: Újabb határőrközség. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám) 1977-04-22 / 16. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=238&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20.)

„*Jobbágy Szilárd löverseny*”³⁵ Ez évben tizenkilencedik alkalommal rendezték meg a határőrség Jobbágy Szilárdról elnevezett országos löversenyét, adta hírül Tóth András őrnagy. A kétnapos küzdelemsorozatra Körmenden került sor. Kiss Lajos alezredes rövid beszédben üdvözölte a versenyzőket, majd hangsúlyozta, hogy a Jobbágy Szilárd löversenynek a határőrségnél nagy hagyományai vannak. Elmondta, hogy a verseny komoly szerepet tölt be a csapatok lövészeti színvonalának emelésében, a helyes szemlélet kialakításában. A versenyzők és a csapatok egységük egész személyi állományát képviselik, így sikereik, eredményeik is a kerületeknek hoznak dicsőséget. A válogatóverseny és az országos löversenyre való felkészülés mindenütt lehetővé tette a határőrök számára, hogy jobban megismerjék fegyvereiket, elsajátítsák azok mesteri kezelését.

„*Felismerve a célokat*”³⁶ címmel fogalmazta meg Fehér Tamás, hogy a soproni határőr kerületnél a sportnak, a sportolásnak hagyományai vannak. A KISZ KB 1977/78-as mozgalmi évre meghirdetett *Edzett ifjúságért!* mozgalma tovább segítette e hagyományok jó folytatását. A kerület vezetőinek egyöntetű véleménye, hogy a határőrségi bajnokságon 1977-ben elért első helyezés (amely a 11 sportágban szerzett pontszámok alapján alakult ki) alapvetően e mozgalom létrejöttének, bevezetésének köszönhető. Sokan rájöttek arra, hogy e mozgalom céljai, követelményei valóban az ifjúság, jelen esetben a határőrök mozgásigényét elégítik ki, emellett folyamatosságot, rendszerességet biztosítanak.

„*Távol, nem egyedül*”³⁷ Lakott területtől távol eső őrsről írt Lengyel Tibor. A célhoz a versenymozgalomban több úton fognak eljutni. Ami a kiképzési és a szolgálati feladatok minél eredményesebb megvalósításának előremozdítását illeti, szabályzat ismereti, nyomolvasó és más hasonló vetélkedőket szerveznek. Ezeknek már hagyományai vannak itt. A lövészetekre való felkészülést tanulópárokkal oldják meg.

Beindultak a vitakörök, s a parancsnok és a politikai helyettes aktív részvételével egyre színvonalasabbak a beszélgetések. Az őrsön nagy hagyományai vannak a barkácsolásnak. Talán már nem is emlékeznek rá, hogy ki honosította meg itt az intarziakészítést, a

³⁵ Tóth András: Jobbágy Szilárd löverseny. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám) 1977-05-27 / 21. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=317&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20.)

³⁶ Fehér Tamás: Felismerve a célokat. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám) 1978-03-17 / 11. szám (15. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=158&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.20.)

³⁷ Lengyel Tibor: Távol, nem egyedül. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám) 1978-05-12 / 19. szám (4-5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=275&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

makettépítést. De a módszerek élnek, egyre kifinomultabbak. Gyűlnek a jó közösségekben szerzett élmények, az egész életre szóló emlékek.

„*Tarpa Határőr község*”³⁸ Lengyel Tibor a határörközség címátadásról írt. A határterületen élők és a határőrség együttműködését összegezte a nyírbátori kerület parancsnoka, Heizer György alezredes: „Kívánom, hogy a régi hagyományokon alapuló együttműködés, egymás munkájának megbecsülése, segítése jellemezze továbbra is a határőrség és a lakosság kapcsolatát. Kívánom, hogy ez a jó kapcsolat tovább szilárduljon, fejlődjön csak így, közösen, a szabályok betartásával és betartatásával tudunk még eredményesebben eleget tenni kötelességeinknek. E gondolatok jegyében nyújtom át a hazaszeretet bizonyítványát, azt az oklevelet, amely jelképe a község dolgozói és a határőrség között kialakult megbonthatatlan barátságnak.”

„*Újságírók a laktanyában*”³⁹ mondta Béla Ottó, aki arról a hagyományról írt, hogy az orosházi és a kiskunhalasi kerület vezetői meghívják a területükön levő lapok főszerkesztőit, honvédelmi tudósítóit, hogy megvitassák: milyen a megyei lapok és a határőrség kapcsolata. A megbeszéléseken kiemelten szerepel, hogy az újságok hogyan segíthetnék jobban a határőrizeti munkát. A közelmúltban a Békés megyei Népújság, a Csongrád megyei Hírlap, a szegedi Délmagyarország és a kecskeméti Petőfi Népe munkatársai tanácskoztak Orosházán. A sajtó képviselőit dr. Csentes Mihály alezredes, az orosházi kerület parancsnoka, dr. Berta Sándor alezredes, és helyettesei köszöntötték. Elsőként dr. Csentes Mihály alezredes tájékoztatta a résztvevőket az orosházi kerület életéről. Elmondotta, hogy a határőrök az elmúlt évben is becsületesen tettek eleget a kötelezettségeiknek, éberan őrizték a kerület határszakaszát. A kerület vezetői, az alegységek parancsnokai és a személyi állomány szoros kapcsolatot épített ki a működési területükön levő három megye 42 határ menti községének párt-, állami, társadalmi szerveivel, az ott élő lakossággal, melyek jól segítették a határőrizeti tevékenységet.

„*Atlétikai Bajnokságunk*”⁴⁰ Tóth András őrnagy tudósított a jelentős, országos sporteseményről. A határőrség országos atlétikai bajnokságának ismét a Törekvés Sportegyesület adott otthont. A verseny ünnepélyes megnyitásakor Bakos Károly alezredes üdvözölte a meghívottakat, a felsorakozott csapatvezetőket, versenyzőket, valamint a verseny

³⁸ Lengyel Tibor: *Tarpa Határörközség*. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám) 1978-05-26 / 21. szám (5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=307&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

³⁹ Béla Ottó: *Újságírók a laktanyában*. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám) 1978-06-09 / 23. szám (2-3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=336&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

⁴⁰ Tóth András: *Atlétikai Bajnokságunk*. Határőr, 1979 (34. évfolyam, 1-25. szám) 1979-06-22 / 25. szám (14. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=396&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

megrendezésében közreműködőket. Hangsúlyozta, hogy a határőrségnél több évtizedes hagyománya van az atlétikai versenyeknek, bajnokságoknak, melyek jó hatással vannak határőrökre, az egészséges versenyszellem növelésére.

„Az ősök példáját követve”⁴¹ című írásában Kispál József arra utal, hogy az őrségben régi hagyományai vannak a határőrizetnek. Az őrségek ma is büszkék határvédő, őrtálló mivoltukra. A parancsnokok és a járőrök a megmondható, mit jelent az önkéntes határőrök segítése a mélységi határőrizetben. A határőrizet társadalmi jellege egyre nagyobb méreteket ölt, s az összefogás biztonságosabbá, hatékonyabbá teszi a szolgálatellátást. Mind többen érzik kötelességüknek, hogy támogassák a határőrség munkáját.

„A Határőrség története szakdolgozatok lapjain”⁴² A Rendőrtiszti Főiskolán a történelmi kutatómunkának már több éves hagyományai vannak, fogalmazta meg Dr. Keserű István r. őrnagy. Az elmúlt években sok hallgató dolgozta fel szakdolgozatában a belügyi szervek (a rendőrség, a határőrség) történetének egy-egy szakaszát, illetve egy hősi halott rendőr vagy határőr életútját, hősi halálának körülményeit.

A belügyi szervek történetének ilyen feldolgozása pedagógiai szempontból igen hasznos. A kutatómunka során a jövőbeli belügyi tisztek megismerik a belügyi szervek dicső harci hagyományait, az elődök példáját a szolgálati feladatok ellátásában, ez erősíti politikai elkötelezettségüket, a belügyi szervekhez való kötődésüket, és fejleszti hivatástudatukat, bővíti szakmai tapasztalataikat. A történelmi kutatómunkát végző hallgatók megismerkednek a tudományos munka módszereivel és eszközeivel, megtanulják a levéltári kutatások, a veteránok és harcostársak élményei összegyűjtésének szakszerű módszereit.

„Csapataink életéből”⁴³ rovatban jelent meg: A BM TARTALÉKOSTISZT-KÉPZŐ ISKOLÁN már példás hagyományai vannak a véradó mozgalomnak. Évente kétszer adnak önkéntesen, térítésmentesen vért a hallgatók. A legutóbbi alkalommal több, mint száz litert adott az iskola személyi állománya. A cikkben szereplő önkéntes véradással kapcsolatban meg kell jegyezni, a határőrség nagyon sok alegységénél, a kiképző pontokon is szerveznek ilyen akciókat, ahol a határőrök nagy számban adnak önkéntesen vért.

⁴¹ Kispál József: Az ősök példáját követve. Határőr, 1979 (34. évfolyam, 26-52. szám) 1979-06-29 / 26. szám (7. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=6&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

⁴² Keserű István: A Határőrség története szakdolgozatok lapjain. Határőr, 1979 (34. évfolyam, 26-52. szám) 1979-08-10 / 32. szám (4-5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=99&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

⁴³ Csapataink életéből. Határőr, 1980 (35. évfolyam, 1-25. szám) 1980-03-21 / 12. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=169&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

„Erőt sugárzó díszszemle”⁴⁴ Immár hagyomány a díszszemlék történetében (ez a 35.), hogy a határőrök viszik el a pálmát a gyalogos díszzászlóaljak közötti szocialista versenyben, s nyerik el az ezzel járó kiváló alegység címet, s a honvédelmi miniszter serlegét. Erre példaként álljon az erről szóló belügyminiszteri parancs részlete:

„A Belügyminisztérium szervei odaadón teljesítik az állam- és a közbiztonság védelmével, az államhatár őrizetével kapcsolatos feladataikat.

A felszabadulásunk 35. évfordulója tiszteletére rendezett katonai díszszemlén a BM Határőrség díszzászlóalja a hagyományoknak megfelelően, méltóképpen képviselte a Belügyminisztérium személyi állományát. Egész dolgozó népünk, pártunk, kormányunk vezetői és a külföldi vendégek előtt fegyelmezett, öntudatos, erőt sugárzó helytállásuk bizonyította a határőrség magas fokú harc készségét, a személyi állomány szilárd erkölcsi-politikai állapotát, amely biztosítéka a Magyar Népköztársaság államhatára eredményes őrizetének, védelmének. A felkészülés során végzett szorgalmas és eredményes munkájukért köszönetemet fejezem ki. A díszzászlóalj határőreit, tiszteseit, tiszthelyetteseit, tisztjeit dicséretben, valamint 5 nap jutalomszabadságban részesítem, és példaképül állítom a BM egész személyi állománya elé. BENKEI ANDRÁS belügyminiszter”

„Legfőbb mérce a határőrizet”⁴⁵ írta Danyi József a szombathelyi kerület KISZ-bizottsága küldöttgyűléséről. A beszámolóból pár fontos megállapítás: Kimagasló volt a már jelentős hagyományokkal rendelkező „*Tegyé! többet a határőrizetért!*” mozgalom, valamint a határőrizet szilárdítása érdekében végzett különböző társadalmi munkaakció. Kiemelte a beszámoló: a KISZ „Radar-akció” keretén belül több alegységnél szabadidejüket feláldozva vállaltak részt a határőrök határműszaki berendezések építésében, karbantartásában, az egyik őrs határőrei pedig önerőből újították fel működési területükön a vadfogót és az akadályrendszert. „A járőrparancsnokok fóruma” és „a Járőrtárs kérdez, a járőrparancsnok válaszol” elnevezésű rendezvényeknek is nagy sikerük volt, elősegítették az elsődíszszakos határőrök beilleszkedését, az őrsi közösségek erősödését. Ezek a tevékenységek jól segítették a határőrizet eredményes végrehajtását.

„Az ötödik kiváló cím” Abinéri Ottó tollából. A jó és nemes hagyományoknak nemcsak múlt megőrző szerepük van, hanem a további fejlődés lépcsőfokának is szolgálnak. Ezt ismerték fel

⁴⁴ Erőt sugárzó díszszemle. Határőr, 1980 (35. évfolyam, 1-25. szám) 1980-04-11 / 15. szám (9. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=223&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.21.)

⁴⁵ Danyi József: Legfőbb mérce a határőrizet. Határőr, 1981 (36. évfolyam, 1-25. szám) 1981-04-17 / 16. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1981_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=241&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

a zalaegerszegi szállítók: a hagyományok alapján dolgoznak, de mindig keresik az újat, a jobbat, az előrelépés lehetőségeit. A már egyszer elért élenjáró vagy kiváló cím mögött szilárd, fegyelmezett, következetes és folyamatosan jól végzett munka húzódik. A szocialista versenymozgalomban példa erre a zalaegerszegi kerület szállító-alegysége, amely ötödik alkalommal nyerte el a kiváló címet.

„*Alkotmányunk ünnepén, Tisztavetés a Parlament előtt*”⁴⁶ Danyi József írásában kiemelte Czinege Lajos hadseregtábornok honvédelmi miniszter beszédéből: „Nemes hagyománnyá vált – mondta -, hogy ifjú tisztjeink a nép és a fegyveres erők egységének, összeforrottságának jelképeként alkotmányunk napján, az új kenyér ünnepén az ország háza, az állami zászló előtt tesznek egész életre szóló fogadalmat. Kifejezésre jut ebben dolgozó népünknek katonafiai iránt érzett őszinte bizalma, tisztelete és megbecsülése, a haza, a nép ügyének fegyveres szolgálatát vállaló hivatásos tisztjeink elkötelezettsége.”

„*FOLYÓK FÖLÖTT, A SZENTMIHÁLY-HEGYEN*”⁴⁷ írta Magdus Tamás Smidéliusz István őrnagy őrséről, mely a Szentmihály-hegyen áll. Az őrs épülete szinte bástyaként tornyosul a Mura és a Dráva fölé. Az itteniek és a határőrök közötti kapcsolat a megértésen, az egymás iránti megbecsülésen és tiszteleten alapszik. A régi hagyományok ma új formában, de lényegében azonos tartalommal tovább élnek. Ez nem jelent mást, mint kölcsönös segítséget a határőrizeti és más feladatok megoldásában.

„*A Karancs lejtőin, hagyományok vonzásában*”⁴⁸ A Karancs tövében ezt teszik írta Magdus Tamás. Fodor százados nemcsak tiszteletből, kötelességből végzi határőr hagyományt teremtő és őrző munkáját, őt minden szál idekötí: itt született, itt vált határőrtisztté, s gyermekfejjel szemtanúja volt a történelmi eseményeknek. Meleg szavakkal emlékezik meg az 1969-es évről, amikor az emlékmúzeumot megnyitották s az ünnepségen személyesen találkozhatott a legendás partizánnal, Nógrádi Sándorral. Mintegy védnökséget is vállalva az emlékház megőrzéséért, határőrök lötték a dízsörtüzet a múzeumavaton. Néhány akkori aktív segítő még ma is él. A kapcsolattartás velük természetesen Fodor százados és határőrei feladata. A

⁴⁶ Danyi József: Az alkotmány ünnepén. Határőr, 1983 (38. évfolyam, 27-52. szám) 1983-08-26 / 34. szám (8-9. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1982_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

⁴⁷ Magdus Tamás: Folyók fölött, a Szentmihály-hegyen. Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám) 1984-01-06 / 1. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=5&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

⁴⁸ Magdus Tamás: A Karancs lejtőin, hagyományok vonzásában Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám) 1984-03-30 / 13. szám (9. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=198&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22)

határőröké, akik a hős elődök példáján nevelkedve teljesítik harci feladataikat. Mert az ide érkező újoncok első útja az emlékmúzeumba vezet. A harc feladat megadásakor az eligazító felhívja a szolgálatba induló járőr figyelmét: olyan területen őrzi a Magyar Népköztársaság államhatárát, amelynek múltja és jelene helytállásra kötelez. Haladó hagyomány ez, amit ápolni, terjeszteni és továbbfejleszteni szép kötelességük.

„*KIRÁNDULÁS a történelemben*”⁴⁹ tudósított Szabó Zoltán szakaszvezető a soproni kiképzőbázison az újonc határőrök a politikai foglalkozásokon nagy figyelemmel hallgatták a határőrség fejlődésével, a határőrizet történetével összefüggő kérdésekről szóló előadásokat. A közelmúltban Koczor Ferenc nyugállományú alezredes, a kiképzőbázis volt törzsfőnöke tartott érdekes előadást a határőrség haladó hagyományairól. Beszért többek között a gyeprüendszer kialakulásáról, a végvári harcokról és a határőrizettel összefüggő sok érdekes dologról. Tóth Béla határőr és társai nem gondolták, hogy az elmondottakat megláthatják, azok egy részét megismerhetik, ugyanis egész napos „expedíció” indult április 3-án reggel a kiképzésben élenjárók részvételével, történelmi körutazásra: Nagycenk, Nemesmedves, Kőszeg, Fertőd, Fertőrákos kőfejtő helyek érintésével.

„*Számíthatnak egymásra*”⁵⁰ címmel Babai József a nagykanizsai kerületnek a rendőrséggel való együttműködésének régi és szép hagyományát elemezte. Elsősorban a Somogy és a Zalamegyei főkapitánysággal, illetve kapitányságokkal, rendőrségekkel és körzeti megbízottakkal fejlesztik kapcsolataikat. Így nem ritka ezen a határterületen, hogy időnként közösen is látnak el szolgálatot. Csupán tavaly 41 alkalommal láttak el ilyen együttes szolgálatot, majdnem háromszáz órán át. Határőreinknek alapfeladatuk ellátása során a közrend és a közbiztonság szilárdítására is mindig kiterjed a figyelmük. Ezt jelentős mértékben megkönnyíti, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást ad a közbiztonsági helyzetről és feladatokról. Mindennek eredményeként például a múlt esztendőben több mint száz köztörvényes bűnözőt, körözött személyt fogtak el a nagykanizsai határőrök. A rendőri szerveknek tavaly és az idén is jelentős segítséget adtak értékes jelzéseikkel, számos esetben bűncselekményeikre utaló adatokkal is. A segítséget a rendőrök és vezetőik rendszeresen viszonozzák a határőrizetre, tiltott határátlépési kísérletre vagy előkészületre vonatkozóan tudomásukra jutott vagy általuk felderített információkkal.

⁴⁹ Szabó Zoltán: *Kirándulás a történelemben*. Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám) 1984-04-27 / 17. szám (15. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=269&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

⁵⁰ Babai József: *Számíthatnak egymásra*. 52 Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám) 1984-05-04 / 18. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

„Fényképek, grafikák”⁵¹ a győri magasabb egységnél hagyomány írta Stummer János főhadnagy, hogy a fegyveres erők napja tiszteletére képzőművészeti, fotó- és bankácskiállítást rendeznek. A kiállításra a hivatásos, a sor-, illetve a polgári állomány és a családtagjaik által készített alkotásokkal lehet nevezni. Célunk ezzel lehetőséget biztosítani az alkotó fiataloknak a nyilvánosság előtti bemutatkozásra, valamint művészeti alkotások készítésére ösztönözni őket. Az idén, a mintegy 60 kiállított alkotás között láthattunk grafikákat, festményeket, fotókat, kézimunkákat, barkácsmunkákat és fafaragásokat. A látogatók körében elsősorban a grafikai és a barkácsalkotások váltottak ki elismerést.

„JUBILEUMI JÁRŐRVERSENY”⁵² A határőrség XXX. Országos Járőrbajnokságáról írt Tóth András alezredes. A határőrség tömegsport programjának és több évtizedes hagyományának megfelelően október 03-án a Bükk hegységben rendezték meg a határőrség XXX. Országos Járőrbajnokságát. A megnyitóra felsorakozott versenyzőket és nézőket a megye állami és társadalmi szerveinek képviselői jelenlétében Nyirkos László ezredes, a miskolci határőrkerület parancsnoka köszöntötte és méltatta a rendezvény jelentőségét. Beszédében hangsúlyozta, hogy a járőrbajnokság, amely magas fokú felkészültséget kíván, különlegesen jó lehetőség a személyiség gazdagítására. Ha a harminc év alatt megrendezett járőrversenyek, bajnokságok próbatételét, felszerelését és tájékozási követelményrendszerét vizsgáljuk, akkor jól érzékelhetjük a változásokat.

Az első tíz évben évenként növekedett a próbatétel és az összes felszerelés súlya. Az alapkiírásban a járőrparancsnok csak tiszt lehetett. Egy-egy csapat néha 20—25 kilométert is megtett teljes felszereléssel. A technikai állomások követelményei mindig nehezek voltak: a kötélhíd mindig folyó fölött húzódott, a gázálarc használatára szennyezett terepszakaszon került sor és előfordult, hogy a lövészetet is gázálarcban hajtották végre.

A második tíz évben már könnyítettek a felszerelésen és csökkentették a távolságokat, de leginkább a szintkülönbségeket. Az elmúlt huszonkilenc év járőrversenyeit leginkább úgy lehetne jellemezni, hogy küzdelem volt a hősséggel, az esővel, a sárral, a magas hegyekkel és a rohanó idővel. E versenysportág a mindenkori határőrizet nehézségét jelképezte. A kézigránát nyele csúszott, a kúszófolyosók olykor ázott vagy sziklás talaja fogta-húzta vissza a versenyzőket. A lövészeteken több kilométeres futás után remegő testtel és kézzel kellett

⁵¹ Stummer János: Fényképek, grafikák. Határőr, 1984 (39. évfolyam, 27-52. szám) 1984-11-16 / 46. szám (13. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=316&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

⁵² Tóth András: Jubileumi járőrverseny. 54 Határőr, 1985 (40. évfolyam, 27-52. szám) 1985-11-01 / 44. szám (15. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1985_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=280&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

pontosan célozni. Sokszor nemcsak a nehézségek leküzdésének lehettünk tanúi, hanem az igazi bajtársiasságnak is. Az eddig megtartott harminc országos rendezvényen a legtöbb bajnokságot a miskolciak nyerték, ők hatszor, a zalaegerszegiek ötször, a soproniak négyszer és a határőrezred csapata szintén négyszer győzedelmeskedett.

„KÖZSÉGEK A HATÁRŐRIZETÉRT”⁵³ tudósított Tóth János százados. Többéves hagyománya van az őrsparancsnokok és a tanácselnökök értekezletének a zalaegerszegi kerületnél. A közelmúltban is tartottak ilyet. Kiss Lajos ezredes, a magasabb egység parancsnoka, értékelve a tanácsi szervekkel végzett közös munka tapasztalatait, megállapította, hogy az együttműködés minőségileg tovább fejlődött. Jónak tartja azt a munkát, amelyet a kerület működési területén a párt-, a tanácsi és a gazdasági szervek végeztek a határőrizet, a közrend és a közbiztonság szilárdítása érdekében. Elismerően szólt a hazafias, honvédelmi nevelőmunkáról, az önkéntes segítők áldozatkész tevékenységéről.

„Kiválóak értekezlete”⁵⁴ A kiskunhalasi magasabb egység székhelyén régi szép hagyomány felelevenítésére került sor. Ünnepélyes keretek között találkoztak azok a fiatalok, akik a kerületnél a szocialista versenymozgalomban a határőrség kiváló katonája cím követelményeit teljesítették. Az értekezleten részt vettek a parancsnokok, illetve a politikai helyettesek is. Jászai Zoltán főhadnagy, a kerület KISZ- bizottságának titkára köszöntője után a plenáris ülés keretében Kárász János alezredes, pénzügyi-anyagi főnök tájékoztatást adott a kiskunhalasi magasabb egység határőrizeti helyzetéről, a szocialista versenymozgalom tapasztalatairól. Tájékoztatójában hangsúlyozta: „Kerületünknel a versenymozgalom eredményes, ugyanakkor sajátos gondok is jelentkeznek. Értekezletünk alapvető célja, hogy több oldalról feltárjuk a mozgalom fejlesztésének lehetőségeit és a még eredményesebb munkát gátló okokat, s ha sikerül, meghatározzuk a hibák kijavításának módját!” A tájékoztató után szekcióülésekre került sor, amelyek aktív, politikai légkörben zajlottak le. A hozzászólók ismertették az egyes alegységeknél alkalmazott hatékony módszereket, melyek más alegységnél szolgálhatják a versenymozgalom fejlődését. Többen elmondták, hogy a részmozgalmak folyamatos szervezése és végrehajtása kedvezően befolyásolja a szocialista versenymozgalom sikerét.

⁵³ Tóth János: Községek a határőrizetért. Határőr, 1987 (42. évfolyam, 1-26. szám) 1987-04-24 / 17. szám (6. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=259&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.22.)

⁵⁴ Kiválóak értekezlete. Határőr, 1987 (42. évfolyam, 27-52. szám) 1987-07-31 / 31. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=66&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23)

„ELMÉT, ERŐT PRÓBÁLVA”⁵⁵ tudósította Stumphauer Imre hadnagy. A budapesti légi és folyami forgalom-ellenőrző pont HFSZ-bizottsága kezdeményezésére az idén is megrendezték a járőrversenyt. A verseny a repülőtéri barátsági napok egyik színfoltja volt. Ez a rendezvénysorozat immár hagyománynak tekinthető, igaz, az ezelőtti években repülőtéri szakszervezeti és ifjúsági napok néven vált ismertté. Szeptember 20—21-én a határőrség szervezésében löversenyt tartottunk a munkásőrség pándi löterén. Itt a férfiak (határőrök, „dezisek”, „malévosok”) bemutathatták hogyan áll a kezükben a pisztoly, a lányok pedig azt, hogy valódi barátságot kötöttek a kispuskákkal. A versenyen a határőr csapatokon kívül tehát részt vettek a MALÉV, az LRI, a repülőtéri együttműködő fegyveres szervek, a BV és a munkásőrség képviselői is. Szeptember 22-én a MALÉV SC sportnapot rendezett. Volt foci-, lábtenisz-, 11-es rúgó- és teniszbajnokság. Szeptember 26-án a már említett járőrverseny került lebonyolításra Vecsés határában. Ezen a versenyen is részt vettek a határőrcsapatokon kívül a reptéri vállalatok, a reptéri szervek képviselőiben megjelent fiatalok. Volt kézigránát dobás, okoskodó totó, elsősegélynyújtás, lövészet és még sok hasonló, elmét, erőt és ügyességet próbára tevő versenyszám.

5.2. Hagyományőrzés a rendszerváltás utáni határőrségi működés idején

„Ki törődik majd emlékeinkkel? VESZÉLYEZTETETT MÚZEUMOK”⁵⁶ címmel fogalmazta meg és az előre mutató szabályozás mellett a napi problémákat is felvetette Kőműves József határőr alezredes a cikk írója. A múzeum sajátos intézmény. Egyszerre szolgálja a tudományt, a kultúrát és a nevelést. Emlékeket, dokumentumokat őriz, de rendszerbe foglalásukkal, bemutatásukkal új kulturális értékeket is hoz létre. Cél az, hogy múzeumok ne csak a csapatok történetét, de a maguk területén a magyar határőrizet történetét is bemutassák, összekapcsolva a magyar nemzet történetével a honfoglalástól egészen napjainkig, hogy egy-egy kiállítás tájékoztatást adjon annak a területnek a történetéről, ahol a múzeum is van. Némely jelenségek azonban a múzeumok további működését veszélyeztetik és előre vetítik annak veszélyét, hogy megfelelő gondozás híján az értékes gyűjtemények elkallódhatnak.

⁵⁵ Stumphauer Imre: Elmét, erőt próbálva. Határőr, 1989 (44. évfolyam, 27-52. szám) 1989-10-13 / 41. szám (15. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1989_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23)

⁵⁶ Kőműves József: Veszélyeztetett múzeumok. Határőr, 1990 (45. évfolyam, 1-26. szám) 1990-01-13 / 2. szám (13. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=44&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23.)

A cikk további részében megállapítja, hogy a határőrségi csapatmúzeumok az elmúlt évtizedekben azért tudtak országszerte elismert és gazdag gyűjteményeket kialakítani, mert a határőrség kezdettől fogva arra törekedett, hogy minden gyűjteménynek legyen kezelője, aki ellátja a gyarapítással, raktározással, értékmegóvással és kiállítással kapcsolatos feladatokat.

A határőrség országos parancsnoka intézkedett, hogy a határőrség történetével kapcsolatos tárgyi emlékek, dokumentumok ne mehessenek veszendőbe, s a megőrzésükhöz szükséges feltételeket mindenütt biztosítsák. A cikk írója reméli, hogy az értékmegőrzés jelentőségét minden határőr kerületnél megértik.

*Egy korszak végleg lezárult: „A RÉG ÉS KÖZELMÚLT TÁRGYAI”*⁵⁷ címmel, a határőrség újjáalakulásának 45. évfordulója alkalmából a nagykanizsai határőr kerületparancsnokság kiállítást rendezett a helyőrségi klubban a határőrség történetéből, mely (a teljesség igénye nélkül) a honfoglalástól napjainkig mutatja be a határőrizet módját, a határőrző szerveket. A kiállítást Dr. Bacsa Gábor nyugállományú alezredes tervezte és készítette. A bemutatóhoz a határőrségi csapatmúzeum tárgyain kívül, felhasználták a nagykanizsai Thury György Múzeum korabeli fegyvereit. A kiállítást a kerületparancsnok helyettese nyitotta meg, kiemelve, hogy ez jelképesen egyfajta határőrizeti módot, a totális határőrizet korszakát is lezárja.

Alig háromnegyed évvel később szintén Dr. Bacsa Gábor írt figyelem felkeltő cikket a határőr kerület csapatmúzeuma megszüntetéséről 1991 tavaszán *„A csapatmúzeumok halála”*⁵⁸ címmel.

„Lehet, hogy a cím túlzásnak tűnik! De a kerületi csapatmúzeumok ténylegesen megszűnnek.” írta. Egy részüket már be is zárták (például Nagykanizsán március 31 -én). Egy ideig talán a gyűjtemények tárgyai, dokumentumai megmaradnak, de a nyilvánosság elől elzárva kevésbé fogják erősíteni a hagyományőrző szellemet, nem segítik a tradíciók felszínen tartását, a fiatal katonák, tiszthelyettesek nem ismerik meg kellően a határőrség múltját, a csapatok történetét. Nincs olyan szóbeli foglalkozás, amely pótolni tudná azt, amit a csapatmúzeumok vizuálisan adtak azoknak, akik megtekintették azt.

Eredetileg úgy volt, hogy 1995 körül szűnnek meg, korábbi bezárásuknak egyedüli oka, hogy nincs rá „keret”. Ha viszont végleges elhatározás nincs, akkor ez a folyamat még megállítható. Ha nem, akkor a csapatmúzeumunk ajtajára — amíg lesz ajtaja — ki lehet tenni a táblát,

⁵⁷ Bacsa Gábor: A rég és közelmúlt tárgyai. Határőr, 1990 (45. évfolyam, 1-26. szám) 1990-06-16 / 24. szám (27. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=762&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23.)

⁵⁸ Bacsa Gábor: A csapatmúzeumok halála. Határőr, 1991 (46. évfolyam, 1-26. szám) 1991-04-29 / 17. szám (24-25. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=536&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23.)

miszerint „Élt majdnem 6 évet”. Dr. Bacsa Gábor befejezésül **Vörösmartyra** hivatkozva felidéz egy mondást: *„őseink (vagy elődjaink) megbocsátják nekünk, ha elfelejtjük őket, de gyermekeink, unokáink soha!”*

Nyíri Lajos 1991 júliusában fogalmazta meg: „A múzeumokra szükség van.”⁵⁹ Csatlakozott Dr. Bacsa Gábor „A csapatmúzeumok halála” cikkében leírtakhoz (egyben meg is erősítette az ott leírtakat). Szerinte is nagyon fontos, hogy egy egység (alegység) emlékeit, hősi helytállását ismertessük, éberrel tartsuk, tiszteljük és „átvigyük” a következő nemzedékbe.

A hőskről való megemlékezés mindig felemelő, lélektani hatást vált ki az emberekből. A határőrségnek megalakulása óta sok hősi halottja van, akiknek többsége a fegyveres harcokban, vagy elemi csapás következtében estek el. Több kerületnél és az országos parancsnokságon is, márványtábla őrzi emléküket. Ez már hagyomány, ami nem más, mint: „Egy adott közösség múlta támaszkodó jelenségei, tapasztalatai, melyet a történetiség, a tartósság, a rendszeres ismétlődés és folyamatosság, valamint a társadalmilag haladó tartalom jellemez”. A hagyományok a közösség múltjába visszanyúlnak. S annál erősebbek, minél távolabbiak forrásai, mert ami ma hőstett, az holnap szokás, holnapután pedig hagyománnyá válik.

Sok ilyen hagyomány van a határőrségnél. Az író szerint ilyenek: A hazaszeretet, a bajtársiasság, az eskü szellemében való élés, az igényesség, az igazságosság, a közösség összetartozása, az alegységek harci hagyományai (sikerei) stb. Mindezeket őrizték a csapatmúzeumok, a hősi szobák, hősi sarkok, s ezek magasztos, felemelő érzést váltottak ki nemcsak az ott szolgálatot teljesítőkben, de a látogatókban is.

„Határőr löbajnokság”⁶⁰ a határőr hagyományok része. Körmenden a Határőr Kiképző- és Továbbképző Intézet 1991. júliusában adott otthont a XXX. Határőr Országos Löbajnokságnak. A sportesemény megnyitóján dr. Kátai László ezredes, az intézet igazgatója elmondta, hogy 1958-tól minden évben megrendezik ezt a versenyt. A mai sajátos határőrizeti, határforgalmi feladatokból is adódik, hogy a lövészetre, a löversenyekre a szabad időből is sokat kell áldozni, de a lövészkultúra színvonalának emelése, a kialakult hagyományok ápolása érdekében legtöbben így is szívesen vállalkoznak erre.

Körmenden a Határőr Kiképző és Továbbképző Intézetben (HKTI, mely az első önálló tanintézete volt a határőrségnek), 1992. március 19-én a felavatták a Határőrség Központi

⁵⁹ Nyíri Lajos: A múzeumokra szükség van. *Határőr*, 1991 (46. évfolyam, 27-52. szám) 1991-07-15 / 28. szám (21. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=52&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23.)

⁶⁰ Határőr löbajnokság Körmenden. *Határőr*, 1991 (46. évfolyam, 27-52. szám) 1991-07-22 / 29. szám (27. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=90&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.23.)

Múzeumot⁶¹. A múzeum jól szolgálja a magyar határőrizet történetének, a határőrségi múlt, a tradíciók megismerését és a hivatásszeretet erősítését, az arculatépítést, a tömegkapcsolatok erősítését. A határőrség szervezetében ez volt az első olyan múzeum, amely nem csak egy-egy alegység vagy egység csapatmúzeumként szerepelt, hanem központi szerepének megfelelően a kiállított tárgyak tematikusan mutatták be a határőrség teljes tevékenységét. A HKTI akkori képzési tematikájának megfelelően a múzeumban is kiemelt szerepet kapott a határőrizeti és a határforgalom ellenőrzési tevékenység bemutatása. A HKTI megalakulásától kezdve dolgoztam a határforgalmi szakcsoportban, mint kiemelt főtanár és így részt vettem a múzeum határforgalmi területet bemutató részének kialakításában. Az úti okmányokon és azok eredetiségét vizsgáló eszközökön kívül többek között egy terepasztalon a közúti, a vasúti és a vízi határátkelőhelyeket és azok működési területét is szemléltettük. A határőrizeti részben működőképes elektromos jelzőrendszer volt látható az összes elektronikai berendezésével. A múzeum e két területe az akkori képzési tematika egyes elemeinek oktatásában is részt vett, így erősítve a határőr múlt és az akkori jelen szoros kötődését.

A „*Határvaszadók jelvényei*”⁶² címmel Dr. Bacsá Gábor nyugállományú határőr alezredes történelmi alaposággal dolgozta fel a határvaszadokat megkülönböztető jelvények kialakulását. Az írásból csak a közelmúlt határőr hagyományok szempontjából érdekes vonatkozásait ismertetem. Az 1938. október 01-jével hatályba lépő új HM. szervezés jelentős változást hozott. Ezzel egyidőben a határőrségi alakulatok új elnevezést, határvaszad (hv.) nevet vesznek fel, s az 1-7. sz. határőrkerületi parancsnokságot 1-8. sz. határvaszad dandárba szervezik át. A határőrség határvaszad alakulatokká való átszervezésével nyíltan katonai alakulattá vált. Ez az elnevezés alkalmas volt arra is, hogy ezeknél az alakulatoknál a régi „vaszadszellemet” felszínre hozzák, átmentsék, ápolják, azaz hagyományőrző szerepet töltsenek be.

A HM 1940. szeptember 15-én megjelent 46. 785/Em. sz. körrendeletével különböző határvaszad-öltözeti cikkeket rendszeresített. A rendelet bevezetőjében arra utal, hogy a határvaszadcsapatok elnevezésükben is viselt fontos, nehéz és szép feladatukon felül a külön csapatszellel kialakítása, egyszersmind a régi jelvények (a kor szellemét figyelembe vevő) átvételével kifejlessze a régi vaszad szellemet. A körrendelet szerint a két új jelvény egyike a

⁶¹ Körmenai Rendvédelmi Technikum. Iskolánkról <https://www.krvt.hu/index.php/iskolankrol> (a letöltés időpontja: 2023.12.28.)

⁶² Bacsá Gábor: Határvaszadók jelvényei. Határőr, 1992 (47. évfolyam, 27-51. szám) 1992-08-24 / 34. szám (24-25. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1992_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=251&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.28.)

„vadászjelvény” a másik pedig sapkajelvény volt. A vadászjelvény, mely egy nagyobb és egy kisebb méretben készült (annak megfelelően, hogy ki viseli). A rendelet nem írja le, hogy mit ábrázol, a rajz szerint azonban a turulmadár felismerhető. A nagyobb méretűt fűzőld alapon a tiszteknek arany, az altiszteknek ezüst fonálból, míg a kisebb méretűt a legénység tagjai viselték.

A másik jelvény a körrendelet szerint sapkajelvényként viselendő, formájában pedig nem más, mint a határ vadászcsapatok 1946-ban alkotott csapatcímere, ennek kicsinyített mása.

A jelvények viselését 1941. július 01-jével tették kötelezővé, végrehajtását a központi vadászemlékmű avatásával kötötték össze. „A jelvény a határőrzés különleges szolgálati jellegének kidomborítását és a határőrök nehéz végrehajtó szolgálata iránti kedv fokozását szolgálja”.

A fenti jelvényeket a második világháború a régi határ vadászokkal együtt elsodorta. A háború utáni években a határ őrzetére azonban ismét határ vadász-alakulatokat hoztak létre. Biztosan volt ebben is szerepe a hagyománynak. A határ vadászok címere: újabb határ vadászjelvény rendszeresítésére 1948-ban került sor, amelyet az országos parancsnok 1947. december 12-én rendelt el. Ez a jelvény is azok közé az apróbb megkülönböztetések közé tartozott, amivel a határőrség szerepét hangsúlyozták.

A honvéd határ vadász alakulatok 1950. januártól a minisztertanács alárendeltségébe kerültek, elnevezésük Államvédelmi Hatóság Határőrség lett, a határ vadász jelvények így szintén megszűntek.

Orodán Sándor tudósított „Eskütétel új csapatzászló előtt”⁶³ címmel az 1993 januári Határőr újságban. A szombathelyi határőrök 1992. december 12-én kaptak új csapatzászlót és tettek esküt ünnepélyesen az egy hónapja bevonult ifjú határőrök.

Az ifjú határőrök eskütétele után Nováky Balázs határőr vezérőrnagy a határőrség országos parancsnoka köszöntötte a határőröket, és hozzátartozóikat. Hangsúlyozta annak jelentőségét, hogy eskütételükre az új csapatzászló átvételekor került sor. Elmondta: „A csapatzászló a katonai becsület, hősiesség és a dicsőség jelképe, kifejezi a nemzet és fegyveres erőinek összetartozását, a történelmi hagyományok iránti tiszteletet. Szimbolizálja a haza iránti elkötelezettséget, az állam és közbiztonság fenntartására való elhivatottságot”.

⁶³ Orodán Sándor: Eskütétel új csapatzászló előtt. Határőr, 1993 (48. évfolyam, 1-26. szám) 1993-01-04 / 1. szám (3. oldal)

[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=4&layout=s\(a](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=4&layout=s(a) letöltés időpontja: 2023.12.28.)

„Egerszegi ünnep”⁶⁴ egy hagyomány újra elindult. Most éppen Zalaegerszegen, de holnap, holnapután egy másik igazgatóságon. Az 1992. év szeptemberében Zalaegerszeg megyei jogú város önkormányzata csapatzászlót adományozott a zalaegerszegi határőr igazgatóságnak, ezzel szimbolizálva a város és a határőrök hagyományosan jó kapcsolatát.

A nevezetes nap (a fenti esemény kapcsán) az országos parancsnok utasítása értelmében az *egerszegi határőrök ünnepe, az igazgatóság napja*. A csapatzászló adományozásának évfordulója alkalmából háromnapos ünnepség sorozatot szervezett az igazgatóság, amelynek szerves része volt az ünnepélyes katonai eskü. Az ünnepségen Joó Gábor ezredes, igazgató beszédében rövid történelmi visszatekintést is adott a hallgatóságnak. Eszerint a zalaegerszegi határőrkerület 1945. május 22-én, nyolc nappal a határőrség megalakulása után kezdte meg működését. Ez a dátum egybeesik a szentgotthárdi portyázó század létrejöttével, amely ekkor kezdte meg szolgálatát a magyar—osztrák határon. Az alakulat az ötvenes évektől kezdődően, 1991. februárjáig zalaegerszegi határőrkerület néven működött. Joó Gábor ezredes hangsúlyozta: bár a határőrség ma is a fegyveres erők része, a mai elnevezés — határőr igazgatóság — jól tükrözi a feladatrendszer sokszínűségét.

Megérkezett a határőr tavasz. Ha másból nem, abból is kiderül, hogy a közelmúltban tartották a soproni határőr-igazgatóságnál a kishajók éves technikai szemléjét, és újra megnyílt a fertőrákosi átkelő írta a tudósítás az Országhatár magazinban, „*Hajószemle és vízkoszorúzás*”⁶⁵ címmel.

A fertői határőrök büszkesége, a kétmotoros M1-es mellett a 8 db M4-es kishajót is példásan felkészítette a 3 hajóvezető és a hajószerelő a szemlére. Az országos parancsnokság műszaki-technikai főosztálya és a soproni határőr igazgatóság műszaki-technikai osztálya képviselőiből álló bizottság a fertőrákosi szolgálati háznál „felsorakoztatott” vízi járművek aprólékos ellenőrzése ellenére sem talált kifogást a felkészítésben. Az elmúlt évek hagyományának megfelelően, ismételten kiválóra értékelték a felkészítők munkáját. Persze tudni kell, hogy a kishajók év közben is megbízhatóan üzemelnek, mivel minden kishajónak van „gazdája”, aki azt folyamatosan karbantartja. A szemle befejezéseként próbaútra került sor, majd megtörtént a Fertő tó vizének megkoszorúzása is, aminek szimbolikus jelentése az, hogy egész évben kedvező vízen tudjanak hajózni, és minden kifutó hajó utasaival együtt épségben visszatérjen a

⁶⁴ Egerszegi ünnep. Határőr, 1993 (48. évfolyam, 27-52. szám) 1993-10-18 / 42. szám
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=544&layout=s\(a](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=544&layout=s(a)
letöltés időpontja: 2023.12.28.)

⁶⁵ Fertő tavi tudnivalók, hajószemle és vízkoszorúzás. Határőr, 1994 (49. évfolyam, 1-23. szám) 1994-05-09 / 19. szám (14. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=663&layout=s (a
letöltés időpontja: 2023.12.28.)

kikötőbe. Ezzel a mozzanattal — a határőrség részéről — kezdetét vette az 1994. évi hajózási idény.

„A közös határőr honvéd hagyományokért”⁶⁶ címmel találunk példát egy határőr igazgatóság és a működési területén lévő Honvéd Hagyományőrző Egyesület együttműködésére. Szombathelyen harmadik éve működik a Honvéd Hagyományőrző Egyesület, több mint hatvan fős helyi tagozata. Ez az egyesület már nevével is kifejezi, hogy milyen célkitűzéseket kíván megvalósítani. Azaz: segíteni kívánja az alapvető magyar katonai erkölcsi normák (így a hazaszeretet, a haza védelmére való készség, a bajtársiasság, a lovagiasság, a kötelességtudat) erősítését. Ezek szellemében, a közös munka összehangolása érdekében, a már létrejött kapcsolatoknak megfelelően, a Vas Megyei Honvéd Hagyományőrző Egyesület elnöksége és a szombathelyi határőr igazgatóság vezetői együttműködési megállapodást kötöttek. Ennek értelmében rendszeresen megbeszéljük a közös érdeklődésre számot tartó kérdéseket, az egyeztetéseknek megfelelően részt vesznek egymás rendezvényein, kölcsönös előadásokat, klubnapokat, közös kiállításokat, tájékoztatókat, látogatásokat szerveznek. Segítik egymást a határőr-, a határrendész-, a honvédhagyományok megőrzésében, dokumentumok felkutatásában, történelmi ismeretanyagok hasznosításában, a fiatalok hazafias nevelésében.

Dr. Tauber Krisztina írásában „Megemlékezés”⁶⁷ címmel tudósít egy pécsi hagyományőrző megemlékezésről és koszorúzásról melyen a pécsi határőr igazgatóság képviselte a határőrséget. A szigetvári hős, és a róla elnevezett egykori Magyar Királyi Zrínyi Miklós Honvéd Nevelőintézet és Hadapród Iskola hősi halott nevelői és növendékei emléke előtti hagyományos tiszteletadásra került sor 1994. szeptember elején a Pécsi Orvostudományi Egyetem parkjában lévő Zrínyi szobornál. Az eseményt a Honvéd Hagyományőrző Egyesület Baranya megyei szervezetének Zrínyi szobor bizottsága szervezte. A rendezvény keretében a résztvevők katonai tiszteletadás mellett megkoszorúzták a szobrot, köztük a pécsi határőr igazgatóság képviselőjében Zámbó Péter határőr alezredes, szervezési igazgatóhelyettes is. A megemlékezés a hagyományok ápolásán felül a határőrség és a társadalmi szervezetek közötti jó kapcsolat egy szép példája is volt.

⁶⁶ A közös határőr honvéd hagyományokért. Határőr, 1994 (49. évfolyam, 1-23. szám) 1994-06-06 / 23. szám (27. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=799&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.28.)

⁶⁷ Tauber Krisztina: Megemlékezés. Határőr, 1994 (49. évfolyam, 24-46. szám) 1994-09-19 / 38. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=511&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.28.)

„*A tirol vadászrezdétől a magyar határvadászokig*”⁶⁸ Dr. Bacsa Gábor nyugállományú határőr alezredes egy készülő tanulmányból osztott meg részleteket az olvasókkal az Országhatár magazin egymás utáni több számában. A történelmi visszatekintés után jutott el a következő megállapításokhoz. A határőrségnél szolgálatot teljesítő sorállomány egy része jelenleg akciószázadokba szervezve látja el feladatát. E határőrállomány neve 1993. december 01-jétől határvadász századokra változott. *Ezzel a magyar határőrség története során harmadik esetben találkozunk a határőrizet, illetve határvédelem területén határvadászokkal.*

Írása végén, mintegy összefoglalva a következő megállapítást teszi: „A vadászok nagy többsége (leszámítva a tiszti különítményekből alakított vadászalakulatokat) méltó arra, hogy emléküket, mint a magyar katonai hagyomány részét megőrizzük. A vadász emlékművek előtt elhaladva gondoljunk tisztelettel rájuk. Nem csak a határvadászokra, akik a maguk idején igaz hittel, becsülettel szolgálták a hazát, hanem valamennyi vadász elődre, akik életüket is áldozták. Úgy gondolom, hogy a határőrségnek mindenképpen vállalni kell a velük kapcsolatos hagyományörzést. Történetüket be kell illeszteni a határőrségébe, s azt célszerű megismertetni az állománnyal. Ennek különösen jelentős szerepe van napjainkban, amikor ismét hadrendbe állnak a határvadászok”.

„*Szezonkezdő mezei futás*”⁶⁹ tudatta Tanyik József írása Nyírbátorból. A hagyományokhoz híven mezei futóversennyel kezdődött a Nyírbátori Határőr Igazgatóságon a sportidény. Először a sorállomány, egy hét múlva a hivatásos állomány legjobb futói mérték össze tudásukat. Ötezer méteren Székely Zoltán szakaszvezető, a Csenger határvadász század, háromezer méteren Ferenczi Sándor határőr, a barabási kirendeltség beosztottja győzött. A harminc év alatti hivatásos korosztályból Bényei József őrmester, az igazgatóság közösségi szállásának, harminc év fölött Rácz József főhadnagy, a nyírábrányi határforgalmi kirendeltség beosztottja diadalmaskodott.

„*Hagyományörzők*”⁷⁰ címmel olvashattak tudósítást 1995. májusában. Együttműködési szerződést újítottak meg a határőrség országos parancsnokságán a Honvéd Hagyományörző Egyesülettel. Az okiratot Butka Gusztáv főtábornok és dr. Bakondi György tábornok, szervezési

⁶⁸ Bacsa Gábor: A tirol vadászrezdétől a magyar határvadászokig. Határőr, 1994 (49. évfolyam, 24-46. szám) 1994-09-19 / 38-41. szám
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=527&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

⁶⁹ Tanyik József: Szezonkezdő mezei futás. Határőr, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám) 1995-04-24 / 9. szám (46. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=463&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

⁷⁰ Hagyományörzők. Határőr, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám) 1995-05-22 / 11. szám (39. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=560&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

főigazgató látta el kézjeggyével. Micskey Miklós elnök elmondta, hogy 1990-ben alapították az egyesületet néhai Kéri Kálmán tábornok vezetésével. Harminchét alapító taggal kezdték tevékenységüket, s mára ezerötszáznál is többen vannak. Az egyesület munkájának célja a honvéd hagyományok őrzése és az egykori határvadász emlékek gyűjtése, ápolása. Gondoznak hősi emlékműveket, emléktáblákat létesítenek, és azon fáradoznak, hogy minél jobb legyen a kapcsolat a fegyveres testületek és a civil társadalom között. Ezt a nemes feladatot harmincnégy területi szervük végzi az ország különböző részén.

„*László az országépítő*”⁷¹ Kevés olyan közismert és népszerű alakja van a magyar történelemnek, mint az Árpád-házból származó, s utóbb szentté avatott I. László király. Talán csak Szent István vetekedhetik vele, ám míg első királyunk személyét és megítélését a századok folyamán rendre más és más megvilágításba helyezte az éppen soros egyházi, politikai vagy dinasztikus szándék, addig László mindig is megmaradt egyfajta közös lelkiség, a hagyomány és a hagyománytisztelet kifejezőjének. Így lett aztán életében és utóéletében egyaránt az Árpád-ház leginkább tisztelt és megbecsült uralkodója.

Simola Ferenc foglalkozott a volt zalaegerszegi nyugdíjasok helyzetével „*Átigazolt nyugdíjasok*”⁷² címmel. A szombathelyi igazgatóság gazdasági szervezeténél szép hagyomány, hogy a szakterületről nyugállományba került kollégákkal az aktív állomány minden évben baráti összejövetelen találkozik. Idén a csákánydoroszlói pihenőházban volt a találkozó, és ezen már részt vettek a volt zalaegerszegi nyugdíjas kollégáik is. Mindannyian jóleső érzéssel vették, hogy az „új” igazgatóságon is figyelemmel kísérik és így fogadták őket.

„*ZÁSZLÓ A SOPRONI TANINTÉZETNEK*”⁷³ Göncz Árpád köztársasági elnök helytállásra biztatta a határőröket. A köztársasági elnök a zászlót átadva valóban mintha fiaikhoz szólva családi körben, úgy beszélt: mondta, hogy a zászló mindig is fontos jelképe volt az otthont, a települést, a hazát védelmező közösségeknek, lelkesítette a harcoló férfiakat.

A határok jelentősége és szerepe megváltozott a mai világban. De nem eléggé és felemás módon. Ezt jól mutatja az is, hogy nálunk egészen más a helyzet a déli, megint más a keleti, s végül az itteni, a Sopron környéki nyugati határon. Délen az elmúlt hónapokban még a

⁷¹ Magyar Zoltán: László az országépítő. Határőr, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám) 1995-06-19 / 13. szám (40-41. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=665&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

⁷² Simola Ferenc: Átigazolt nyugdíjasok. Határőr, 1995 (50. évfolyam, 14-26. szám) 1995-08-14 / 17. szám (44. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=201&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

⁷³ Zászló a soproni tanintézetnek. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám) 1996-01-02 / 1. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=3&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.29.)

védelemre kellett fölkészülni, ezért kellett odavonulni a határvadászszázadoknak, akik ott példamutatóan, az egész ország elismerését kiérdemelve teljesítették kötelességüket.

Sopron nagyon is alkalmas hely arra, hogy az ifjú határőrök európaivá és jó szakemberré váljanak mondotta a köztársasági elnök. Itt jobban érzékelhető az európaiság követelményrendszere, a feladat összetettsége, s ráadásul a hűség városa mind szellemével, mind oktatási hagyományaival fontos háttért jelent.

„Vándordíj és TDK”⁷⁴ A Rendőrtiszti Főiskola határrendészeti tanszékén 1996. március 21-én két rangos eseményt rendeztek: átadták a tanulmányi vándordíjakat és megtartották a határrendészeti tudományos diákkör konferenciáját. A tanulmányi vándordíjat a határőrség országos parancsnoka az elmúlt évben alapította a KLKF, a BJMKF és a RTF határőr, illetve határrendészeti tanszékein tanuló végzős hallgatók kiemelkedő eredményeinek elismerésére. A vándordíj intézménye arra hivatott, hogy kifejezze a kiváló tanulmányi eredmény elismerését, segítse a hallgatóknak a határőrtiszti hivatáshoz való kötődését, és segítse a kapcsolattartást azokkal a határőrtisztekkel, akik korábban vándordíjat kaptak.

A vándordíj odaítélésének feltételei: az 5. félévi kimagasló tanulmányi eredmény, a közösségi munka, az elfogadottság és az aktív tudományos diákköri tevékenység. A vándordíjtárgy dísztör, melynek elnyerője viselheti azt a tiszti avatásig még hátralévő 100 nap során, ünnepélyes eseményeken.

A vándordíj odaítélésére a tanszék oktatói és hallgatói állománya titkos szavazással kuratóriumot választott. A kuratórium az előzetes mérlegelés alapján úgy döntött, hogy a vándordíjra ez évben — hat hallgató közül — Hautzinger Zoltán határőr törzsszászlós, III. éves hallgató a legméltóbb.

A Rendőrtiszti Főiskolán e napon tartották a már lassan hagyománnyá alakuló, határrendészeti tanszéki tudományos diákköri konferenciát. Az 1996/97-es tanévben hét hallgató nyújtott be pályamunkát határforgalom-ellenőrzés, határőr felderítés és rendvédelem történelmi témakörökben. A konferencián részt vettek a ZMKA-ról, a BJMKF-ről, a KLKF-ről meghívottak, valamint az RTF tanárai, érdeklődő hallgatói.

⁷⁴ Vándordíj és TDK. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám) 1996-04-22 / 9. szám (45. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=460&layout=s
letöltés időpontja: 2023.12.29.)

Lizander Bertalan „*Szent László, a patrónus*”⁷⁵ című írásában érdekes információt közöl az olvasóval. Minden évben 1992-től a nagy király neve napján, a határőrség napján megemlékezünk Szent Lászlóról. A határőrség védőszentjének emlékét ápolni év közben is kötelességünk. S talán ilyenkor nem ünneprontó, írja és megjegyzi, hogy *az I. világháborút követően, mielőtt a határőrséggel összefüggésbe hozták volna, már „szolgálatban” állt, mint a gyalogság védőszentje.*

„*Hagyomány csupán?*”⁷⁶ Magdus Tamás emlékezik az ünnep kapcsán. Június 27-én mások mellett Szent László királyra, a határőrnapi névadójára is emlékezünk. A kultusz persze nem a határőrségen múlik, hiszen az egykori uralkodó az Árpád-házi királyok között is a legnagyobbak közé tartozik, s így az államalapítás millicentenáriumának előestéjén méltán idézhetnénk vitézi tetteit, bölcsességét, emberi erényeit, s mindazt, amit az ország javára végzett. A gyarapodást, amely fokmérője volt akkor (manapság tán még inkább) hazánk tekintélyének a növekedését, jólétének, gazdagságának biztosítását tekintve. A késői utódok, mi határőrök külön tiszteljük a legendás férfiút azért is, mert rendkívüli figyelmet fordított a magyar haza határainak őrizetére, katonai védelmére. Számára nyilvánvaló volt, hogy életbe vágó érdek az országhatár mezsgyéinek megóvásaiba kell, fegyverrel történő oltalmazása. Elgondolkodtató, hogy a nyilvánvaló változások közepette a feladatok végül is mennyiben változtak.

Nagyszabású sportnapot szervezett május utolsó hetének szerdáján a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia tudósított Szendrei Mihály „*Ép testben friss szellem. A kihívás napja az akadémián*”⁷⁷ címmel.

A versenyek előtt egy gyors tablóra állt, guggolt össze a határőr tanszék állománya. Mondhatni azt is, hogy a helyi és a korabeli „aranycsapat”, élén az immár harmadik éve a sportban és a tanulásban is húzóerőnek számító végzősök válogatottja. A jelző nem túlzó, hiszen a határőrök bizony sorra nyerték az akadémiai szintű versenyeket. Az a bizonyos „aranyos” a zöld csapat ebben a tanévben is. Minderről a tanszék sport menedzserével, Grónás József alezredessel és a

⁷⁵ Lizander Bertalan: Szent László, a patrónus. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám) 1996-06-03 / 12. szám (48. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=619&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

⁷⁶ Magdus Tamás: Hagyomány csupán? Határőr, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám) 1996-06-17 / 13. szám (1. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=624&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

⁷⁷ Szendrei Mihály: Ép testben friss szellem. A kihívás napja az akadémián. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám) 1996-06-17 / 13. szám (31. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=653&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

sportban, a tudományban egyaránt „hajtóműnek” tekintendő három őrnaggyal, Jászay Zoltánnal, Homoki Sándorral és Krausz Józseffel beszélgetett a cikk írója.

Az akadémiaparancsnok vándorserlegét elnyerni nem kis dolog a ZMKA-n. A díjat egy tanév akadémiai szintű versenyei alapján ítélik oda, s a nyertes egy évig őrzi a kupát. Olyan erőpróbákon kellett kőkeményen megfelelni, mint a járőrbajnokság, a mezei futás, a katonai háromtusa, a lövészet és az összetett nyári atlétikai játékok. Nos, ebből az öt versenyszámból négyet a határőrök nyertek, s egyedül a háromtusa érme csillogott „csak” ezüstösen. Nem kérdés, de az is „haladó hagyománynak” számít már az akadémián, hogy a határőr hallgatók a tudományos munkákban is sikert sikerre halmoznak, különösen az utóbbi két-három esztendőben.

A sorkatonai szolgálat emlékei készítették Bátorfi Gábort, hogy megfogalmazza „Humán gyökerek emlékek tükrében”⁷⁸ című írását, amely meg is jelent az Országhatár magazinban. Őszinte örömmel olvasott nemrégén egyik, a volt kerületéről szóló írásban a humánszolgálat tevékenységéről. A lap ezen kívül is sokszor és sokat írt a témáról, ráérezve, hogy napjainkban milyen kiemelkedő a szerepe a munkahelyeken az emberi kapcsolatoknak. Az olvasmányok felidéztek az író mintegy két évtizeddel ezelőtti szolgálati idejéhez fűződő emlékeit.

Mint alegységparancsnok, számtalanszor érezte, mennyire segítette a feladatok végrehajtását, a kiképzést az emberi légkör. Bebizonyosodott, hogy a humánus kapcsolatok révén jó közösségeket kovácsoltak össze. Azt gondolja, hogy emiatt fűződik nosztalgia és büszkeség az egykori határőr szolgálathoz. Ezért olvasta örömmel a hírt, hogy a mai határőrségnél is jellemző a körültekintő gondoskodás az emberről.

A hagyományoknak nemcsak a tárgyi emlékekben, hanem a lelkekben és a gondolkodásban is tovább kell élniük. Sokszor érzi, amikor az Országhatár színes magazinját olvassa, hogy a szerkesztők is ezt vallják, így ez a lap az író újságja is. Egyébként a felidézett emlékek a volt nagyatádi határőr kiképző zászlóaljnál töltött sorkatonai szolgálatához kapcsolódnak. „Szép volt, jó visszagondolni rá” emlékszik Bátorfi Gábor.

„*Határőrnep ötödször*”⁷⁹ ötödik alkalommal ünnepeltük június 27-én a határőrség napját. A legkülönbözőbb rendezvények, köztük ünnepi köszöntők, elismerések, jutalmak, kinevezések

⁷⁸ Bátorfi Gábor: Humán gyökerek emlékek tükrében. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-07-01 / 14. szám (23. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=24&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

⁷⁹ Határőrnep ötödször. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-07-15 / 15. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=55&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

átadása, soron kívüli előléptetések, tudományos emlékülés, kiállítás és persze szórakoztató programok szerepeltek a repertoárban. A testület valamennyi alakulatánál megemlékeztek Szent Lászlóról, a határőrök patrónusáról. A központi ünnepség a Belügyminisztériumban kezdődött, amelyet a határőr hősi halottak emlékművének megkoszorúzása követett, majd a főigazgatóságok megemlékezésein adtak át jutalmakat és elismeréseket.

Kuriózumnak számít, hogy ezzel egy időben az országos parancsnokságon olyan emlékkiállítást nyitottak meg, amely többek között bemutatta a magyarországi határok első hiteles, nyomtatott térképének másolatát. Később a magyar határőrizet 1100 éve emlékülésen neves szakemberek tartottak előadást.

„Új tanszék és a hagyományok”⁸⁰ Talán még soha nem voltam ilyen bulin, összegezte tapasztalatait az egyik elsőéves hallgató. Kolléganője annyit tett hozzá: örült jó volt, az ismétlés kötelező! Persze nincs min csodálkozni, az elsősök összetettben megelőzték a végzősöket. Mindez a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola határőr tanszékének fegyvernemi napján, pontosabban azt követőleg hangzott el.

A tanszéki nappal egy időben megnyitották az Ország- Határ magazin megjelenésének 50. évfordulójára rendezett kiállítást. Két napon keresztül versengtek (kicsit vizsga előtti lazításként is) a Dr. Kovács István határőr ezredes, tanszékvezető főiskolai tanár által irányított határőr alakulat tagjai egymással. Volt korosztály-, volt évfolyam vetélkedő, de leginkább emelkedett hangulat. Leendő határőrtisztek versenyeztek szellemi és fizikai téren, s a próbatétel, a szórakozás igénybe vette az erőnlétet és az idegeket egyaránt. Faggyas Zoltán alezredes tanszékvezető-helyettes hangsúlyozta, hogy a fegyvernemi nap tradíciónak számít a főiskola életében és ehhez az új (határőr) tanszék a legteljesebb mértékben idomulni kíván. Az „Észbontó” szakmai és műveltségi vetélkedő, amolyan igazi megmérettetést jelentett a résztvevők számára. S bár a latin kifejezések magyar megfelelőjét nemigen sikerült hozniuk a csapatoknak, Baranyai Gyula őrnagy műsorvezető, a remek hangulatú szeánsz után még jobb időtöltést kívánt az ügyességi számok lebonyolításához. A rendezvényre jellemző, hogy a 43 fős határőr tanszék valamennyi hallgatója részt vett a küzdelmekben. Az Ország Határ kiállítása osztatlan sikert aratott az érdeklődők között.

⁸⁰ Magdus Tamás: Új tanszék és a hagyományok. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-07-15 / 15. szám (24-25. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=77&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.30.)

„*Felavatottam*”⁸¹ írta Hautzinger Zoltán frissen avatott határőr hadnagy az életének fontos állomásáról. Az egy évvel ezelőtt elkezdődött hagyomány folytatódott a katonai tisztaavatás történetében, amikor a Rendőrtiszti Főiskola második határrendész évfolyamaként határőrtisztnak avatták fel őket a Budai Vár Oroszlános Udvarában. Írásában megemlékezett a „kezdetekről is: „A szakaszunk története még 1992. augusztusában kezdődött Kőrmenden az akkor még „csak” Határőr Kiképző és Továbbképző Intézetben. Harcedzett pitbull kutyák módjára acsargó tisztesek mosatták fel velünk a hosszú folyosót, éjszakába nyúlóan alakítottunk a hátsó udvarokon és őszi esőben húztuk a fegyverszíjat az őrszolgálatban, de mindenekelőtt tanultunk. Letettük a tiszthelyettesképző határőrizeti és határforgalmi szakvizsgáit és így megfelelő alappal vágunk neki a most lezárult főiskolai életünknek”.

A főiskolai évekről is megfogalmazta véleményét: „A főiskolán megváltozott körülöttünk a világ. Alakias egység voltunk egy, a katonai formákat kevésbé hangsúlyozó rendőr környezetben. Ennek eredményeként mi vittük, és viszik azóta is megtisztelő tradícióként a főiskolai csapatzászlót. Tettük és tehettük mindezt azért is, mert sikerült katonaként jól működő, harmonikus egységet kialakítanunk a főiskolán tanuló rendőr, büntetésvégrehajtási, valamint vám- és pénzügyőr szakok hallgatóival.

Az elmúlt évek politikai és társadalmi változásai már más határőrtiszt-típust igényelnek: olyant, aki képes ellátni rendészeti, bűnüldözési és államigazgatási feladatokat egyaránt, hivatása az állampolgári- és közjavak védelme. Ezeknek az elveknek és igényeknek szeretnénk megfelelni hazánkat szolgálva a nagy betűs életben” fejezte be tudósítását.

„*Élő emlékezet*”⁸² címmel tudósított az Országhatár Magazin az Ópusztaszeren tartott ünnepélyes határőr eskürről. „A történelem haladása olyan, mint a vizek folyása. Hol méltóságtelejesen hömpölyög, hol zord zúgókon keresztül rohanva kanyarodik új és új irányba.” Ezekkel a mondatokkal kezdte ünnepi beszédét az ópusztaszeri Történelmi Emlékparkban megtartott ünnepélyes katonai eskü alkalmából Kiss Kálmán vezérőrnagy, a határőrség rendészeti főigazgatója.

A tábornok beszédében hangsúlyozta, mennyire fontos napjainkban a határvadász századok tevékenysége, melyekbe a most esküt tett határőrök zömmel kerülnek majd. Beszért a legendás hírű történelmi elődökről, akiknek méltó utódaivá kell válnia a határvadászoknak, hiszen nem

⁸¹ Hautzinger Zoltán: *Felavatottam. Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-07-29 / 16. szám (23. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=128&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

⁸² *Élő emlékezet. Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-09-23 / 20. szám (49. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=363&layout=s a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

véletlenül viselik egyenruháikon a turulmadarat, mely a magyarok legrégebbi hadijelvénye volt.

A hagyományokat nem csak a történelem tartja számon, hanem az élő emlékezet is, amely nemzedékről nemzedékre száll, öröklődik apáról fiúra, tartalmat ad a múltnak, irányt a jövőnek. Említette, hogy a határőrség az utóbbi években rengeteget tett annak érdekében, hogy megfeleljen nemes határőrizeti hagyományainak és az új kihívásoknak egyaránt. A most esküt tett határőrök semmivel sem kisebb felelősséggel teljesítik hazafias kötelességüket, szolgálati feladataikat, mint elődjeik. Ezt bizonyították közvetlen elődjeik is, akik nemrégiben szereltek le nagyszerű helytállás után a különböző határvadász századoktól.

„Egy határőrtől elvárható, hogy büszke legyen arra, hogy hazája határát őrzi. Bárhová kerüljön is, mindig olyan viszonyokat kell tudomásul vennie, ahol fegyelmezett munkát követelnek, ám ezzel párhuzamosan él a bajtársiasság, a humánus bánásmód, a sokoldalú gondoskodás és a tartalmas emberi kapcsolatok háttere” mondta a tábornok.

„*Képeslap Rönökről*”⁸³ adta hírül Simola Ferenc a szombathelyi határőr igazgatóság gazdasági igazgatóhelyettesi szervezetéhez tartozó nyugdíjasokról és hivatásosokról, akik szeptember 11-én, egész napos őrési kiránduláson vettek részt. A mostani kirándulást is az e szervezetnél már régóta kialakult hagyomány folytatásaként rendezték meg. Az emberi és munkakapcsolatok ápolása érdekében az aktív állomány évente vendégül látja a nyugállományba vonult határőröket. Minden évben más és más formában és helyen. E folyamat részeként találkozott most is az említett terület nyugállományú és aktív tagjainak többsége. Az egész napos program részeként először megtekintették a körmendi Szent László Szakiskolán lévő „Határőr Múzeumot”... amely igen jó ráhangolónak bizonyult az emlékek-élmények-átéltek felelevenítéséhez, a nosztalgizáshoz. A kirándulás következő színhelye, a vasi táj egyik gyöngyszeme, a Döröskei tó volt... majd Óriszentpéter, Szalafő következett... a tájház, a volt őr. Ezt követően a résztvevők megismerkedhettek a határvonal mellett álló, a sok vihart-pusztulást-eseményt látott átél és megszenvedett, az 1902-ben épített, majd 1992-ben (a határőrség hathatós közreműködése révén is) újjáépült és újra szentelt rönöki kápolnával. A már kellően fáradt és megéhezett csoport az igazgatóság csákánydoroszlói pihenőházában, egy jó délutáni ebéd elfogyasztása után, megpihent.

⁸³ Simola Ferenc: *Képeslap Rönökről*. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám) 1996-10-21 / 22. szám (45. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=462&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

„Határőrmise Nyírbátorban”⁸⁴ Szent Lászlónak, a határőrség védőszentjének tiszteletére rendezett megemlékezés program sorozatának részeként: írta Galambos Kálmán határőr szakaszvezető, ISÉT elnök, Nyírbátorból.

Nyírbátorban 1997. június 25-én került sor egy oly sokéves hagyományra, a Szent László napi hálaadó istentiszteletre. A szentmisét Horváth János esperes, tábori lelkész tartotta. A mise is része volt a nyírbátori határőr igazgatóság sorállományú érdekképviselői testülete által szervezett megemlékezés programsorozatának. A sportvetélkedő sorozatban szerepelt gépkarabélyos váltófutás, légfegyveres lövészet, gyakorló kézigránát-dobás, kötélhúzás, asztalitenisz és kispályás labdarúgás. A kultúr program keretén belül Gyarmati Ferenc alezredes, a humánszolgálati alosztály vezetője tartott előadást a sorkatonáknak Nyírbátor város és a nyírbátori határőrségi történelméről, majd ezt követően megtekintették a nyírbátori határőr igazgatóság csapatmúzeumát. A nyírbátori majorette-csoport műsorával köszöntötte az igazgatóság sorállományát. A katonák megemlékezést hallhattak Szent Lászlóról, a Határőrség névadójáról. A nyírbátori ifjúsági rézfúvószenekar koncertjével színesítette a Szent László napi programsorozatot.

„Tájékoztató az országos parancsnokságon. Kormánydöntések a Határőrsegről”⁸⁵ Danyi József jelenti. Kormányhatározat és országgyűlési határozat alapján kerül sor a szervezeti átalakításokra, megfelelő ütemezéssel folyamatos a 7800 fős sorállomány kivonása. Az utolsó sorkatona 1998. április 30-án leszerel, vele megszűnik egy nagy hagyománnyal rendelkező intézmény.

Az elmúlt évtizedekben 550 ezer fiatalember teljesített szolgálatot a határőrség kötelékeiben. „A határőrség új helyzetbe került — hangsúlyozta dr. Bakondi György vezérőrnagy —, teljes egészében a munkaerő piac hatásmechanizmusa alá tartozik. Újfajta képzési infrastruktúra áll rendelkezésünkre. A közeljövőben kormánydöntés várható az új határvasdáz századok diszlokációjára, a határőrség új létszámára és ennek bontására, valamint a határőrség felső szintű irányítási rendjére. A sorállomány kivonásával várhatóan 14 ezer fős lesz a határőrség létszáma, 9000 hivatásos határőr, 3000 köztisztviselő és közalkalmazott szolgál, a többiek tanintézeti hallgatók, illetve a rendelkezési állomány tagjai.”

⁸⁴ Galambos Kálmán: Határőrmise Nyírbátorban. Határőr, 1997 (52. évfolyam, 13-26. szám) 1997-08-11 / 16. szám (21. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=178&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

⁸⁵ Danyi József: Tájékoztató az országos parancsnokságon. Kormánydöntések a Határőrsegről. Határőr, 1997 (52. évfolyam, 13-26. szám) 1997-11-17 / 23. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=524&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

„Képeslapot is küldenénk, ha... A találkozások hagyománya és öröme”⁸⁶ A szombathelyi határőr igazgatóság gazdasági szervezeténél idestova negyedszázados hagyománya van az anyagi-pénzügyi-műszaki munkaterületekről nyugállományba vonultak és az aktív állomány közötti kapcsolattartásnak. A korabeli adatok szerint 1972-ben, amikor már a hadtápos nyugdíjasok száma ötre emelkedett, kezdődtek meg az „egyszer mi is nyugállományba kerülünk” gondolattal is vezetett, kötetlen találkozók az aktív állomány és a nyugdíjasok között, évente, tájékoztatásokkal, kirándulással, közös ebédrel vagy vacsorával egybekötve.

Így volt ez egészen 1985. tavaszáig, ettől kezdve a szervezet vezetői külön rendezvényként, egész napos átfogó program keretében kerítenek sort a gazdasági szervezet nyugdíjasainak összejövételére. A találkozókra (a bekövetkezett szervezeti változásoknak megfelelően a zalaegerszegi határőr kerület megszűnésétől) 1995-től kezdődően már meghívják mindazokat az anyagi területekről nyugállományba vonult volt hivatásosokat, akik Vas megye területén laknak. Ők jelenleg már 53-an vannak. Mindannyian jónak tartják, igénylik és köszönettel nyugtázzák az éves találkozókat, az élményeket felelevenítő és adó, a kapcsolatokat ápoló közös programokat. Minden alkalommal tájékoztatókat kapnak a határőréletről, a nyugállományúakat érintő ügyekről is, s emellett mód nyílik a kötetlen beszélgetésekre, a kikapcsolódásra. A kialakult hagyományoknak megfelelően az anyagi szervezet vezetői nemrég megtartották találkozójukat a régebbi munkatársaknak, s a volt vasi határőr hadtáposoknak. A program Körmenen, a Szent László Határrendészképző Szakiskola épületében lévő határőrségi központi múzeumnak a megtekintésével kezdődött, ahol tisztelettel emlékeztek meg az elődökről, azokról a hajdani munkatársakról is, akik már (sajnos) nem lehetnek közöttük. Számolt be a találkozóról Simola Ferenc.

Egy találkozó a volt sorkatonák és egykori parancsnokaik között, amellyel új hagyomány kezdődik: fogalmazza meg Radosza Sándor „Egymásra találás”⁸⁷ címmel írásában. A Belügyi Nyugdíjasok Budapesti Egyesülete határőr tagozatának 1998. évi programjában szerepel autóbussz kirándulás Szolnokra. A kirándulás szervezője Tóth Béla nyugállományú határőr alezredes. E kirándulásra egykori határőr sorkatonák hívták városukba volt parancsnokaikat. E meghívásnak előzményei is voltak. Az egykori határőr sorkatonák klubként működtek korábban és jó kapcsolatban álltak a budapesti határőrökkel. A klubjuk megszűnt működni, már

⁸⁶ Simola Ferenc: Képeslapot is küldenénk, ha... A találkozások hagyománya és öröme. Határőr, 1998 (53. évfolyam, 1-12. szám) 1998-03-09 / 5. szám (30. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

⁸⁷ Radosza Sándor: Egymásra találás. Határőr, 1998 (53. évfolyam, 1-12. szám) 1998-04-20 / 8. szám (40. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=405&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.03.)

úgy tűnt, hogy kapcsolatuk is végleg megszakad. Arra büszkék voltak, hogy határőrök, de ez önmagában nem elégítette ki őket. A kapcsolatfelvételt Szolnokról kezdeményezték. Felkeresték a budapesti határőr tagozatot, ott Tóth Bélát, a régi, kedves határőr barátot. A tagozat közgyűlésén tíz szolnoki barátunk vett részt és fel is vették őket tagként az egyesületbe. Itt állapodtak meg arról, hogy megszervezik az első határőr katonai parancsnoki találkozót Szolnokon, 1998. március 14-én, amely igen eredményesre sikerült.

„Őrizzük meg hagyományainkat!”⁸⁸ dr. Bakondi György vezérőrnagy, a határőrség humánszervezési főigazgatója és Micskei Miklós ny. alezredes, a Honvéd Hagyományőrző Egyesület (HOHE) elnöke együttműködési szerződést írt alá, melynek elsődleges célja az, hogy a határőr- és határrendész hagyományok ápolásán, fejlesztésén, az állomány hazafias nevelésén és katonai erényeinek erősítésén keresztül meghatározott területeken formálják a határőrségi arculatot.

A megállapodásban foglaltak szerint e körbe tartozik a határőrség múzeumjainak fejlesztését segítő munkában való részvétel, közreműködés a hagyományőrzéssel kapcsolatos rendezvények megszervezésében, a határőr hősi halottak felkutatásában, az adatgyűjtésben, emlékművek létesítésének pártolásában, a hősi sírok ápolása érdekében a történeti háttér megismertetésében és az ezekkel kapcsolatos kegyeleti feladatok ellátásában.

Nyíri Lajos tudósított egy már szinte hagyománnyá vált találkozóról „A végeken, az őrsőkön kovácsolódtak össze”⁸⁹ címmel. A belügyi nyugdíjasok budapesti egyesületének önálló határőr tagozatához tartozó nyugdíjasok és a Szolnok városból és a környékéről valaha bevonult volt határőrök időről időre találkoznak. Legutóbb, október 11-én is Szolnokon, ahol gyógyfürdő, tekepálya, hangulatos zene, no és — egy Tisza-parti csárdában — halászlé várta a Budapestről érkezőket. Sok mindenről szó esett a nap folyamán, egyebek között arról is: 1999. április 01-jén lesz 50 éve annak, hogy Szolnokról és környékéről, valamint Budapest peremkerületeiből „ifjú hadfikat” hívtak be újoncnak a 7. honvéd határvasdász-zászlóaljhoz a kőszegi Jurisics várba. Öröm volt látni a kissé barázdált arcokat, ahogy felszabadultan, büszkén beszéltek közel 50 év múltán is a kőszegi hegyekben teljesített szolgálatról, a csínytevésekről, a 6 hónapos kemény újonckiképzésről.

⁸⁸ Őrizzük meg hagyományainkat! Határőr, 1998 (53. évfolyam, 13-26. szám) 1998-08-10 / 16. szám (16. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=173&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

⁸⁹ Nyíri Lajos: A végeken, az őrsőkön kovácsolódtak össze. Határőr, 1998 (53. évfolyam, 13-26. szám) 1998-11-16 / 23. szám (26. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=483&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

Jó volt hallgatni a később bevonult „fiatalokat” is, akik büszkén vallják magukat (ma is) a régi határvadászok méltó utódainak. Ők tudják, hogy aki ott leszolgálta a 27—36 hónapot, az kemény, férfias helytállásban edződött meg. A végeken, az őrsőkön, a törzsekben kovácsolódott ki az összetartozás ereje, ami (30—50 év távlatából is) is életük egyik meghatározó erejévé vált és arra ösztönzi őket, hogy újra és újra találkozzanak, Szolnokon vagy éppen Budapesten.

„*Határőrnapok a Bolyain*”⁹⁰ Negyedik alkalommal rendezte meg a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolán a „Tanszék Nap-i” rendezvénysorozatát a határőr tanszék tanári és hallgatói állománya. Hagyományt teremtettek, új, színes, érdekes, az összetartozást és a csapatszellemet erősítő programot. Speciális helyzetben van a tanszék, hiszen a zöld válllapos zászlósok, a három évfolyam hallgatói, mintegy 14 osztályban folytatják tanulmányiukat, így közösen csak a tanszéki rendezvényeken és csak az ő rendelkezésükre álló számítástechnikai kabinetben találkoznak.

Dr. Kovács István ezredes, tanszékvezető bevezetőjében utalt a közel ötéves tanszéki munkára, az eredményekre, valamint a közelgő határőrnapi eseményekre. A határőrök eredményesen vesznek részt a főiskola életében, van olyan évfolyam, amelyen 100 százalékos volt a TDK-munkában való részvétel, eredményességét több honvédelmi minisztériumi, belügyminisztériumi, főiskolai és határőrségi díj, elismerés mutatja.

„*Múzeumot avattak*”⁹¹. Laborczy Gábor adta hírül, hogy a Soproni Rendészeti Szakközépiskolában megnyílt a határőrizet múltját, jelenét, valamint a soproni határőr alakulat történetének tárgyi emlékeit bemutató csapatmúzeum. Juhász János alezredes, az igazgató humánszervezési helyettese köszöntötte a szép számban megjelent érdeklődőket, megemlékezve, a történelem szele által elsodort valamikori soproni csapatmúzeumról. A megnyitón Dr. Szabó-Kocsis János ezredes, az intézet igazgatója dicséretben és jutalomban részesítette Gyarmati Károly nyugállományú határőr alezredest a gyűjtemény kialakítása terén végzett tevékenységéért. A múzeumvezető fáradhatatlan, széles körű kutató munkájának köszönhetően a soproni intézmény hozzáférhetővé teszi a határőrizet relikviáit, a közelmúlt tárgyi anyagát, s a hagyományok ápolásán túlmenően segítheti a szaktantárgyak oktatását. A csapatmúzeum nyitva van a külső érdeklődők számára is, várja a városi és a környékbeli

⁹⁰ Határőrnapok a Bolyain Határőr, 1999 (54. évfolyam, 1-12. szám) 1999-06-21 / 12. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=395&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

⁹¹ Laborczy Gábor: Múzeumot avattak. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám) 1999-11-08 / 22. szám (27. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=352&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

iskolásokat, óvodásokat, s ilyen értelemben a honvédelmi nevelést, az ismeretterjesztést is szolgálja.

„Lő- és járőrbajnokság Sopronban”⁹² Sopron tarolt, vesztes nem volt Szendrei Mihály tudósított az eseményről. A hagyományoknak megfelelően Sopronban, szeptember 30-a és október 02-a között rendezték meg a határőrség országos lő- és járőrbajnokságát.

A Hűség Városa derűs ősz eleji napsütéssel fogadta a beérkező csapatokat. Dr. Szabó Kocsis János ezredes, a tanintézet igazgatója nem is kívánhatott volna többet, jobbat, mint jó időt, jó erőt, kitartást a „gyilkos” 15 kilométeres távon, biztos kezét és rezzenetlen szemet a lögyakorlatokon.

„Törvényesség, szakszerűség, hatékonyság. Fő irány: felkészülés az EU-csatlakozásra”⁹³ címmel írta cikkét Csiszár Tamás az ünnepélyes állománygyűlésről. Egy már-már feledésbe merült hagyománnyal, a csapatzászló behozatalával kezdődött a határőrség országos parancsnokságán az az állománygyűlés, amelyen Béndek József határőr dandártábornoknak dr. Pintér Sándor belügyminiszter átadta az országos parancsnoki kinevezéséről szóló okmányt.

Béndek József határőr dandártábornok a kinevezését követő beszédében első helyen emelte ki a megkezdett munka folytatását. Olyan határőrségi szervezetet kíván kialakítani, amely megfelel az EU követelményeinek. Beszédét pedig a következő szavakkal fejezte be: **„Az új évezred Határőrségének a határőr elődök haladó hagyományait folytató, hazánk és az EU államhatárokkal kapcsolatos értékeit érvényesíteni kész, korszerű szervezetté kell válnia.”**

Az igazgatósági körképből a „Vigyázz, kész, rajt!”⁹⁴ cím alatt az olvasó megtudta, hogy az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskola a korábbi hagyományoknak megfelelően a közelmúltban is megrendezte a határőrség mezei futóbajnokságát. A rendezés színvonala, a verseny hangulata jól példázta az iskola és a határőrség együttműködését.

⁹² Szendrei Mihály: Lő- és járőrbajnokság Sopronban. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám) 1999-11-08 / 22. szám (31. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=356&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

⁹³ Csiszár Tamás: Törvényesség, szakszerűség, hatékonyság Fő irány: felkészülés az EU-csatlakozásra. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám) 1999-12-06 / 24. szám (3. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=400&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

⁹⁴ Igazgatósági körkép: Vigyázz, kész, rajt! Határőr, 2000 (55. évfolyam, 1-12. szám) 2000-05-22 / 10. szám (27. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=350&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

„*A hősök tisztelete*”⁹⁵ Koszorúzás Kiskunhalason. Hősi halottakra emlékeztek a határőrök. A kiskunhalasi határőr igazgatóság keceli úti épületében koszorút helyeztek el négy határőr hősi halott emléktáblájánál. Horváth Pál őrmester (1926-1949), Fekete Mihály törzsőrmester (1929-1953), Kupeczik László alhadnagy (1960-1982) és Sipos János alhadnagy (1952-1982) a szolgálat teljesítése során kapott halálos sebet. Emléküket az utódok megőrzik!

„*Kulturális védelem*”⁹⁶ címmel írta Magdus Tamás a közelgő határőrnapi margójára. A magyar határőrizet egyidős a magyar állammal. A határőrség mindig is jelentős figyelmet fordított történetének, hagyományainak ápolására, eredményeinek, múltjának megismertetésére. A határőrség központi múzeumot, amely tudományos igénnyel mutatja be a magyar határőrizet történetét a honfoglalástól napjainkig, évente több ezren keresik fel. Szent László napja, június 27-e a mi ünnepünk is. A királyról, aki a határőrség védőszentje, évente megemlékezünk. E napon koszorúznak a határőr hősök emlékhelyénél.

A kultúra határőrségi humánkonceptiója nagy figyelmet fordít a hagyományőrzésre, az állomány sport- és kulturális tevékenységére, a jó munkahelyi és baráti közösségek kialakítására, működésére. A határőrségnél hagyományai vannak a színvonalas amatőr alkotóművészeteknek, a különböző pályázatoknak. Ugyancsak többéves múltra tekintenek vissza a határőrbálok, melyek a legrangosabb társadalmi rendezvények közé tartoznak országszerte. Nem csak az állomány, de a lakosság körében is népszerűek a gazdag sport- és kulturális programokat kínáló június 27-i határőrnapi események.

Több mint fél évszázada jelenik meg a Határőr. Képes lapunk (május elsején ünnepelte 56. évfordulóját) fontos szerepet játszott az eltelt évtizedek alatt az országhatár menti lakosság korrekt, sokoldalú tájékoztatásában.

A határőrség zenekara kiemelkedő és egyben nélkülözhetetlen szerepet tölt be a testület népszerűsítésében, a kulturális örökség megőrzésében. A határőrség egésze megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít a magyar kulturális örökség védelmének, megőrzésének, a napjainkban is hasznosításra alkalmas vívmányok alkotó alkalmazásának, terjesztésének.

A határőrök el nem hanyagolható hányada pedig tevékenyen részt vállal a múlt értékeinek feltárására, felújítására szervezett társadalmi kezdeményezésű munkálatokban, nem ritkán

⁹⁵ A hősök tisztelete Határőr, 2000 (55. évfolyam, 13-25. szám) 2000-11-20 / 23. szám (25. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=386&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.05.)

⁹⁶ Magdus Tamás: Kulturális védelem. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám) 2002-06-01 / 6. szám (1. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=182&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.06)

anyagi áldozatot sem sajnálva a segítségnyújtás, a környezetvédelem követelményeinek teljesítése érdekében.

„*A zászló egybeforrasztó jelkép*”⁹⁷ e címmel fogalmazta meg Deák a csapatzászló jelentőségét a határőrségnél. A csapatzászló a katonai becsületet, dicsőséget, a civil lakosság és a fegyveres erő összetartozását is jelöli, és mindig az ütközetekben igazolt, ésszerű katonai rend félelmét és sosem a félelem rendjét sugározza. A történelemben a zászló elvesztése az alatta vezetett egység végét is jelentette.

A határőrök számára kifejezi a határőrséghez tartozást, esküben vállalt kötelezettségeink teljesítését, az önfeláldozó szolgálatot, a helytállást. Szimbolizálja a történelmi hagyományok tiszteletét, a haza iránti elkötelezettséget, az állam- és közbiztonság fenntartására való elhivatott, közösségi összetartozást. A zászló tisztelete, jelképereje hivatott ösztönzőleg hatni a határőrségi feladatok teljesítésére, növelve az állomány megbecsülését, előmozdítva a környezetünkkel kialakított kapcsolatok fejlesztését.

Felhív napjaink aktuális, új feladatára, az ország Európai Unióhoz csatlakozását szolgáló felkészülésben való hatékony részvételre. Mára a testület megbecsülése abban is kifejeződik, hogy tagjai szintén állampolgárhoz méltó tiszteletre érdemesültek. A határőrségi összetartozást erősíti az is, hogy rohanó világunk ellenére fokozott figyelem, gondoskodás fordul a nyugdíjasok felé. A zászló eszmei ereje az alá tartozókból minden arra méltót egy közösségbe olvaszt.

A hétköznapiakban összekovácsolódó közösség „nagy családjában” a zászló eszméire fogékony embereknek mindig helyük van! A határőröké pedig ilyen család.

Verőfényes napsütésben, igazán méltó körülmények között, jól szervezett ünnepség keretében rendezték a határőrség országos parancsnokságának csapatzászlóadományozási ünnepségét augusztus 19-én. „*Csapatzászló a parancsnokságnak*”⁹⁸ írta Magdus Tamás.

A köztársasági elnök által adományozott csapatzászlót a belügyminiszter nyújtotta át Béndek József határőr vezérőrnagynak, országos parancsnoknak. Ezt követőleg került sor a zászlószalagok elhelyezésére. A köztársasági elnök, az országgyűlés, a BM, a Honvéd Vezérkar, az ORFK, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, a BÁH, a Vám- és Pénzügyőrség, a BV, az Országos Polgárőr Szövetség zászlószalagjai ékesítik mostantól az új

⁹⁷ Deák: A zászló egybeforrasztó jelkép. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám) 2002-09-01 / 9. szám (1. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=290&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.06.)

⁹⁸ Magdus Tamás: Csapatzászló a parancsnokságnak. 100 Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám) 001-09-01 / 9. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=292&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.06.)

csapatzászlót. Dr. Szabó Tamás katolikus, Csuka Tamás protestáns tábori püspökök és dr. Fröhlich Róbert vezető tábori rabbi szentelte fel, áldotta meg a csapatzászlót, majd a határőrség országos parancsnoka ígéretet tett arra, hogy a csapatzászló erkölcsi, szellemi összetartó erejének megfelelően a testület minden tekintetben meg kíván felelni az előtte tornyosuló feladatoknak.

„*Találkoztak, emléket idéztek*”⁹⁹ írta Takács Imre nyugállományú határőr alezredes, a helyi nyugdíjas egyesület vezetőségi tagja és megfogalmazta: megmaradásunk „titka” a múlt feltárása, ápolása, a hagyományok felkutatása, őrzése és továbbadása.

Már a győri határőr igazgatóság elődje, a határőrkerület az 1980-as években felismerte: a rohamos léptékű technikai korszerűsítés pozitív irányú szemléletváltásra készíti a kor megújítására vágyókat, ugyanakkor a fejlődés alkalmat ad a múlt bemutatására, a jelennel való összevetésére is.

Össze kell gyűjteni, el kell helyezni valamilyen tárlókban a határőrség múltját idéző régi, még fellelhető technikát és (egyebek mellett) a hazájukat valamilyen formában elhagyni vágyók által használt, alkalmazott különféle furfangos eszközöket, s mindezeket közszemlére lehet tenni. Így lassan, de nagyon aprólékos, odafigyelő munkával létrejött a győri határőrök relikviáit bemutató emlékszoba. Közkincs lett a padlásokról, fiókokból s más eldugott helyekről elővarázsolt számos anyag. Köszönet illeti érte az adományozókat s a gyűjtőket egyaránt. A hivatásos állományúakat éppúgy, mint a polgári alkalmazottakat.

A közelmúltban került sor Bali József határőr dandártábornok, a győri igazgatóság vezetője részvételével az éves nyugdíjas összejövetelre. A találkozón Cseri József határőr ezredes, rendészeti igazgatóhelyettes tartott tájékoztatót, majd a megjelent nyugdíjas állomány a gulyásleves elfogyasztása után megtekintette a tisztelve, féltve őrzött emlékeket. Többen jóleső érzéssel szemlélték a tárgyakat, felidéztek a régi időket, s itt-ott megcsillant a szemüveg mögül néhány könnycsepp...

„*Sárhegyi-emléktorna*”¹⁰⁰ Sárhegyi Antal ezredes, egykori kiképzési főosztályvezető emlékére a Körmenyi Rendészeti Szakközépiskola a hagyományoknak megfelelően ismét megrendezte az öregfiúk terem-labdarúgóbajnokságot. A megmérettetésen az országos parancsnokság,

⁹⁹ Takács Imre: Találkoztak, emléket idéztek. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám) 2002-09-01 / 9. szám (24. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=313&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.06)

¹⁰⁰ Sárhegyi-emléktorna. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám) 2003-02-01 / 2. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=57&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.06.)

valamennyi határőr-igazgatóság, valamint a Körmen-di-, a Soproni- és az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskola képviseltette magát.

„*Hagyomány ápolás*”¹⁰¹ Takács Imre nyugállományú határőr alezredes, a nyugdíjas egyesület elnöke fogalmazta meg: a múlt értékei nélkül nincs jövő, tartozunk az elődöknek, akik a jelenünket is befolyásolják, mert hagyományt teremtettek. A határőrségnél több helyen van és működik a múltunkat jól bemutató csapatmúzeum, őrizzük meg kincseinket. Tegyük láthatóvá. Ez nagyon fontos az aktívoknak és a nyugállományúaknak egyaránt. Az 1970-es évek végén, a győri határőr kerületnél létrejött a határőrségtől nyugállományba kerülők érdekképviselője, amely a '90-es évek környékén elhalt. Majd újrászerveződött, és 1993. decembere óta nyugdíjas egyesületként működik tovább.

Az egyesület elnöksége kiemelkedő fontosságú, folyamatos feladatként kezeli a nyugdíjasok sokoldalú képviseletét. Ehhez szükséges az elnökségi ülések rendszeres megtartása és elengedhetetlen az igazgatói vezetéssel való folyamatos kapcsolattartás. Az aktív határőrök és a nyugállományúak egymáshoz való kötődése nagyon fontos. Győrben Bánér Attila határőr alezredes, a humánosztály vezetője jó partnere a nyugdíjas egyesület elnökségének.

„*Kopjafa*”¹⁰² A haladó határőr hagyományokra, hőseink példájára emlékeztető kopjafát állított a Belügyi Nyugdíjasok Egyesületének Határőr Tagozata Budapesten, az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskolában. Pándi István szolnoki fafaragó művész alkotását a tanévnnyitó ünnepség keretében dr. Janza Frigyes dandártábornok, a Belügyminisztérium Oktatási Főigazgatóság vezetője leplezte le.

„*Szent László napja, határőrök ünnepe*”¹⁰³ Országszerte megemlékeztek Szent László királyról. A határőrök külön tisztelettel ünnepeltek, hiszen a lovagkirály a testület védőszentje, s az ő napja egyben a határőrség napja is. A különböző szintű rendezvényeken az állami és társ szervek képviselői is megjelentek. Koszorúkat helyeztek el a városmajori Vadász emlékműnél, valamint az országos parancsnokságon, a határőr hősök emlékhelyénél.

¹⁰¹ Takács Imre: Hagyományápolás. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám) 2003-04-01 / 4. szám (24. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰² Kopjafa.. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám) 2003-10-01 / 10. szám (21. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=344&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰³ Szent László napja, határőrök ünnepe. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám) 2004-07-01 / 7. szám (22. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

„*Találkoztak a bajtársak*”¹⁰⁴ Ünnepség Sopronban tudósított Kovács János nyugállományú határőr alezredes, egyesületi elnök.

A Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesülete (úgy is, mint a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége (BEOSZ) tagszervezete) nemrég Szent László-napi (határőrnapi) ünnepséget tartott hagyományosan a rendészeti szakközépiskola épületében.

Megkoszorúzták az egykori soproni határőr kerület hősi halottak emlékművét, mely előtt tisztelgett az ünnepségen résztvevő Burgenlandi Bajtársi Szövetség csapatászlóval felvonuló küldöttsége is. A megemlékezést közös, hangulatos program (babgulyás, pogácsa, baráti beszélgetés, emlékidézés, ismerkedés, zenés-táncos délután) követte. Majd két nappal később a helyi határőr és rendőr nyugdíjasok egyesületeinek közös küldöttsége részt vett a világháborúkban elhunyt katonák és a volt hadifoglyok emlékművénél rendezett ünnepségen St. Margarethenben, ahol koszorút helyeztek el a magyar bajtársak nevében.

„*Táborozók*”¹⁰⁵ Körmenden a hagyományoknak megfelelően pályára orientáló nyári szaktáborozást tartott középiskolásoknak a Körmendi Rendészeti Szakközépiskola írta Tóth László. Az ország szinte minden részéből érkezett 44 diák a tanintézetben folyó oktató-nevelő munkával, a határrendészek hivatásával ismerkedett. Balogh József őrnagy (táborvezető), Kondor Endre alezredes és Takács Kálmán őrnagy irányításával és segítő közreműködésével változatos programokon vettek részt a tanulók. A jó hangulatot még megtoldotta az ünnepélyes táborzáró, amelyen a résztvevők közül sokan úgy búcsúztak egymástól: „Ha lehet, jövőre ugyanitt!”

„*Hagyományos csaták*”¹⁰⁶ tudósított Kovács Gy. László. Tizenkét éves hagyománynak tettek eleget a letenyei és a horvátországi goricsányi határőrök, rendőrök, vámosok és a expedíciók munkatársai azzal, hogy labdarúgásban is összemérték tudásukat. A szenvedélyes „csatákban” (melyeket szinte folyamatos eső áldása közben vívtak) a horvát rendőrök csapata győzedelmeskedett. A letenyei határrendészeti kirendeltség labdarúgói a harmadik helyet szerezték meg. Az eseményeket követő jó kedélyű „értékelés” az éjszakai órákig tartott.

¹⁰⁴ Kovács János: Találkoztak a bajtársak. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám) 2004-08-01 / 8. szám (24. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=277&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰⁵ Tóth László: Táborozók. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám) 2004-09-01 / 9. szám (1. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=289&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰⁶ Kovács Gy. László: Hagyományos csaták. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám) 2004-11-01 / 11. szám (28. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=389&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

„Építhetünk rájuk”¹⁰⁷ írta Dókáné Jászai Judit Nyírbátorból. A közelmúltban tartottak értekezletet a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei polgárőrök és a nyírbátori határőr igazgatóság régió felelősei. A kapcsolatoknak már hagyományai vannak. A megyei polgárőr szövetség több mint 5000 tagot számlál, csoportjai a megye egész területén megszerveződtek. Létszámuknak, helyismeretüknek, együttműködési készségüknek köszönhetően a polgárőrök mind a rendőrök, mind a határőrök munkáját nagyban segítik, nem ritkák a három szerv által közösen szervezett járőr szolgálatok, határrendészeti akciók. A találkozó alkalmat adott a határőrség szervezetében létrejött átalakulás ismertetésére, az új szervezeti egységek feladatrendszerének bemutatására. A lakosság mindig is nagy szerepet vállalt a bűnmegelőzésben, a jogsértések észlelésében emelte ki tájékoztatójában Bánhegyi János ezredes, rendészeti igazgatóhelyettes.

„FELHÍVÁS HATÁRŐRSÉG A MINŐSÉG ÚTJÁN”¹⁰⁸ címmel nemzetközi tudományos konferenciát tartanak Pécsen. A Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának pécsi szakcsoportja, a 2001-ben megteremtett hagyományt követve, a határőrség ünnepnapja alkalmából, a Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozatával közösen, a Belügyminisztérium és a határőrség tudományos tanácsainak támogatásával 2005. június 22-én, nemzetközi tudományos konferenciát tart. A konferencia célja: a magyar határőrség alapvető szakmai tevékenységét érintő összefüggések értékelése és megvitatása a nemzetközi együttműködők, az Európai Unió által elvárt követelmények tükrében, a konferencián elhangzó referátumokon és hozzászólásokon keresztül a tárgyhoz kötődő tudományos gondolkodás elősegítése.

Szép hagyományt elevenített fel a szombathelyi határőr igazgatóság április elején: az igazgatóság vezetői az öt határrendészeti kirendeltség illetékességi területén lévő települések vezetőivel találkoztak. Erről írt Danyi „Hatásos bűnmegelőzés”¹⁰⁹ címmel.

Öt, egymást követő napon a kőszegi, a szombathelyi, a körmendi, a szentgotthárdi és az őriszentpéteri térség 81 határmenti településének polgármestere, vagy annak képviselője jött el az igazgatóság által szervezett fórumra. A határőrök és a polgármesterek kölcsönösen beszámoltak munkájukról, szóltak az igazgatóság, a kirendeltségek, illetve a települések együttműködésének további lehetőségeiről. Az igazgatóságot Csáfordi József dandártábornok,

¹⁰⁷ Dókáné Jászai Judit: Építhetünk rájuk Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-01-01 / 1. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=7&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰⁸ Felhívás, határőrség a minőség útján. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-03-01 / 3. szám (21. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=94&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

¹⁰⁹ Danyi József: Hatásos bűnmegelőzés. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-05-01 / 5. szám (5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=150&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.08.)

igazgató, Dedics Zoltán ezredes, rendészeti, Hirschberger József alezredes, gazdasági igazgatóhelyettes, Tóth István alezredes, titkárságvezető és Kemenes Péter alezredes, az igazgatóság szóvivője képviselte.

Tóth István alezredes szerint már van látszata a határőrök települések közbiztonságát erősítő szolgálatainak. A határ menti településeken általában jóval az átlagok alatti a bűnözés nagysága, a határőri jelenlét erősödésével hatásos a bűnmegelőzés.

„Emléktábla avatás”¹¹⁰ A Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum falán, a budai várban emléktáblát avattak. A határt őrzők emléktáblája elhelyezését Takács Imre nyugállományú határőr alezredes kezdeményezte és saját költségén kivitelezte. „Magyarország államhatárának őrzésében, védelmében, ellenőrzésében résztvevőknek (gyepűőrök, végvári vitézek, határrendőrök, határrendőrök, határvasadók, határőrök, határrendészek) állít emléket.”

Az emléktábla a Hadtörténeti Intézet és Múzeum /HIM/ díszudvarán került elhelyezésre 2005.06.23-án. Az avatás katonai ünnepség keretében történt. Az avató beszédet Béndek József határőr vezérőrnagy úr a határőrség országos parancsnoka tartotta. Részt vett rajta többek között Nováky Balázs és Földesi Jenő tábornok urak a határőrség korábbi országos parancsnokai.

A HIM -ből 2021-ben a Határt Őrzők Emléktábláját áthelyezték a volt határőrség országos parancsnokság objektumába, ahol a Határőrség Kopjafa talapzatára a kopjafa elé helyezték el, különálló talpazaton. A 2022-ei Szent László napi megemlékezésen történt az együttes emlékmű „avatása” ünnepélyes keretek között a rendőrség szervezésében.

„Szent László napja, a Határőrök ünnepe”¹¹¹ írta az Határőr Magazin. Országsszerte megemlékeztek Szent László királyról. A határőrök külön tisztelettel ünnepeltek, hiszen a lovagkirály a testület védőszentje, s az ő napja egyben a határőrség napja is. A különböző szintű rendezvényeken az állami és társszervek, a civil szervezetek, önkormányzatok, hagyományörző egyesületek és a határőr nyugdíjasok képviselői is megjelentek. A jeles nap tiszteletére Budapesten koszorúkat helyeztek el a városmajori Vadász emlékműnél, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum falán, a budai várban lévő emléktáblánál, valamint az országos parancsnokságon a határőr hősök emlékhelyénél és a kopjafánál.

¹¹⁰ Takács Imre ny. hőr. alezredes Emléktábla avatás a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum falán, a budai várban.

¹¹¹ Szent László napja, a Határőrök ünnepe. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-07-01 / 7. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=219&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

„*Tiszteljük a hagyományokat*”¹¹² Nyíri Lajos ny. határőr ezredes örömmel olvasta Simola Ferenc történelmi visszaemlékezését a régi határvadászokról, az azt megelőző időszakról, illetve a három határvadászról (Határőr, 60. évfolyam 4. szám, 29. oldal - a szerk.) Rögtön felismerte a három bajtársát, akikkel együtt húztak csizmát a szó igazi értelmében írta. Köszönet Simola Ferencnek, hogy előtalálta a régi fényképet, így újra (sokadszor) felidéződtek a régi emlékek. A régi emlékek: a nehéz kiképzés a Guba-hegyen, a menetgyakorlatok, a járőrszolgálatok, a rövid és hosszú pihenők, a kőszegi hegyek nehéz járőrcsapásai, majd később a Fertő, a Mura, a Dráva partszakaszai, mind az a 33 év, amit szolgált jóban, nehézségben, gondban, de lelkesen határvadászként, majd határörként.

Sok ismerőse büszke arra, hogy hagyományosan jó kollektívában szolgált. Nem felejtik el azt a kohéziót, amiben éltek az őrsön, ahol együtt örültek a sikereknek és együtt küzdöttek le a kudarccal is.

Immáron 60 éves az új alapokra helyezett határőrség. Ez a jubileum arra is emlékeztet bennünket, hogy ne felejtsük el azokat, akik ott voltak, mint határvadászok a Határőrség bölcsőjénél és ma is megtestesítik a régi hagyományokat. Azt hiszem, ez már történelem, jó érzés visszaemlékezni 79 éves fejjel is a több évtized előtti önmagunkra írta Nyíri Lajos ny. határőr ezredes a visszaemlékezése végén.

„*Együtt ünnepeltek, tisztelegtek*”¹¹³ A Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesülete hagyományt teremtett azzal, hogy már második alkalommal - mint a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének tagszervezete - meghívta a határőrség napján rendezett közös ünnepségre a Burgenlandi Bajtársi Szövetség nezsideri küldöttségét, amelynek tagjai formaruhában, csapatzászlójukkal felvonulva álltak díszőrséget az egykori soproni határőrkerület hősi halottjainak emlékműve mellett.

Roman Schramek elnök, a nezsideri küldöttség vezetője nagyra értékelte a két szervezet között kialakult bajtársi együttműködést és köszönetet mondott a meghívásért. Beszédében javasolta egy együttműködési megállapodás létrehozását a határőr nyugdíjasok szervezete és a nezsideri szövetség között. Két nappal később a soproni határőr egyesület vezetői vettek részt - burgenlandi bajtársaik meghívására - koszorúzási ünnepségen St. Margarethenben

¹¹² Nyíri Lajos: Tiszteljük a hagyományokat. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-07-01 / 7. szám (25. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=242&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

¹¹³ Kovács János: Együtt ünnepeltek, tisztelegtek. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám) 2005-08-01 / 8. szám (23. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

(Margitbányán) a világháborúkban elhunytak emlékművénél. Tudósított a megemlékezésekről Kovács János ny. határőr alezredes, a Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesületének elnöke.

„Árvák és nagycsaládosok karácsonya”¹¹⁴ A hagyománynak megfelelően, az ünnepek előtt tartották meg a Belügyminisztériumban az árvák karácsonyát. A belügyi tárca fontos feladatának tekinti az elhunyt dolgozók árváiról való egész évi gondoskodást, amelynek csak az egyik megnyilvánulása az év végi ünnepség. Az idei karácsonyi ünnepségre 201 árvát láttak vendégül a BM központi épületében.

A meghívott árvák személyenként nettó 48 ezer forint támogatást kaptak, valamint több tízezer forint értékű ajándécsomagot. A BM más módon is gondoskodik róluk, mint például évente beiskolázási segéllyel, gyermeknapi ajándékokkal, nyári táborozással. A főiskolai, illetve egyetemi tanulmányokat folytató árvák képzési támogatást kapnak az első diploma megszerzéséig. A karácsonyi ünnepségen vidámság uralta a BM épületének földszinti termeit. Erre az alkalomra a tárca vezetői 14 öt- vagy többgyermekes olyan nagycsaládot is meghívtak, amelyben a szülők valamelyike belügyi dolgozó. A meghívott családok karácsonyi ajándécsomag mellett nettó 80 ezer forintot kaptak az ünnepi kiadásaikhoz.

„Nyughelyekről, megemlékezésekről”¹¹⁵ írta gondolatait Simola Ferenc. Az embert a halála után utolsó nyughelyére kísérik. A temetőkben ott nyugsznak a volt határőrök is, közöttük azok is, akik szolgálatuk teljesítése közben haltak hősi halált, baleset vagy más tragikus körülmények folytán vesztették életüket. Sírhalmuknál ilyen vagy olyan fejfa jelzi, hogy határőrzőként haltak meg. Közülük azonban sokaknak nem a szülőföldjükön, a bevonulásuk előtti lakhelyükön van a sírhelyük, hanem a családtól távol, az egykori szolgálati helyükhöz közeli temetőben. E sírhelyek gondozását az érintett határőr-alakulatok mindig is feladatuknak tekintették. Ám az elmúlt évtizedben a határőrségnél végbement nagy átalakulás (főleg az őrsök megszűnése), a megannyi szervezeti változtatás nyomán a határ menti temetőkben nyugvó határőrségi szolgálati halottak sírhelyeinek gondozása, valahogy gazdátlaná vált.

A székhelyeken lévő emléktáblák előtti hagyományos évenkénti tisztelgések mellett illő volna e kegyhelyeken is időről időre megemlékezni az egykori határőrökről. Hiszen ők a haláluk által megpecsételten, ha jelképesen is, de ma is a testület tagok!

¹¹⁴ Árvák és nagycsaládosok karácsonya. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-01-01 / 1. szám (15. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=16&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

¹¹⁵ Simola Ferenc: Nyughelyekről, megemlékezésekről. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-03-01 / 3. szám (31. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=104&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

„Centenárium és hatvan év: Az egyesült Európában”¹¹⁶ Visszatekintve az elmúlt évtizedekre (60 év), a határőrség minden korszakban képes volt magas szinten teljesíteni a feladatait. Büszkék lehetünk határőreinkre, akik a legnehezebb időkben is példát mutattak hazaszeretetből, helytállásból. A határőrizet, a szolgálati feladatok teljesítése sok határőrnek az életébe került, a hősi halottak emlékét kegyelettel őrizzük. A határőrség története azt bizonyítja, hogy legfontosabb haladó hagyományunk a helytállás, a tenni akarás, az új kihívásokhoz való alkalmazkodás. Ez a biztosítéka a jövőnknek is.

A Határőr lap a megalakulásától kezdve tárgyyszerű krónikása volt a szervezet életének. Természetesen nem vonhatta ki magát a különböző időszakok politikai viszonyai alól, így az aknamezőről is csak akkor adhatott először hírt, amikor bontani kezdték azt, és az elektromos jelzőrendszerről az első fotó is csak a 80-as évek végén jelenhetett meg. Mégis hű képet adott a lap a határőrszolgálat nehézségeiről, a határőrök helytállásáról, a határőrizeti eseményekről, a határforgalom alakulásáról.

„Szent László napja, határőrök emlékezete”¹¹⁷ A Magyar Királyi Határrendőrség létrehozásának 100. évfordulójáról és a modern határőrség megteremtésének 60. születésnapjáról emlékeztek meg országszerte Szent László napján. A zöld parolisok idén talán nehéz szívvel, de töretlen lojalitással, öntömjénezés nélkül köszöntötték védőszentjüket. Az elbizonytalanodás nem gátolta a lovagkirály és a határőrség iránti tisztelet kifejezését a testület valamennyi tagjának részéről.

A különböző szintű rendezvényeken az állami és a társszervek, a civil szervezetek, önkormányzatok, hagyományőrző egyesületek és a határőr nyugdíjasok képviselői is megjelentek. Az évfordulók tiszteletére jubileumi emlékülés vezette be a megemlékezési programsorozatot, amelyen az igazgatóságok csapatzászlóira és az országos parancsnokság emlékszálójára emlékszalagot kötöttek. A rendezvényt és a határőrséget Sólyom László köztársasági elnök levélben köszöntötte, amelyben hangsúlyozta, hogy a határőrséget új kihívások érték. A követelmények megváltozása más szemléletet, a korábbtól eltérő filozófiát, szervezetikultúra-váltást követel.

¹¹⁶ Centenárium és hatvan év: Az egyesült Európában. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-07-01 / 7. szám (4. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

¹¹⁷ Szent László napja, határőrök emlékezete. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-08-01 / 8. szám (2. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=271&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.11.)

A jeles nap tiszteletére a fővárosban koszorúkat helyeztek el a városmajori Vadász emlékműnél, az országos parancsnokságon a határőr emlékhelynél és kopjafánál, valamint a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum falán a Várban lévő emléktáblánál. Ez utóbbi helyszínen időszakos történeti kiállítás nyílt a centenárium és a 60. évforduló kapcsán a becsülettel helytálló gyepűőrök, végvári vitézek, határcsendőrök, határrendőrök, határőrök és határvadászok emlékére.

„Esküt tettek az új tisztek”¹¹⁸ Hagyomány, hogy a Rendőrtiszti Főiskola végzős hallgatói a budavári Oroszlános Udvarban teszik le az ünnepélyes esküt. Az idén 99 rendőr, 18 határőr, 16 pénzügyőr és 10 büntetés-végrehajtási tiszt esküdött hazájára, hivatására a patinás környezetben. Petrétai József igazságügyi és rendészeti miniszter ünnepi beszédében kiemelte a tisztelet és megbecsülés fontosságát, amelyet közösen és egyenként is ki kell vívnia mindenkinek. A főiskola 35 éves fennállása alatt mintegy 13 ezer hallgató szerzett diplomát; az érdeklődést jellemzi, hogy manapság évente közel hússzorosa a túljelentkezés.

„Sopron önkormányzatának adománya. Zászló a nyugdíjasegyesületnek”¹¹⁹ A közelmúltban - a határőrnapi megemlékezésekhez kapcsolódva - jeles esemény helyszíne volt a soproni határrendészeti kirendeltség objektuma. Sopron megyei jogú város polgármestere emlékHzászlót adományozott a Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesületének. Walter Dezső, Sopron polgármestere elismerő szavakkal méltatta az immár 260 tagot számláló nyugdíjas egyesület tevékenységét, szerepét a hagyományok őrzésében, ápolásában, melynek elismeréseképpen az önkormányzat képviselőjében emlékHzászlót adományozott a Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesületének.

A zászlót átvevő Kovács János elnök a tagság nevében megígérte: a zászlót, amely kifejezi a rendvédelmi szervek nyugdíjasai és a civil társadalom összefogását, becsülettel megőrzik! A zászlóra elsőként Walter Dezső polgármester kötötte fel a megbecsülés szalagját. Majd Cseri József ezredes a győri igazgatóság nevében, László Attila ny. alezredes a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége, valamint Sárközi János, a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége képviselőjében fejezte ki tiszteletét hasonlóképpen.

¹¹⁸ Bene: Esküt tettek az új tisztek. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-08-01 / 8. szám (14. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=283&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14.)

¹¹⁹ Kovács János: Sopron önkormányzatának adománya. Zászló a nyugdíjasegyesületnek Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-09-01 / 9. szám (25. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=330&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14.)

„Együtt az illegálismigráció ellen”¹²⁰ című írásában tudósított Tájok-Tari, hogy hagyománya van a határőrség idegenrendészeti és szabálysértési főosztálya évente megrendezett együttműködési értekezletének az emberi jogi szervezetek képviselőinek részvételével, mely tanácskozásokon megvitatják a közösen végzett munka tapasztalatait, a felmerülő problémákat. Ezek az együttműködési értekezletek igazi szakmai fórumokká váltak: nemzetközi projektekre, illetve kutatásokra is kitekinthetnek az emberi jogi területen otthonos szakemberek előadásai révén, közkinccsé téve az illegális migráció elleni küzdelemben hasznosítható módszereket, elveket, tapasztalatokat. Az idei konferencián hét emberi jogi szervezet képviselői vettek részt. „A hagyományokhoz híven”¹²¹ tudósított Tanyik József. A nyírbátori határőr igazgatóság hagyományaihoz híven a kollégák a közelmúltban is készen álltak a segítségre: harmincnál is több tiszt, tiszthelyettes, köztisztviselő és közalkalmazott vállalkozott véradásra nemrég. Az életmentő nedvből összességében tizenkét és fél liternyit vihettek el az igazgatóságról a véradó állomás és a szervezésben segítő Vöröskereszt munkatársai.

„Hagyományos szlovák-magyar”¹²² írta Kalácska Ferenc Balassagyarmatról. Nemrég barátságos labdarúgó-mérkőzésre került sor a balassagyarmati határrendészeti kirendeltség, valamint a szlovákgyarmati határrendőr alosztály határőrei között. Az évekre visszanyúló hagyományoknak megfelelően rendszeresen rúgják a bőrt az együttműködő partnerek oda- és visszavágó mérkőzéseken. Tavasszal nálunk találkoztunk, most pedig Szlovákiában mérkőztünk meg, az eddigiektől eltérően kispályán.

„Újabb zászló a győri határőr nyugdíjasoknak”¹²³ tudósított Takács Imre. A Győri Határőr Igazgatóság Nyugdíjas Egyesületének szélesedő kapcsolat rendszerét több esemény jelzi. Már korábban személyesen a megyei közgyűlés elnökétől, dr. Szakács Imrétől vehették át a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Közgyűlés által adományozott megyezászlót. Utóbb pedig Komárom város önkormányzata ismerte el a határőr nyugdíjasok közösségi munkáját

¹²⁰ Tájok-Tari: Együtt az illegális migráció ellen. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-11-01 / 11. szám (14. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=391&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14)

¹²¹ Tanyik József: A hagyományokhoz híven. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-11-01 / 11. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=397&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14)

¹²² Kalácska Ferenc: Hagományos szlovák-magyar. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-12-01 / 12. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14.)

¹²³ Takács Imre: Újabb zászló a győri határőr nyugdíjasoknak. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám) 2006-12-01 / 12. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14.)

városászlóval – a bajtársi szellem ápolása, az összefogás jeleként -, amelyet Zatykó János polgármester adott át a városháza dísztermében.

E városászlóra többek között Agócs István, a Komárom-Esztergom Vármegyei Közgyűlés elnöke kötött fel szalagot. Hasonlóképpen fejezte ki támogatását, tiszteletét az Országos Polgárőr Szövetség képviselője, a BEOSZ ügyvivője, a katasztrófavédelmi igazgatóság helyettes vezetője, a város rendőrkapitánya, a megyei polgárőrszövetség elnöke, az MH 25. Klapka György könnyű lövészdandár őrnagya, illetve a nyugállományú határőrök képviselője. „*Forradalom, nők, sajtó, március*”¹²⁴ Magdus Tamás fogalmazza meg a márciusi hagyományos ünnepekkel kapcsolatos gondolatait. Ünnepe előtt állunk. Hogy milyen következik, azt senki nem tudja előrevetíteni. Elvileg nemzeti ünnep lesz, hiszen a naptár is ezt prognosztizálja. Az előjelek mégsem ígérnek felhőtlen vigasságot. Már a sajtónap sem garantál méltó megemlékezést. Talán a nőnap hozhat valami felüdülést sűrűn igénybe vett lelkünkben. Március 15-ét írjuk hamarosan, a forradalom évfordulóját, és a többieket. Az eseményekre, tényekre kéne gondolnunk, ám úgy hiszem, most nem erről szól március idusa. Persze az 1848-49-es szabadságharc történéseire fontos lenne néhány percet szentelnünk, bár a hagyományok ápolása, a tradíciók őrzése egyre kevésbé jellemző (az álszenteskedő kivételeket leszámítva) korunkra. Ha minden igaz, kopogtat a tavasz, március nyolcadika, tizenötödike karnyújtásnyira van tőlünk, és még sincs minek örülnünk. A jeles napok inkább elhatárolnak bennünket az összefogás jogos, alapvető igénye helyett.

„*Odafigyelnek a társakra*”¹²⁵ A győri határőr igazgatóság nyugdíjasainak egyesülete a hagyományaiknak megfelelően (mint a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének tagegyesülete) ha a helyzet úgy kívánja a lakásán keresi fel azokat a tagjaikat, akik betegek, illetve akik a születésnapjukat ünneplik.

Egy ilyen látogatás volt a közelmúltban Csornán. Takács Jánosné Terikét köszöntötték 70. születésnapja alkalmából, egy másik alkalommal is Csornára látogattak el; a nemrég özvegyen maradt Czeglédi Béla nyugállományú határőr főtörzsszászlóst keresték fel a lakásán, aki a csornai kiképzőbázisról ment nyugállományba. Egészségi állapota az utóbbi időben romlott. Megérdemli az odafigyelést, a gondoskodást. Az elnökség nevében jó erőt és egészséget

¹²⁴ Magdus Tamás: *Forradalom, nők, sajtó, március*. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-03-01 / 3. szám (1. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=74&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.14.)

¹²⁵ Takács Imre: *Odafigyelnek a társakra*. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-04-01 / 4. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=129&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

kívánunk mindkettőjüknek! Tudósított Takács Imre nyugállományú határőr alezredes, egyesületi elnök.

„*Konferencia Pécssett*”¹²⁶ A Magyar Hadtudományi Társaság határőr szakosztályának pécsi szakcsoportja a 2001. évben megteremtett hagyományt követve (a határőrség ünnepnapja alkalmából), 2007. június 21-én nemzetközi tudományos konferenciát tart Pécssett „*HATÁRŐRSÉG ÉS RENDŐRSÉG - AZ INTEGRÁLT RENDVÉDELEM*” címmel.

A konferencia célja: tudományos igényű gondolkodással segíteni a magyar rendvédelmi szervek nemzetközi kötelezettségeinek teljesítését az Európai Unió biztonságaért, lehetőség biztosítása a határellenőrzésre vonatkozó schengeni előírások integrált, hatékony ellátásának szervezeti, eljárásjogi és módszertani korszerűsítésével kapcsolatos referátumok és hozzászólások előadására, publikálására.

„*Nyugdíjasok hagyományos találkozója Nyírbátorban*”¹²⁷ címmel írta Tanyik József. A hagyományoknak megfelelően a nyírbátori határőr igazgatóság az idén is találkozóra hívta a nyugállományba vonult kollégákat. Az igazgatóság színháztermében Szepesi István dandártábornok, igazgató köszöntötte az aktív határőr élettől visszavonult csaknem hatvan nyugdíjast.

Kegyelettel megemlékeztek azokról, akik a tavalyi találkozó óta örökre eltávoztak. Az igazgatóság vezetője négy kerek születésnapját ünneplő korábbi kollégának adta át a határőrség országos parancsnoka által adományozott emléktárgyat.

„*Értékeink, örökségünk*”¹²⁸ címmel írtak a Határőr Magazinban a közelgő integrációval kapcsolatban Magdus Tamásék.

A múlt méltó örököseiként a mai határőrség igen jelentős események résztvevője és bizton formálója. Küszöbön áll a határőrség és rendőrség integrációja, amely a közös erőfeszítések révén 2008. január 01-jén olyan új típusú rendvédelmi szervezet kezdi meg tevékenységét, amely a két testület legjobb tradícióira alapozva kívánja törvényesen, szakszerűen és biztonságosan, közmegelegedésre ellátni munkáját.

¹²⁶ Konferencia Pécssett. Határőrség és Rendőrség - Az integrált rendvédelem. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-05-01 / 5. szám (20. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=165&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

¹²⁷ Tanyik József: Nyugdíjasok hagyományos találkozója Nyírbátorban. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-05-01 / 5. szám (21. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=166&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

¹²⁸ Magdus Tamás: Értékeink, örökségünk. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-07-01/7. szám (1. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=218&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

Mindezen túlmenően egyöntetűen kifejezésre juttatják: a határőrség egy precízen működő szervezet, több évtizede felhalmozott értékekkel, szervezeti kultúrájának kincseivel, amit az integráció kapcsán nem veszíthet el az új rendvédelmi szervezet.

Itt most nemcsak a határőrizeti szolgálat szakmai értékeire gondolhatunk, a jól működő aknamezős, jelzőrendszeres, uniós határőrizet jelenbe torkolló értékeire, hanem arra a bajtársi, családi, közösségi szellemre, határterületi és nemzetközi kapcsolat rendszerre, ami a határőrséget talán kiemeli a fegyveres, rendvédelmi szervek közül.

Mindez nem jelenti, hogy a határőrség eddigi értékei automatikusan átkerülnek az új szervezetbe. Az értékek minél teljesebb körű „leltárba vételét” reményeink szerint nem akadályozzák gazdasági, takarékosági megfontolások.

„*Határőr tanszéknap*”¹²⁹ Évtizedek óta nemes hagyományként tartották meg nemrég a határőr tanszék napját a nemzetvédelmi egyetemen tudósította Novák István. Délelőtt, a Vágóhíd utcai sportbázison az úszás mellett labdajátékokban és kocsitolásban mérte össze erejét a tanszék állománya. Az esti ünnepi vacsora keretében köszöntötte a tanszék dolgozóit és hallgatóit Piószeghy János Dr. nyugállományú honvéd vezérőrnagy, az egyetem főtitkára, hangot adva a határőrök iránti nagyrabecsülésének.

„*Sport- és rendvédelmi tábor Sopronban. Ismeret gyarapító nyaralás*”¹³⁰ Laborczy Gábor e címmel vezette be a soproni hagyományról szóló tudósítását.

A többéves hagyomány szellemében az idén is nyári tábor létesült az oktatási központ patinás falai között. Öt turnusban, hetes váltásban nyújtott hasznos időtöltést, élményeket a tábor az oktatási központ, a Soproni Rendészeti Sportegyesület és a Nemzedékek Biztonságáért Közhasznú Alapítvány szervezésében, az IRM-hez tartozó szervek dolgozóinak, nyugdíjasainak gyermekei számára.

Az alapítvány a „Sport, művészet, rendvédelem az esély egyenlőség jegyében” c. programja keretében támogatta a gyermekek üdültetését. Három táborban több mint 200 gyermeket, két táborban számos családot fogadott az oktatási központ az ország valamennyi tájáról.

„*Volt egyszer egy határőr laktanya*”¹³¹ Vágó Ferenc nyugállományú határőr alezredes visszaemlékezése a csornai határőr laktanya történeti múltjára.

¹²⁹ Novák István: Határőr tanszéknap. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-08-01/8. szám (26. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=279&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

¹³⁰ Laborczy Gábor: Sport- és rendvédelmi tábor Sopronban. Ismeret gyarapító nyaralás Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-09-01 / 9. szám (17. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=306&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.16.)

¹³¹ Vágó Ferenc: Volt egyszer egy határőr laktanya. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-09-01/9. szám (30. oldal)

Igen, volt egy laktanya Csornán, a városközponttól úgy két és fél kilométernyire, ahol 1947 és 1988 között szolgálatot teljesítő határőrök laktak. Ez volt a csornai határőr kerületparancsnokság objektuma. A csornai laktanyát 1947-ben építették, 24 évig volt itt kerületparancsnokság. A kerület megszűnése után az objektum kiképző bázisként működött tovább. Egyéb szakképzések mellett az okmányellenőrzési feladatokat ellátó sorállományú útlevélezőket képezték ki az ország valamennyi átkelőhelyére, mintegy 15-20 ezer sorkatonát. A csornai határőr laktanyát 1998-ban azonban értékesítették.

A közelmúltban ünnepelhettünk egy tenni akaró társunknak köszönhetően: Takács Imre nyugállományú határőr alezredestől, a győri határőr igazgatóság nyugdíjas egyesületének elnökéről van szó. Az ő ötlete és szervezése alapján a győri határőr igazgatósággal egyeztetve emléktáblát helyeztek el nemrég (2007. 06. 29-én) a volt csornai laktanya területén. Az emléktábla közadakozásból összegyűlt forintokból készült el, mindazoknak hivatásosoknak és sorállományúaknak emléket állítva, akik e laktanyában szolgáltak. Háromszázan jöttek el az ünnepségre, melyet megelőzően a győri határőr nosztalgia obsitos dalárda régi katonanótákkal szórakoztatta az egybegyűlteket. Az ünnepi műsor levezetője, Krasznai Tamás egykori határőr felkérte Cseri József ezredest, a győri határőr igazgatóság igazgatóját ünnepi beszédének megtartására, majd az emléktábla leleplezésére. Az ünnepségen 14 koszorút helyeztek el az emléktáblánál.

Többen egy-egy szál virágot is elhelyeztek az emléktábla mellé azok emlékére, akik itt szolgáltak, de már nem lehetnek köztünk.

„Köt eskünk vérrel írott szava”¹³² Novák István emlékezik vissza egy hősi halott határőrre: Szivák Istvánra. A nagykanizsai határőr kerület zákánytelepi őrsének működési területén 1957. augusztus 16-án délután az utóbbi évek legnagyobb vihara tombolt végig a Dráva völgyében és a környező településeken. A hirtelen támadt orkán nyomában tövestől kitépett fák, kidöntött telefon- és villanyoszlopok, lesodort háztetők maradtak.

A járőrszolgálatát felelősséggel, példásan ellátó Szivák István határőr életét az elemi erők oltották ki (a fából készült magasfigyelőt egy hatalmas szellőkés összedöntötte, maga alá temetve Szivák határőrt, akinek életét már nem lehetett megmenteni). Hős volt, mert veszélyben is a szolgálati helyén maradt és hűen teljesítette a feladatát, az államhatár őrizetét. Szülőhelyén,

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=319&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17)

¹³² Novák István: Köt eskünk vérrel írott szava. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-09-01 / 9. szám (30. oldal) Ibid

Pásztón katonai tiszteletadással temették el. Emlékét a határőrök és a határterületen élők is kegyelettel őrizik.

„Összegzés”¹³³ Fontosak vagyunk egymásnak! Fogalmazta meg Takács Imre nyugállományú határőr alezredes a győri határőr igazgatóság nyugdíjasait tömörítő egyesület leköszönő elnöke. A határőrség és a rendőrség integrációjával közel egy időben egyfajta számvetéssel, összegzéssel kezdődött 2007. évi beszámoló küldöttgyűlés, amelyen új elnököt választottak a küldöttek.

Tíz év "nyugdíjasokat szolgáló" munkától köszönt el jó szívvel Takács Imre nyugállományú határőr alezredes, aki nagyon fontosnak tartotta a közösségi életet, a hagyomány és a bajtársi szellem ápolását, a betegtársak látogatását, a közösség érdekében végzett megannyi teendőt. A nyugdíjas-egyesület életében, tevékenységében, kapcsolat építésében számos eredmény született az utóbbi néhány évben. Ami kiemelendő: a határőrségi nyugdíjas közösségek közül elsőként, a példás közösségi munka elismeréseként megye zászlót, valamint Komárom városától városzászlót kapott az egyesület.

A korábban zárt közösség nyitottabbá vált, bővültek kapcsolatai a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségével (BEOSZ), a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Pannon Nyugdíjasszövetséggel, a Győr Városi Arrabona Nyugdíjas-egyesülettel, Győr, Tata, Pápa, Szombathely, Székesfehérvár honvédségi klubjaival, valamint sok-sok más civil szervezettel.

„Határőr-skanzen a vendek vidékén”¹³⁴ Kőműves József írásában beszámol a Határőr Emlékhely felavatásáról. A határőrség országos parancsnoka 2006-ban döntött úgy, hogy itt, Apátistvánfalván alakítsák ki a határőr emlékhelyet. E mellett szólt, hogy az őrsépület a község legszebb helyén fekszik, udvaráról nagyszerű kilátás nyílik a szomszédos völgyekre. A schengeni övezethez való csatlakozásunk után szabadon látogatható lesz az Ausztriában és a Szlovéniában élők számára is, hiszen a falu mindkét országhoz közel van, így aztán a sok határőrt látott őrs lassan ismét megújult.

A felújított épületben elhelyezték mindazokat az eszközöket és használati tárgyakat, amelyeket az itt élő és dolgozó határőrök használtak. Az épületben fotók, dokumentumok, egyenruhák idézik a határőrélet mindennapjait. A kocsiszínben korabeli gépjárművekkel együtt a Fertő tó

¹³³ Takács Imre: Összegzés. Fontosak vagyunk egymásnak! Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (13. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=446&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

¹³⁴ Kőműves József: Határőr-skanzen a vendek vidékén. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (4-5. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=437&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

határőrizetében emlékezetes Amfibia látható; az istállóban kaptak helyet a lovas határőrök életéhez kapcsolódó közlekedési eszközök és használati tárgyak.

Az épület mögött található a vasfüggöny néven ismertté vált elektromos jelzőrendszer több kelléke, a határsorompó és a külföldi utakról jó ismert útlevélező fülke.

Az épület melletti emlékparkban a határőrségi hősi halottaknak állítottak emléket, kopjafák idézik a megszűnt határőr szervezeteket.

Az emlékhely, a határőr-skanzen látogatója nemcsak a határőrök mindennapjait ismerheti meg a környezetben, hanem a határőrség történetén keresztül ízelítőt kaphat országunk történelméből is. Az emlékhely előzetes bejelentés után tekinthető meg, a látogatási szándékot a gondnoknál lehet jelezni. Merkli László, 06-30/ 484- 4347.

A Határőr Magazin utolsó száma volt a 62. évfolyam 13. 2007. decemberi szám, amely a határőrség és rendőrség integrációhoz kapcsolódva széleskörűen mutatta be a határőrség (mint megszűnő szervezet) utolsó hónapjának eseményeit.

„Kiválasztódtunk”¹³⁵ címmel írta az utolsó szám elején Magdus Tamás gondolatait a határőrség és a Határőr újság megszűnésével kapcsolatban, ebből álljon itt néhány.

„Eljött az ideje annak, hogy megmértecsünk. Nos ez igaz, de könnyűnek találtattunk (!) Nincs szervezetszerű Határőrség! Nincs Határőrlap! Kevés volt a szakszerűség, lojalitás, jóindulat és jóakarát. Elbúcsúztunk, időnk lejárt. Állítólag. Ezzel persze nincs mit kezdeni, legfeljebb tudomásul lehet venni, de messze nem lehet egyet érteni vele.”

„Hölgyeim és Uraim, maradjunk azért lélekben határőrök, amennyiben lehet!”

„A Határőrlap utolsó fő- (1998) és felelős (2007) szerkesztője, aki történetesen egy és ugyanazon személy, csak néha érezte úgy, hogy üvegből van. Olvasóink bizalma, támogatása, kritikai észrevételei segítették munkánkat.

A Határőr jogutód nélkül, e lapszám megjelentetésével, hatvankét évfolyamot követően megszűntnek nyilvánítatik.”

„Magasan értékelt légión”¹³⁶ Magasztos, ám szomorú eseménysorozat zárta számunkra az óesztendőt. A határőrség, mint önálló szervezeti egység, megszűnt. Létrejött az integráció a rendőrséggel.

¹³⁵ Magdus Tamás: Kiválasztódtunk. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (1. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=434&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

¹³⁶ Magasan értékelt légión. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (2-3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=435&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

Méltóságteljes megemlékezések egész sorozata ecsetelte (külföldiek és honiak által egyaránt) a hatvankét esztendőös testület teljesítményét, áldozatos munkáját. Nem az önelégültség szól a határőrökből, amikor önbizalommal állapítják meg: megcselekedték azt, amit tőlük elvárt a Haza, annak közvéleménye, illetve az integrált európai közösség, a schengeni övezethez tartozás kritérium rendszere.

Megrázó és mégis fennkölt események övezték a leköszönő határőrség utolsó napjait. Országszerte voltak ünnepek Schengen alkalmából, megemlékezések a hatvankét év alatt megtett útról, tájékoztatók a változásokról, bemutatva a szolgálati ág új mozgásterét, lehetőségeit, köszönetnyilvánítások az állománynak, együttműködőknek, a médiának, a lakosságnak, a hazai és nemzetközi partnereknek, a határőrség egykori tagjainak, elkötelezett híveinek, emlékkiállítások megnyitása, zászlóktól való búcsúzás és ami a legfájóbb, a csapatzászlótól való elköszönés.

Hogy kiben milyen érzéseket, érzelmeket hagyott az agónia, legyen minden határőr belső ügye. Megmásíthatatlan tény viszont, hogy emelt fővel távoztak a porondról. Ennél talán nem is volt többre szükség.

A köszönetnyilvánítások közül kiemelendő a miniszterelnök és az országgyűlés rendészeti bizottsága elnökének köszönetnyilvánítása a zöld vállalposak részére. Gondolatok az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának 11/2006-2010. (XII. 13.) számú határozatából:

„Köszönetnyilvánítás a Határőrség személyi állományának!

A Magyar Köztársaság Határőrségének személyi állománya több évtizedes áldozatos munkájával kivívta magának a tiszteletet és megbecsülést...”

A határőrség a nemzet szolgálatában vállalt feladatait és hazánk uniós csatlakozását elősegítő küldetését kiválóan teljesítette, mellyel történetének legjelentősebb állomásához érkezett. A közös munka évtizedei során a határőrség olyan közösséggé formálódott, ahol meghatározó értéknek számított a bajtársiasság, a szakmai tudás, a teljesítmény, az egymást segítő szolidaritás.

Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága ezúton nyilvánítja ki elismerését és köszönetét a határőrség parancsnoki karának és a személyi állomány minden egyes tagjának. Köszönet a férfias munkáért, a haza szolgálatáért, a korszerű határrendészet megteremtéséért, a teljes jogú schengeni tagság elősegítéséért.

Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága egyben kifejezi a jövőre vonatkozó jókívánságát. Határrendészet továbbra is lesz. Önök a rendőrség szervezetében egy új, önálló szolgálati ágként fognak tovább tevékenykedni. Kívánjuk, hogy jelenlétükkel, szolgálati

kultúrájukkal, hagyományaikkal gyarapítsák az integrált rendőrség immár közös értékeit. Folytassák eredményes munkájukat a schengeni övezet teljes jogú tagjaként, az uniós határbiztonság garantálásában, a nemzetközi és belső együttműködés fejlesztésében. Ápolják és emlékezzenek a határőr hagyományokra a rendőrség szervezetén belül. dr. Lázár János s.k. a bizottság elnöke.

„Kockázatközösség A Határőrség az integrációig, a jövő kihívásai”¹³⁷ Néhány gondolatban Béndek József határőr altábornagy, a megszűnt szervezet első embere foglalta össze mondandóját az utolsó lapszám olvasói számára, a tények és a racionalitás tükrében.

A határőrség szolgálati feladatainak eredményes végrehajtásával az uniós értékek és határbiztonsági célkitűzések megvalósításával, a közösségi vívmányok (technika, technológia, együttműködésrendszer és a többiek) elsajátításával, az állomány felkészítésével és a szervezet korszerűsítésével jelentősen hozzájárult az uniós csatlakozás nemzeti feltételeinek teljesítéséhez.

Megvalósult a schengeni övezethez történő csatlakozásunk. A nagy jelentőségű eseménnyel egyidejűleg sor került a rendőrség és a határőrség integrációjára, amely a határőrség szervezeti önállóságának megszűnését is jelentette.

„Utószó helyett”¹³⁸ címmel Magdus Tamás írt gondolatokat az országos parancsnok összefoglalójához melyet teljes egészében idézek:

„Kevés parancsnok szól olyan elismeréssel a vezetése és irányítása alá tartozott személyi állományról, mint a határőrség exparancsnoka. Szenvedélyes, egyben megható szavakkal ecseteli azt az összefüggést, amely a határőrségi vezetést és a végrehajtókat jellemezte.

Olyan összekötő, kohéziós erőről beszél, amely a kifejezetten szolgálati feladatok ellátásán túl lehetővé tette a személyes kapcsolatok létrejöttét, és meghatározó feltétele volt az eredményes tevékenységnek.

Az olykor már-már családi légkör a zöld váll-laposoknál, ahol "mindenki ismer mindenkit" jellemezte a Határőrséget, és bizonyos ez döntő lehetett a sikerek elérésében.

Fegyelmezett, szakmailag és erkölcsileg felkészült kollégákkal tették a dolgukat, a létező problémák ellenére mindig felülkerekedtek a nehézségeken. Teljesítmény-centrikusak voltak, rájuk mindig lehetett számítani. Nem lesz ez másként a jövőben sem.

¹³⁷ Kockázatközösség. A Határőrség az integrációig, a jövő kihívásai. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (10. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=441&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

¹³⁸ Magdus Tamás: Utószó helyett. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (13. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=443&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

Béndek altábornagy hangsúlyozza, hogy a bajtársi összetartás, a vezetői, a végrehajtói szemléletmód, az együttműködési készség és képesség összekovácsolt szervezetté formálta a Határőrséget, amely (természetesen az itthoni és nemzetközi feltételek biztosításával) méltán vívott ki hazai és külföldi elismerést. Amúgy pedig köszönet és tisztelet illeti meg a hatvankét és fél éves testületnél szolgálatot teljesített valamennyi munkatársat, határőrt. És itt nincs mérlegelési szempont, csupán az elismerés hangjai csenghetnek.”

A Határőr Magazin utolsó számában Béndek József határőr altábornagy, határőrségi főtanácsos, a határőrség országos parancsnoka külön is elkészínt a szervezet nyugdíjasaitól, melyet szintén változatlan formában idézek¹³⁹.

„Tisztelt Nyugdíjas Kolléga!

A Határőrség - fennállásának több mint 62 éve alatt - történelmet írt. Ehhez a történelemhez (kemény, sokszor embert próbáló munkával) sokan hozzájárultunk, ezért természetesen a sikerek (amiket elértünk) is közösek.

Hogy kinek mit jelent/jelentett itt dolgozni és mit adott neki a Határőrség? Nos, álljon itt néhány példa, mely a jelenlegi kollégák véleményét tükrözi:

"Adott hitet, biztonságot, bajtársiasságot, emberséget, egy összetartó nagycsaládot, barátokat, egy jól szervezett és remekül dolgozó egységet, egy jó emberi, kollegiális közösséget, adott értelmes munkát és célt, adott egy tisztességes előmenetelt."

"Követelt igényes szakmaiságot, teremtett értékeket és hagyományokat."

A határőrség megalakulása óta számos szervezeti átalakuláson ment keresztül. Mindegyik járt veszteségekkel, áldozatokkal, de a legnagyobb jelentőségű mégis ez az utolsó.

A sikeres felkészülés eredményeként megvalósult Magyarország schengeni övezethez történő teljes körű csatlakozása. Mindezt közös erőfeszítéseink nagy nemzeti sikereként értékeljük, amely - a belső határok szabad és korlátozás nélküli átjárhatóságával - politikai mérföldkő honfitársaink teljes jogú uniós polgárrá válásának folyamatában.

Kormányzati döntés alapján e nagyjelentőségű eseménnyel összhangban és azzal egyidejűleg sor kerül a rendőrség és határőrség integrációjára. Ez a nagyszabású rendészeti átalakítás egyben a korábbi határőrség szervezeti önállóságának megszűnését is jelenti.

Mivel személyesen nincs lehetőségem mindenkinek köszönetet nyilvánítani, ezért ezúton köszönöm, hogy értékes és áldozatos munkájával Ön is hozzájárult a határőrség sikeres és eredményes működéséhez.

¹³⁹ Tisztelt Nyugdíjas Kolléga! Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (13. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=446&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)

Külön köszönöm a nyugdíjas-szervezetek vezetőinek önzetlen, sokszor erőn felüli munkáját, melyet nyugdíjas társaikért tettek és tesznek.

Legyen bármilyen színű is az egyenruhánk és a váll-lapunk, szívünk mélyén mi már mindig határőrök maradunk.

Az itt eltöltött évek emlékeit őrizni fogjuk, mert mint Gárdonyi Géza is megírta az Egri csillagokban: "a falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében."

Béndek József határőr altábornagy, határőrségi főtanácsos, a határőrség országos parancsnoka”

A szavai közül egy mondat a volt határőrök részére a mai napig meghatározó:

„Legyen bármilyen színű is az egyenruhánk és a váll-lapunk,
szívünk mélyén mi már mindig határőrök maradunk.”

6. Szemelvények és példák a határőr hagyományok őrzésére 2007 után

Az előzőekben felsorolt szemelvényekkel azt kívántam szemléltetni, hogy a Határőrség, mint szervezet a működési ideje alatt a tevékenységébe beépült hagyományokkal, azok megújulásával-megújításával tette egyre eredményebben feladatai ellátását. Mindez megalapozta a volt határőrök akarását a szervezet megszűnése után a határőr értékek, hagyományok megőrzésére, az utódok részére történő továbbadására.

A Határőr Kultúráért Alapítvány, illetve a határőr nyugdíjasok és a határőr hagyományörzők Egyesületei, a közösségi médiában szerveződött kisebb-nagyobb határőröket tömörítő csoportok tagjai, egy-egy kiemelkedő hagyományörző tevékenységet folytató nyugállományú határőr főtitzt, tisztt, zászlós és tiszthelyettes, illetve volt sorállományú határőr tevékenysége mind azt bizonyítja, hogy a határőrség, mint szervezet megszűnésével az ott kialakult értékek, hagyományok nem fognak elveszni még akkor sem, ha a megszűnéstől már eltelt több mint 16 év.

Ők azok (a volt határőrök, volt sorállományú és hivatásos állományúak), akik fáradtságos gyűjtő munkával, szervezéssel őrzik a határőr emlékeket és hagyományokat, akik szervezik és megvalósítják egy-egy volt határőr objektumban szolgált határőrök emlékére az emléktáblák, emlékművek állítását és rendszeres időközönként megemlékezésre hívják a volt határőr közösségeket.

Sajnos, a kor előrehaladtával azok száma, akik a határőrségnél szolgáltak egyre csökken, hiszen a volt sorállományúak utolsó sorványai esetében is eltelt 25 év (a mai 45-50 éves korosztály), a hivatásos állományúak, akik még a rendszerváltás előtt szereltek fel pedig már nyugdíjasok.

6.1. A határőrökre és volt szervezeti egységekre emlékeztető emlékhelyek, emléktáblák és kopjafák, mint a hagyományörzés eszközei

Nyugállományú határőrként azt tapasztaltam, hogy a volt határőrségre, az ott szolgáló határőrökre vonatkozó információk szétszórta, egy-egy kisebb közösségen belül megtalálhatók, de országos szinten nem lehet fellelni, csak hosszas kutatómunkával. Nincs olyan kommunikációs csatorna, média, ami e témában az információkat összegyűjtené, hozzáférhetővé tenné.

*A Határőr Kultúráért Alapítványt 2022. március 18-án vették fel a civil szervezetek nyilvántartásába.*¹⁴⁰ Az alapítók az alapítvány céljaként a magyar határőrizeti szervek, de különösen a határőrség (1945-2007.) kulturális örökségének megőrzését, valamint információs, kommunikációs és tudományos tevékenység végzését fogalmazták meg.

Az alapítvány alapító okirat szerinti célja „a határőr kultúrát érintő javak felkutatása, megőrzése, terjesztése és a határőr hagyományok ápolása, valamint a határőr hagyományok ápolására szerveződött civil szervezetek között együttműködés, párbeszéd erősítése.”

A Határőr Kultúráért Alapítvány tagjaként 2022. októberében felvállaltam, hogy összegyűjtöm, és rendszerezem, majd az alapítvány honlapján közzéteszem a fellelhető határőr emlékhelyek, emléktáblák, kopjafák felsorolását, amelyekről az Internet, a Facebook felhívások, volt határőr kollégák segítségével kaptam információkat, hozzátéve szerintem ez a felsorolás sem teljes, de a legutóbbiakkal (2024. február hónap) frissnek tekinthető.

A felsorolásban emlékhelyként szerepelnek az emlékművek (hősi halottak, vagy szervezeti egységre vonatkozó), a határőrségi témával foglalkozó gyűjtemények (egyéni „magán”, emlékszoba vagy csapatmúzeum), az emlékhelyek (melyek több témakört foglalnak magukban, vagy egy helyen több személyre és/vagy szervezetre emlékeznek), az emléktáblákat (a legkülönbözőbb elhelyezési módokkal), a különböző kopjafákat. A felsorolásban szerepel egy olyan magángyűjtemény is, amely tíz évig fogadott látogatókat, majd a tulajdonosa egy városi múzeumnak adományozta a gyűjteményét.

A gyűjtő munka eredményeként a **2024. február 15-ig összegyűjtött határőr emlékhelyekkel** elkészült az összeállításom az addig birtokomba került információk alapján, melyeket a volt határőr igazgatóságoknak megfelelő bontásban hoztunk az alapítvány honlapján nyilvánosságra. Az eredmény bátran mondhatom, meglepő:

¹⁴⁰ Balla József – Vájlók László – Vedó Attila: Bemutatkozik a Határőr Kultúráért Alapítvány. https://epa.oszk.hu/04500/04581/00024/pdf/EPA04581_pecsi_hataror_2022_303-310.pdf (a letöltés időpontja: 2024.01.20.)

Győri Határőr Igazgatóság: 16 településben 35 emlékhely.

Szombathelyi Határőr Igazgatóság: 12 településben 18 emlékhely.

Nagykanizsai Határőr Igazgatóság: 4 településben 5 emlékhely.

Pécsi Határőr Igazgatóság: 3 településben 3 emlékhely.

Kiskunhalasi Határőr Igazgatóság: 5 településben 8 emlékhely.

Orosházi Határőr Igazgatóság: 2 településben 3 emlékhely.

Nyírbátori Határőr Igazgatóság: 3 településben 6 emlékhely.

Balassagyarmati Határőr Igazgatóság: 1 településben 2 emlékhely.

Budapest, Adyliget (Nagykovácsi): 2 településben 5 emlékhely.

Pákozd Katonai Emlékpark: 1 emlékhely.

Szentendre: 2 emlékhely.

Összesen: 50 településen 88 emlékhely volt feltalálható Magyarország területén.

Az ismeretlenség homályából újabb és újabb emlékhelyek merülnek fel, ezek feldolgozása folyamatos, jelenleg is folyamatban van két eddig „ismeretlen” határőr emlékmű feldolgozása, egy határőr csoport által a nyáron felavatásra kerülő emléktábla pedig szervezés alatt áll.

A felsorolásban szereplő emlékhelyek túlnyomó többsége nevesítetten volt határőrök személyéhez, egy helyen szolgált volt határőrök, vagy egy-egy Facebook határőr csoport tagjai kezdeményezéséhez és megvalósításához köthető (35 esetben). Egyes emlékhelyek létrehozásában a helyi önkormányzat (10 esetben), az akkor még működő határőrség, az integráció után a rendőrség egyes szervei vállaltak vezető szerepet. Ez utóbbiak között van több olyan határőr csoport, melyek tagsága már több ezres, de több olyan is található, amelyek egy-egy volt határőralegységnél szolgálatot teljesítő határőröket kötnek össze.

6.2. A nyugdíjas határőr egyesületek tevékenységéről

Több volt határőr igazgatóság nyugdíjas határőr egyesülete állított kopjafát, emléktáblát a helyben, vagy az igazgatóság és jogelőd szervezete a határőr kerületek állományában szolgálatot teljesítő sor és hivatásos állományú, valamint közalkalmazotti állománya emlékére (12 esetben). Ez utóbbira jó példa a zalaegerszegi határőr nyugdíjas egyesület és Zalaegerszeg vármegyei jogú város önkormányzata 2000-ben állította fel a zalaegerszegi határőr parancsnokság működésének emlékművét, mely a zalaegerszegi határőr parancsnokságnak állít emléket, amely 1947-1995 között működött Zalaegerszegen az emlékmű által jelzett helyen.

A helyi határőr nyugdíjas egyesületek az éves tervüknek megfelelően általában havi rendszerességgel rendeznek saját nyugdíjasaik részére különböző programokat. Ezek között kiemelkedő minden évben a hősök napja, a határórség védőszentje a határórség napja, a halottak napja alkalmából szervezett koszorúzások, megemlékezések, amikor felkeresik a területükhöz tartozó hősi halott és határőr emlékhelyeket.

Szent László napján, június 27-én 1992-től ünneplik Magyarországon a határórség napját, hiszen a korai magyar határőrizet megszilárdítása és a határvédelem megszervezése I. László király nevéhez fűződik. E jeles napon, amelyet a volt határőrök a határórség megszűnése óta is minden évben megünnepelnek, hol kevesebb, hol több volt határőr résztvevővel, de legtöbbször a helyi határőr nyugdíjasok egyesülete vagy helyi nyugdíjas határőr szervezésében.

Az egyéb programok a kulturális események (színház, múzeum látogatás), versenyek, vetélkedők a saját vagy más egyesületekkel közösen, kirándulások, egy-egy érdekesebb témában meghívott előadó által tartott előadás, kerek évfordulós tagok köszöntése, meghívás esetén társadalmi eseményeken való részvétel képviselve a volt határőrök közösségét.

A határőr nyugdíjasok egyesületei a közösségmegtartó tevékenységük mellett igyekeznek a helyi határőr hagyományokat, értékeket ápolni, a határőr gyűjteményeket látogatni a személyes relikviákat megosztani.

„*Fiatalos lendülettel dolgoznak*”¹⁴¹ Tudósított Vincze István Nyírbátorból. Tartalmas, eredményekben gazdag évet hagyott maga mögött a nyírbátori határőr igazgatóság nyugdíjas egyesület tagsága. Janovics János elnök az egy éve megválasztott elnökség nevében hangsúlyozta: felszabadultak az alkotó energiák, színesebbek, ötletesebbek lettek a rendezvények. - A határőr hagyományokat ápolva megemlékeztünk I. Lászlóról, a volt határórség védőszentjéről, halottak napján a magunk állította kopjafánál tisztelegtünk elhunyt bajtársaink emléke előtt, s részesei voltunk az 50 évvel ezelőtt sorállományba bevonult veterán határőrök emléktábla-avatásának. Meglátogattuk a csengeri határrendészeti kirendeltséget, de maradandó érzelmi töltetet nyújtottak az Erdélyben, a zempléni tájakon, a Bükk-hegység gyöngyszemeiben és az Erdőbényén eltöltött szép napok is. Aktívan és eredményesen vettünk részt a rendvédelmi szervek régiós vetélkedőin. Nagy létszámmal reprezentáltuk egyesületünket a nyírbátori rendezvényeken: a majálison, a bátor napokon, a szüreti felvonuláson, a kulturális seregszemlén, az idősek világnapján, a bátor karácsonyon. Az

¹⁴¹ Vincze István: *Fiatalos lendülettel dolgoznak*. Kelet- Magyarország, 2013. április (70. évfolyam, 76-100. szám) 2013-04-23 / 94. szám (7. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/KeletMagyarország_2013_04/?pg=294&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

egyhangúlag elfogadott 2013-as program, valamint a vezetőség és a tagság tettekeszsége, kiváló együttműködése más szervezetekkel garancia a folytatásra!

„*Elhunyt bajtársaik előtt tisztelegtek.*”¹⁴² Számos koszorú került a határőrök kopjafájára Nyírbátorban. Tudósított Vincze István. Bensőséges ünnepség keretében emlékeztek határőr halottakra a nyírbátori határőr igazgatóság nyugdíjasai egyesület tagjai, valamint a rendőrség állományában ma is aktív szolgálatot teljesítő volt határőrök. Az ünnepség megható momentumaként elhangzott valamennyi elhunyt határőr neve, rendfokozata és beosztása.

A hűség napján adják át a város legrangosabb kitüntetésait. 2021-ben a Sopronért Emlékérmét a *Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesülete*¹⁴³ is kiérdemelte, írta meg a „sopronitema.hu” híreiben. A soproni határőr hagyományok ápolása, a város közéletében végzett munkája és az egykori határőrség soproni és környékbeli tagjainak támogatása, a közösség szervezése érdekében végzett fáradozásai elismeréseként Sopronért Emlékéremben részesült a határőr nyugdíjasok soproni egyesülete. A díjat 2021. december 14-én adták át.

„*Védőszentjük napját ünnepelték a soproni nyugállományú határőrök*”¹⁴⁴ írta a sopronmedia.hu tudósításában. A határőrnapi Szent László napjához kapcsolódik. Ez alkalomból gyűltek össze szombaton a soproni nyugdíjas határőrök ünnepelni és emlékezni az elődökre a BM Klub kertjében. A határőr nyugdíjasok soproni egyesületének elnöke elmondta, hogy 31. éve találkoznak a határőrök Sopronban a határőrség napja alkalmából, amikor megkoszorúzzák a kertben található kopjafát.

„*Jubilált a szombathelyi határőr nyugdíjasok egyesülete*”¹⁴⁵ 2016-ban jelent meg az írás a „beosz.hu” oldalon. Nyugdíjas határőrök gyűltek össze az egyesület 25 éves jubileuma alkalmából. Az ünnepség megszervezése a BEOSZ támogatásával valósult meg.

A határőr induló elhangzása után Ilauszki Tiborné nyugállományú határőr őrnagy, az egyesület elnöke köszöntötte a megjelenteket. Örömet fejezte ki, hogy ennyi volt határőr jött el a jubileumi ünnepségre, majd rövid áttekintést adott az egyesület megalakulásáról, az elmúlt huszonöt év jelentősebb programjairól. Az 1991-ben alakult egyesület alapító tagjai közül sajnos már nem mindenki lehetett jelen az ünnepségen. Az egyesület céljai között szerepel a határőr hagyományok ápolása és megőrzése, programszervezés, érdekvédelem, együttműködés

¹⁴² Vincze István: Elhunyt bajtársaik előtt tisztelegtek. Kelet-Magyarország, 2016. november (73. évfolyam, 257-281. szám) 2016-11-07 / 261. szám (4. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/KeletMagyarország_2016_11/?pg=67&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

¹⁴³ <https://www.sopronitema.hu/hirek/varosi-hirek/sopronert-emlekermes-hataror-nyugdijasok-soproni-egyesulete> (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

¹⁴⁴ <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/vedoszentjuk-napjat-unnepeleltek-a-soproni-nyugallomanyu-hatarorok> (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

¹⁴⁵ <https://beosz.hu/jubilalt-a-szombathelyi-hataror-nyugdijasok-egyesulete/> (a letöltés időpontja: 2024.01.21)

a hasonló céllal alakult társ egyesületekkel, részt venni és képviseleti tevékenységet végezni a nyugdíjas érdekvédelmi munkában. Annak ellenére, hogy mára megszűnt az önálló határőrség, az egyesület tartja a határőr nevet, tagjai őrzik a hagyományt, számos rendezvényt szerveznek. „*Felénekelték magukat a csúcsra.*”¹⁴⁶ Kiemelt aranydiplomát szerzett 2023-ban a határőr nyugdíjasok orosházi egyesületének férfikórusa. Nyugalmazott rendőrtisztek és határőrök alkotják a határőr nyugdíjasok orosházi egyesületének dalárdáját. Az átlag életkor hetven év, mégis szívesen utaznak az ország határain belül és kívül egyaránt, hogy népszerűsítsék a határőr és katonadalokat, valamint, hogy vigyék a város jó hírét.

Az orosházi egyesület énekkara tehát igen aktív. Ezeken a találkozókön a kultúrát éltetjük és ünnepeľjük, emellett a tizennégy fős egyesületünkkel célunk az is, hogy őrizzük a hagyományainkat mondta az egyesület elnöke. Sok a dalárdában a hetven év feletti, de ez nem akadályozza azt, hogy útra keljünk, és hogy minél szélesebb körben népszerűsítsük az általunk énekelt határőr- és katonadalokat. A határőr nyugdíjasok orosházi egyesületének két tagja egyéni produkcióval is versenybe szállt, [Kovács Levente a 60-as évek sanzonjaival](#) ezüst-, [Tóth András népdalcsokrával](#) pedig aranydiplomát szerzett.

6.3. A hagyományörzés gyűjteményes formái, amelyekről kevesen, keveset tudnak.

a) Apátistvánfalva Határőr Emlékhely

A határőrség 2007. november 30-án avatta fel¹⁴⁷ a Határőr Emlékhelyet a volt határőr őrs területének egy részén. Itt helyezték el a Határőr Hősök Emlékművét, az igazgatóságok kopjafáival a hősök nevét tartalmazó fali emléktáblákkal. Jelenleg a körmendi rendészeti technikum kezelésében és fenntartásában működik.

Ezen az emlékhelyen, amely egy határőr skanzen, a látogató megismerheti a határőrök mindennapjait az élethűen berendezett hálókörlettől kezdve a fegyverszobán át a lovas határőrség istállójáig, de a határőrség történetén keresztül ízelítőt kaphat országunk történelméből is.

¹⁴⁶ <https://oroscafe.hu/2023/06/10/hataror-nyugdijasok-oroshazi-egyesulete-bekes-megvei-nyugdijas-egyesuletek-szovetsege-katonadalok-enekkar-korus-dalarda-felenekeltek-magukat-a-csucsra/> (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

¹⁴⁷ Kőműves József: Határőr-skanzen a vendek vidékén. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (4-5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=437&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

Életképek a '70-es, '80-as évekből: eligazító szoba (őrbundával, csizmával, kulaccsal, járőrtáskával, vegyvédelmi fölszereléssel), fegyverszoba, legénységi háló, kultúrszoba (mozigéppel, Orion 60 tévékészülékkel, rádióval, csocsóval).

A múzeumból kilépve, érdemes az udvar felé venni az irányt, mivel ez is tartogat szép számmal meglepetéseket. Teljesen berendezett istálló, Csepel tehergépkocsi, Lada Niva terepjáró, határkő, határőrfulke, és még egy repülőgépmotorral hajtott Tupoljev A-3 aeroszán is felsorakozik a kordokumentumok közé. Ez utóbbi szovjet jármű vízen, jégen, vagy havon 1970-től 1980-ig „cirkált” a Fertő tó területén. De láthatunk határsorompót is, egyenesen Hegyeshalomról.

Minden év júniusában a határőrség napja (06.27) alkalmából – a dátumhoz legközelebbi vasárnap 11.00. órakor -, koszorúzással egybekötött hivatalos ünnepség van. Helye: Apátistvánfalva, Fő út 83.

Az emlékhely előzetes bejelentés után ingyenesen látogatható. A látogatást az emlékhely gondnokánál, Merkli Lászlónál kell bejelenteni. Elérhetősége: 06/30/484-4347

A megszűnt határőrség egyetlen olyan központilag kialakított emlékhelye, amely átfogó képet ad a szervezet működéséről, felszerelési tárgyairól, technikai, műszaki, közlekedési eszközeiről, berendezéseiről.

b) Határőr Emlékszoba Budapesten

Az NKE Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszéke 2022. szeptember 1-jén ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját. Az ünnepség vázát egy visszaemlékező konferencia adta, melynek keretében került sor a határőr emlékhely (emlékszoba) felavatására¹⁴⁸, amely így már teljes egészében fogadja az érdeklődőket, illetve segíti, támogatja azokat, akik esetleges kutatási szándékkal tárgyi emlékekre is kíváncsi. Az emlékszoba innentől kezdve szerves része lesz az oktatásnak is, alapvetően a határrendészeti szakirányú hallgatók részére nyújt új ismeretszerzést, de már megkezdődött a más karok hallgatói számára történő szervezetszerű bemutatása is.

Az emlékszoba avatására rendhagyó módon került sor, hiszen délelőtt a konferencia népes meghívottjai részére nyílt lehetőség betekinteni, ahol a szalagot Dávid Károly r. vezérőrnagy, a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőrfőkapitányság vezetője és a Határőr Kultúráért Alapítvány kuratórium elnöke, Vájlók László r. alezredes, oktató vágta át. A délután folyamán az egyébként az egyetem Rendészettudományi Karának szervezésében megvalósuló Alumni rendezvényre érkezett érdeklődők és az emlékszoba megvalósításában óriási segítséget nyújtó

¹⁴⁸ <https://hokalapitvany.hu/hataror-emlekhely-emlekszoba-avatasa/> (a letöltés időpontja: 2024.01.24)

meghívtak számára is ünnepélyes keretek között biztosítottuk a megnyitást, ahol a szalagot Dr. Kovács Gábor r. vezérőrnagy, dékán és dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy, oktatási főszemléző vágta át és nyitotta meg az állandó kiállítást.

Az átadás óta eltelt idő megmutatta, hogy az emlékhely hiánypótló szerepet tölt be úgy a volt határőrök társadalmi életében, mint az oktatásban. Az emlékhely kettős funkciója: a határőrség 1945 utáni történetének és szervezeti értékeinek bemutatása, valamint a szakmatörténeti oktatás támogatása, beváltotta a hozzá fűzött reményeket.

Az előzetes bejelentkezés után tárlatvezetéssel megtekinthető emlékhely továbbra is szeretettel várja látogatóit.

c) Rejtélyek és érdekességek a rendvédelmi szervezetekről – mindez Sopronban

Rejtélyek és érdekességek a rendvédelmi szervezetekről – mindez Sopronban!¹⁴⁹ Díszes uniformis a baljós sugar- és vegyvédelmi ruha mellett, rendőrgyilkosságról tanúskodó dokumentum a dicső pillanatok megörökítő fotók társaságában, máig működő technikai eszközök (például titkosító gép) mindez csupán apró szelete Keresztes Csaba volt határőr tiszthelyettes Sopronban található rendészeti gyűjteményének, amelynek szigorú alapelve: a tárlat minden tárgya őriz valamilyen történetet.

A hagyományörző a határőrség megszűnésével határozta el, hogy az emberek biztonságát szolgáló szervezetekkel kapcsolatos tárgyi emlékeket, érdekességeket átmenti az utókor számára. „A határőrség a határtól messzebb eső területeken szinte ismeretlen volt - kezdte a magángyűjtemény tulajdonosa, egyben a Határőr Hagyományörzők Baráti Társaságának elnöke. - Hallottak róla, de nem ismerték részletekbe menően. Ez is motivált abban, hogy a határőrség tárgyi emlékeit megörökítsem az utókor számára, hogy mindez ne merülhessen feledésbe. A saját felszerelésemmel kezdtem és a kollégáim is átadtak nekem tárgyakat. Aztán idővel egyre nagyobb érdeklődés mutatkozott a gyűjteményem iránt, hadi fesztiválokra kaptam meghívást és belekerültem olyan baráti körbe, ahol sok gyűjtő akad, főleg katonai témában. A gyűjtött tapasztalatok nyomán úgy láttam, hogy a határőrség-rendőrség olyan dolog, amit sokan gyűjtenek, de kevesen mutatják be” – fejtette ki.

Keresztes Csaba rendészeti magángyűjteménye és kiállítása több évtizedes gyűjtőmunka eredménye. A kiállítás 2012-ben jött létre és 2019 óta Sopronban, a Táncsics u 8. címen, az egykori határőr kerület parancsnokság, ma rendőrségi objektumban került állandó kiállításra.

¹⁴⁹ Rejtélyek és érdekességek a rendvédelmi szervezetekről – mindez Sopronban!

<https://www.sopronmedia.hu/cikkek/rejtelyek-es-erdekesssegek-a-rendvedelmi-szervezetekrol-mindez-sopronban>
(a letöltés időpontja: 2024.01.24)

A tárgyak 294 négyzetméter kiállítótérben és annak 226 méteres falfelületén lettek elhelyezve. Fő témája a magyar határőrség, mely a gyűjtemény 3/4 részét teszi ki. A látogató a magyar határőrizet kialakulásának és a határőrök mindennapjainak korszakaiba kap betekintést. A gyűjteményben megtalálható a magyar rendőrség ill. a világ több pontján viselt egykori uniformisok kavalkádja is. A kiállítás megtekinthető előre megbeszélt időpontban: Keresztes Csaba 06 30 2354832.

d) Legát István ny. r. fztls (volt határőr tts.) által alapított komáromi csapatmúzeum

A csapatmúzeum négy különböző helyszínen található: Városi Rendőrkapitányság épülete, Komárom Vizirendészeti Rendőrőrs épülete, Kempelen Kadétképző épülete, Fővárosi Kormányhivatal Közlekedési Hatóság épülete. A gyűjtemény kezelője, a kiállítás összeállítója Legát István, aki fáradhatatlanul gyűjti, restaurálja, majd rendszerezi az egyes tárgyakat.

A gyűjtemény határőrségről megemlékező tárlat gerince a Komáromi Rendőrkapitányság épületében (2900, Komárom Igmándi út 24) van. Kiállított tárgyak: hősi halált halt határőrök emlék szobra, dokumentumok, határvasdász-határőr relikviák, zászlók, kitűzők, jelvények, sapkák, használati tárgyak. A volt kollégák segítségével folyamatosan bővül a gyűjtemény. Látogathatósága Legát Istvánnal történő egyeztetés után bármikor. Elérhetősége: Legát István ny. r. fztls. Tel.: 0670/ 7015395.

e) Kiskunhalas Fráter Sándor rendészeti emlékszoba

Szent László, a határőrök védőszentjének napja 2023. június 27. Ünnepeyes keretek között avatták fel a Kiskunhalas Rendőrkapitányság területén, az egykori határőr igazgatóság központjában (6400. Kiskunhalas Mártírok útja 25) a *Fráter Sándor Rendészeti Emlékszobát*.¹⁵⁰

Az emlékszoba ki(át)alakítására a Határőr Kultúráért Alapítványt kérte fel a VMRFK vezetője. A néhai alezredes gyűjteményét a Határőr Kultúráért Alapítvány gondozta és rendezte.

A kis múzeum az egykori határőrség szervezetének állít emléket, a tárgyakat, okmányokat, egyenruhákat a néhai Fráter Sándor nyugállományú határőr alezredes gyűjtötte össze és rendszerezte. A kiállításon találkozik a határőrség és a rendőrség történelme. Sok tárgy, dokumentum és egyenruha tekinthető meg az emlékszobában.

Ebből az alkalomból Kiskunhalason (a volt határőr igazgatóság objektumánál) nyugdíjas találkozót tartottak az egykori határőrök. Megkoszorúzták a hősi halottak emlékhelyét és átadták a Fráter Sándor nevét viselő rendészeti emlékszobát.

¹⁵⁰ <https://hokalapitvany.hu/frater-sandor-rendeszeti-emlekszoba/> (a letöltés időpontja: 2024.01.24)

A jeles alkalomból megemlékeztek a legendás szervezetről, amely évtizedeken át fontos szerepet játszott Kiskunhalas életében. Egykoron ez volt a kiskunhalasi határőrkerület, majd a kiskunhalasi határőr igazgatóság központja is. Bár a szervezet 2007 óta önálló egységként nem működik, de a régi bajtársak nem feledkeztek el erről az időszakról.

f) Határőr Emlékszoba Adyliget

A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ adyligeti objektumában (volt Határőr Ezred objektuma 2094. Nagykovácsi, Nagykovácsiút 3) két kiállítást lehet megnézni.¹⁵¹ Az egyik egy határőr emlékszoba, az emeleten pedig egy rendészettörténeti gyűjtemény látható az adyligeti rendőriskola emlékeivel, tárgyaival. Rozsos Tamás őrnagy négy éve (2019-20) került Adyligetre. Ekkor kapta meg a határőr emlékszoba kulcsát „megőrzésre”, amelyet még 2017-ben több lelkes, egykori határőr állított össze a szakgimnáziumi csapatzászló adományozásakor.

Látható a Határőr Ezred objektumának makettje, amely a 70'-es években készült. Sok fényképen az objektum több évtizeddel ezelőtti mindennapjai elevenednek meg. A polcokon a szolgálathoz és a sporttevékenységhez is köthető tárgyak, oklevelek, fényképalbumok, vázák, valamint olyan eszközök, amelyekkel az okmányok eredetiségét vizsgálták. Itt a tárlókban minden tárgy a határőrséghez kötődik. Farkasinszki Géza határőr alezredes (1926–2015) unokáját Tekse Dóra főhadnagyot Adyligeten képezték ki, aki látva a kiállítást, felajánlotta a parancsnokhelyettes nagypapa egyenruháját, amelyet fél évszázaddal ezelőtt az adyligeti laktanyában hordott.

A rendészeti relikviák gyűjtésének két fő célja van. Az egyik, hogy megőrizze a hivatásra-szolgálatra vonatkozó emlékeket. A másik legalább ennyire fontos, hogy bemutassa a képzésen részt vevőknek oktatási és ismeret átadási célból. „Itt a rendészeti múlt nem merül feledésbe... A tárgyak méltó megbecsülését mutatja az, hogy miként helyezzük el őket” mondja Rozsos őrnagy.

g) Goják Sándor volt sorállományú határőr szakaszvezető magángyűjteménye: Felsőcsatár vasfüggöny múzeum

A *Vasfüggöny Múzeum*¹⁵² egy kis magángyűjtemény az osztrák-magyar államhatárnál, Felsőcsatáron. A települést 1989-ig a vasfüggöny zárta közre és ennek az egykori sajátos

¹⁵¹ Emlékszoba a Határőröknek <https://www.facebook.com/PoliceHungaryOfficial/posts/234738925607444/> (a letöltés időpontja: 2024.01.24.)

¹⁵² Gombos Kálmán: Vasfüggöny Múzeum az osztrák-magyar határon. <https://www.termesztajaro.hu/hu/poi/muzeum/vasfueggoeny-muzeum-az-osztrak-magyar-hataron/40827662/> (a letöltés időpontja: 2024.01.24.)

helyzetnek máig számos lenyomatát őrzi. A múzeumot 2001-ben nyitotta meg Goják Sándor volt sorállományú határőr szakaszvezető, aki a '60-as években a környéken szolgált, majd itt telepedett le.

A család szőlőskertjében kialakított szabadtéri bemutatóhelyen a vasfüggöny különböző korszakainak jellemző infrastruktúrája lett újraépítve, amihez különféle szökést segítő tárgyak és történetek társulnak.

Az emlékhely eredeti eszközökkel (oszlopok, szögesdrótok, aknák és kézigránatok) mutatja be a szocializmus éveinek ezen szegletét. Láthatók itt felállított kerítés-szakaszok, jelzőrendszer, parancsnoki UAZ terepjáró, sőt egy mini kápolna is. Az eredeti "mafi" (magasfigyelő) lépcsőin felkapaszkodva bárkit elfoghat kicsit a határőr érzés.

„*A vasfüggöny vonzerő*”¹⁵³ írta a Vasnépe 2013. októberében. A 16 ország turisztikai portékája között ott lesz a magyar is Felsőcsatár Nemzetközi Turisztikai Konferenciát rendeznek a horvát Rijekában (Fiume), amelyre meghívták Goják Sándort is. A felsőcsatári Goják Sándor határainkon messze túl is ismert magánmúzeumot működtet saját birtokán, hitelesen újjáépítve a néhai vasfüggönnyt, egyúttal megjelenítve a kor társadalmi és politikai miliőjét is. A napokban nagy megtiszteltetés érte, mivel meghívták egy rijekai konferenciára, amelyen 16 ország kiemelkedő és egy adott szempontból unikumnak számító turisztikai termékei vesznek részt. A gyűjtő-tulajdonos a tengerparti városba, Tasnádi Róbert főiskolai tanár, projektvezető társaságában utazik.

„*A vasfüggöny nyoma*”¹⁵⁴ - Nemrég érkezett haza egy konferenciáról Goják Sándor, és már utazhatott is vissza. Az unió jelentős pénzeket ad a vasfüggönyös éra dokumentálására. A felsőcsatári férfi, aki Európaszerte ismert magán vasfüggönyös múzeumot épített fel és működtet, Tasnádi Róbert szombathelyi főiskolai tanárral együtt pályázott egy uniós projektre. Ennek lényege, hogy az adott kor, esetünkben a kommunizmus bukása körüli társadalmi mozgásokat, tényeket, tárgyi bizonyítékokat feltárják, megvitassák és rögzítsék az utókornak. A vasi páros pályázata sikerrel járt.

¹⁵³ A vasfüggöny vonzerő. Vas Népe, 2013. október (58. évfolyam, 229-254. szám) 2013-10-16 / 242. szám (5. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2013_10/?query=vas+n%C3%A9pe&pg=212&layout=s
(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)

¹⁵⁴ A vasfüggöny nyoma Vas Népe, 2013. november (58. évfolyam, 255-279. szám) 2013-11-20 / 270. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2013_11/?query=vas+n%C3%A9pe&pg=241&layout=s
(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)

6.4. Határőrök által szervezett találkozók szerte az ország területén

a) A Felsőszőlőnk II őrsön szolgált határőrök találkozói

A volt Felsőszőlőnk-i határőrök 1993. óta szerveznek találkozókat! Mindet Gerbovics Csaba volt határőr szervezte, a kezdetek óta. Eleinte 5 évente találkoztak, majd 2 évente, most már évente kétszer jön össze a "kemény" mag, január első szombatján, és június végén a Szent László nap alkalmából. Ez 2024. január végéig 18 alkalom volt, mint találkozó, ezen kívül 6 alkalommal túráztak a hármashatárhoz.

Ezek a találkozók általában 2-3 naposak szoktak lenni, a létszámról, változó, de 6-8 fő mindig ott van. A csoport az itt szolgált határőrök emlékére 2017-ben emlékművet készítettek, melyet 2018. júniusban avattak fel. A megjelentek létszáma, akkor volt a legmagasabb (25 fő). Az avatáson részt vett Joó Gábor nyugállományú határőr dandártábornok volt kerületparancsnok, Csalló József, Páci Imre nyugállományú alezredek az őrs volt parancsnokai, valamint Fodor Sándor és Papp Ferenc is. Béndek József tábornok úr többször meglátogatta a találkozón részt vevőket, 2023. nyarán Kis Kálmán tábornok urat is elhozta, nagyon jól beszélgettek a jelenlévőkkel. Gerbovics Csaba készített egy weboldalt, ahol megtalálható minden információ és képek a találkozókról.¹⁵⁵

b) Magyarfalva! Határőrök találkozói Harkán

„Magyarfalva! Határőrök találkozója Harkán”¹⁵⁶ Tudósított a Harkai Hírmondóban 2003. szeptember elején Szabó Károly. Bizony régen volt már, amikor a naptár az 1963-as évet mutatta, több mint másfél emberöltő. Ebben az évben öltötték magukra a katonaruhát azok az akkor még ifjanc legények, akik most szeptember 13-án tartották az ebből az alkalomból a 40 éves találkozójukat Harkán. Itt, az akkori nevén, Magyarfalván 2 évig őrizték, védtek az ország határát, szolgálták hazájukat. Különös baráti, mondhatnám testvéri kapcsolat alakult ki a majdnem 700 lakosú község és a határőrök között. Sőt szerelmek szövődtek, a mai napig is tartó boldog házasságok is születtek a hál' istennek a katonaságnál már akkor is létező „kimaradások” következményeként. A magyarfalvai őrs katonái folyamatosan kivették részüket a község kulturális életéből, a labdarúgó-csapat tagjaiként kiváló eredményekkel öregbítették a település hírnevét. Tulajdonképpen bármilyen kis megmozdulás, rendezvény volt

¹⁵⁵ <https://felsoszolnokiors.gportal.hu/gindex.php?pg=24060451> (a letöltés időpontja: 2024.01.24.)

¹⁵⁶ Harka - Harkai Hírmondó, 2003 (2. évfolyam, 1-6. szám) 2003-09-01 / 5. szám (4. oldal) <https://www.harka.hu/wp-content/uploads/2021/01/Harkai-Hírmondó-II-évfolyam-5-szám-2003.pdf> (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

a faluban, a bálaktól a különböző munkálatokig, határőreink mindig lelkes részesei voltak ennek. Itt éltek közöttünk, a faluhoz tartoztak.

Kora délután a megbeszélrt időben el is kezdődött a rendezvény. Elsőként Csendes Géza, azaz Csendes tizedes a program főszervezője köszöntötte egykori bajtársait, majd Borbély József emlékezett meg azokról, akik sajnos már nem lehetnek közöttünk. A szeretet, az emlékezés, a meghatódás és a hála könnyei csillogtak szemükben, nem csoda, hiszen négy évtized után, ez volt az első közös találkozásjuk. Sajnos az akkori parancsnokok, a hivatásos tisztek közül már senki sem él, így a helyi temetőben virágcsokorral rótták le kegyeletüket egykori „főnökük” sírjánál. Ezután a nap legizgalmasabb programja következett: számukra a 2 évig otthonukként szolgáló határőr őrs meglátogatása. A lehangoló látvány ellenére – az enyészet, a pusztulás tíz éves látványa fogadta őket - izgalommal keresték, mutatták a 40 évvel ezelőtti emlékek ma is látható nyomait, a hálósobát, az ügyeletet, a fegyversobát, sőt a drótkerítésen a valamikori engedély nélküli kimaradások nyomait is. Befejezésül a búcsúzásnál elhangzott mondatokból idéznék néhányat: „Isten veletek! Vigyázzatok magatokra! Két év múlva újra találkozunk. Úgy legyen!”

„*Obsitos határőrök találkozásának emlékére*”¹⁵⁷ Leszereltünk 40 éve! Írta Csendes Géza obsitos határőr tizedes. Bizony kedves egykori Bajtársak és Magyarfalva kedves lakosai. Immár 43 éve annak, hogy mint megszeppent kiskatonák felvettük a szolgálatot az őrsön. Kemény, férfias szolgálatot láttunk el az akkori rendszernek köszönhetően. Lehetett rekkenő hőség, zuhogó eső, hideg téli szél, álltunk a vártán és őriztük hazánkat. Ezért is jutott eszébe néhányunknak, hogy meg kell állni egy rövid időre ebben a rohanó világban, s fel kellene keresni régi szolgálati helyünket, a mi szemünkben még mindig csinos, csak egy kis ősz hajjal megáldott lányokat, barátokat és elbeszélgetni a régi időkről. Az elgondolást tett követte, s július 18-án létre jött a találkozó! Öleltük - csókoltuk egymást, hiszen 40 év telt el leszerelésünk óta! Sajnos parancsnokaink és egy-két volt Bajtársunk már nem érhetette meg ezt a patinás találkozót. Az 1990-ben Magyarfalváról „Harkára” visszakeresztelt falu Polgármesteri Hivatala emelte ennek a jeles napnak a hangulatát, visszaemlékező találkozáson első alkalommal résztvevőknek egy névre szóló emléklap és Papp Attila keramikus által készített harkai címer adományozásával, s valamennyi résztvevőnek Szabó Károly erre az alkalomra írt Magyarfalvi határőrök c. versének nyomatával.

¹⁵⁷ Harka - Harkai Hírmondó, 2005 (4. évfolyam, 1-6. szám) 2005-07-01 / 4. szám (2. oldal) <https://www.harka.hu/wp-content/uploads/2021/02/Harkai-Hirmondo-IV-evfolyam-4-szam-2005.pdf> (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

*Bizony, már 50 éve volt, hogy leszereltek! (A Harkai Hírmondó szerkesztője)*¹⁵⁸

Tíz évvel ezelőtt írta tudósítását a szerkesztőségnek Csendes Géza obsitos határőr tizedes társai nevében is, akik 1962 és 1965 között községünkben szolgálták a hazát. Azóta is minden évben meglátogatták, ahogy ők mondják, második otthonukat, Harkát és így lesz ez ebben az évben is. Igaz, közülük néhányan már nem jöhetnek el a találkozóra, van, aki betegség miatt hiányzik, de a többiek itt lesznek 2015. augusztus 29-én és 30-án, hogy együtt emlékezzenek a határ melletti fiatal évekre.

c) Nyírbátori határőrök baráti találkozója

„*Határőrök találkozója Napjainkban*,”¹⁵⁹ ebben a rideg világban (2004. november), amikor egyre ritkább az összetartozás, a szolidaritás. Gyomaendrődön baráti találkozóra jött össze közel ötven volt határőr, akik negyvenkét évvel ezelőtt vonultak be a nyírbátori határkerülethez. Dávid István volt határőr szervezte e jól sikerült találkozót, ahol visszaemlékeztek fiatalságukra. Határozottan kijelentették, a Népköztársaság határőrségében megtisztelő feladat volt hazánk védelme. Dankó Lajos törzsőrmester elmondta, hogy Dávid Pista közlegény, mint a kultúr brigád tagja és „mozigépész” Záhonytól Biharkeresztesig vitte a kultúrát az őrsökre, ahol nem csak a határőrök, hanem a környék lakossága is részese volt ezeknek a rendezvényeknek. Dávid Pista nem csak negyvenkét évvel ezelőtt, de ma is aktívan részt vesz a közéletben, számolt be az eseményről Tóth Erzsébet.

d) Határőr találkozók Felsőcsatáron a Vasfüggöny Múzeumnál

„*Határőr-találkozó lesz a vasfüggőnynél Felsőcsatáron*”¹⁶⁰ tudósította a Vasnépe 2009. nyarán. A helyi Vasfüggöny Múzeum szervezésében korábban a Pornóapáti őrön szolgált határőröket várták találkozóra, azonban Goják Sándor fő szervező (a magánmúzeum tulajdonosa) kibővítette a meghívottak körét: az augusztus 22-ei összejövetelre az egész nyugati határszélen szolgált sorállományú határőröket hívja a múzeumba.

„*Bajtársiasság, emlékezettel*”¹⁶¹ Háromszázan vettek részt az első határőr találkozón. Sűrű heteken van túl Goják Sándor családjával. A Vasfüggöny Múzeum létrehozója több társával a

¹⁵⁸ Harka - Harkai Hírmondó, 2015 (14. évfolyam, 1-6. szám) 2015-07-01 / 4. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Harka_2015/?pg=33&layout=s a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

¹⁵⁹ A Szabadság, 2004 (16. évfolyam, 1-52. szám) 2004-11-26 / 47. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/ASzabadsag_2004/?pg=373&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

¹⁶⁰ Vas Népe, 2009. július (54. évfolyam, 152-178. szám) 2009-07-01 / 152. szám (3. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegeyeVasNepe_2009_07/?query=vas+nepe&pg=2&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

¹⁶¹ Vas Népe, 2009. augusztus (54. évfolyam, 179-203. szám) 2009-08-24 / 197. szám (5. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegeyeVasNepe_2009_08/?query=vas+nepe&pg=316&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

határnyitás 20. évfordulójára határőr-találkozót szervezett. „Kicsit izgulok, mert 1957 és 1992 között negyvenkétezen szolgáltak a nyugati határon, s ha csak a töredéke jön el a családdal, az is százakat jelent” aggódott a fő szervező közvetlenül a találkozó előtt. Végül háromszázan (köztük 92 volt határőr, akik a vasfüggőnynél teljesítettek egykor szolgálatot) érkeztek szombaton a múzeumhoz, végeláthatatlan kocsisorokban.

Szegedtől Győrig, Nagykőröstől Szombathelyig terjedt a vendégkör, alaposan meglepve a Vashegy lakóit. A civil szervezők azonban jól kezelték a tömeget. Elsőként Bárány Ferenc egykori kutyás járőr szólt a múzeum előterét, de még a domboldalt is benépesítő emberekhez. A szervezők nevében Balogh Károly és Szalay Győző emlékeztetett. „Nem akartunk mi határőrök lenni, akik itt vannak, azok mind sorozott határőrök voltunk. De ha már így hozta a sors, egymásra utaltságunkból erényt kovácsoltunk. Megtanultuk, mi az igaz bajtársiasság, bátorság, bizalom, jellemesség: „mi ma a szépre emlékezünk, mert legtöbbünket összekovácsolt a kényszerű szolgálat” hallottuk.

Goják Sándor fő szervező nagy hatást tett a jelenlévőkre a korról, a határőr szolgálatról szóló gondolatai közreadásával. Mint mondta, a vasfüggöny nem arról a negyvenkétezer emberről szólt, aki őrizte, hanem a hidegháború korszakáról. Valamennyien napokig sorolhatnánk élményeinket zárta a szónok. Ezt követően a hozzátartozóknak Goják úr tárlatvezetést tartott a múzeumban. A hozzátartozók most azt is megtudhatták: a határőrök a határőr őröskön a szolgálati idejük alatt harckészültségben éltek, mindennap éleslőszert táraztak fegyverükbe, s azzal mentek szolgálatba. Ilyen a honvédségnél nem volt. A veteránok aztán elhunyt bajtársaikra emlékezve Mária-szobor alapkövét rakták le, diófát ültettek, mécsest gyújtottak.

„*Határ nincs, emlék van*”¹⁶² A sorrendben III. Országos Határőr Találkozón, amelynek a felsőcsatári Vasfüggöny Múzeum adott helyet, ugyan kevesebben voltak a vártnál, viszont sokan láthatták, lefilmezték.

Goják Sándor, aki maga is sorállományú határőrként szolgált a megyében, majd itt alapított családot, ezúttal valóban szakértők előtt mutathatta be egyre ismertebb gyűjteményét. A volt katonatársak szinte az ország minden részéből érkeztek, s bár kevesebben voltak, mint tavaly, mégis többen láthatják majd őket. Ugyanis dokumentumfilm készül e témában és a forgatást itt kezdte el az Erdélyi János, Szepesi Gábor és Péchy Tamás alkotta stáb. – „**Nyomsávon**” ez lesz a címe a filmnek, amelyet támogat az MTVA. Várhatóan a közszolgálati televízió mutatja majd be, kétszer 53 percben - mondta el a film rendezője, Erdélyi János, aki sorra szólaltatta meg az

¹⁶² Vas Népe, 2012. augusztus (57. évfolyam, 179-204. szám) 2012-08-07 / 184. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegeVasNepe_2012_08/?query=vas+népe&pg=82&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.26.)

egykori katonákat. Élményeiről szólt Szakonyi József, Tarczi István, Tordai Sándor és sokan mások.

„Negyedszer rendeztek határőr-találkozót Felsőcsatáron”.¹⁶³ Felsőcsatáron 2023. szeptember 02-án, rendezték meg a negyedik határőr-találkozót, amelyen a Felsőcsatáron szolgált (sor- és hivatásos állományú) határőrök vettek részt - írta a vaol.hu oldal.

e) Hegykő határőr találkozók

„Határőr-találkozó Hegykőn”¹⁶⁴ Olvasói levél 2015. augusztus 18-án Takács Imre nyugállományú határőr alezredestől. Szigethi István polgármester gondolt egy nagyot és a településre hívta az egykori hegykői határőrörsön szolgált katonákat.

A rendezvény helyszínén a jegyzővel és még két úrral sorállományú határőr ruhába öltöztek, dobтарás géppisztollyal felszerelt „őrs őrszemmel” fogadtak bennünket. A szervezők minden köszönetet megérdemelnek a figyelmességért, az ellátásért, az érkezőkre figyelésért. A határőröknél még ennyi idő után is kitűnő a bajtársi szellem, és a korábban kialakult családi légkört fokozta a polgármester köszöntője. A köszöntő után a Győri Obsitos Dalárda régi katonanótákkal, menetdalokkal dobogtatta meg a szíveket, tette felemelő élménnyé a sikeres találkozót és fokozta a jelenlévők együvé tartozását. A közös nosztalgizálás, az élmények, a visszaemlékezések könnyeket csaltak nemcsak a volt határőrök szemébe, hanem a családtagokéba is. Ezután lovas szekérrel, katonanótázás mellett kivonultak a nemrégiben eredeti helyére visszatelepített vasfüggönyhöz, ahová magasfigyelőt is felépítettek. Ez országosan egyedülálló. Csodálatos nap volt Hegykőn. Köszönjük mindenkinek, akik bármilyen formában segítettek, támogatták a határőr-találkozót.

„Határőrök találkoztak”¹⁶⁵ Már harmadik alkalommal hívta össze Szigethi István, Hegykő polgármestere a határőröket egy bajtársi közösségi találkozóra, írta Takács Imre nyugállományú határőr alezredes. Közel 100 fő tett eleget a „behívóparancsnak”. A polgármester örömmel nyugtázta a jó közösségi életet, a bajtársi szellemet és az összefogást. Az egykori határőröknek jóleső érzés volt megtapasztalni, hogy egy határ közeli település milyen nemes cselekedetre képes, pedig a hegykői őrs már kereken 50 éve megszűnt. A határőr bajtársi találkozáson határőr emlékoszlopot avattak, mécses gyűjtottak elhunyt társaik emlékére

¹⁶³ <https://www.vaol.hu/helyi-kozelet/2023/09/negyedszer-rendeztek-hataror-talalkozot-felsocsataron-fotok> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁶⁴ Takács Imre: Határőr találkozó Hegykőn. Kisalföld, 2015. augusztus (70. évfolyam, 179-203. szám) 2015-08-18 / 193. szám (14. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2015_08/?pg=313&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29)

¹⁶⁵ Takács Imre: Határőrök találkoztak. Kisalföld, 2018. augusztus (73. évfolyam, 177-202. szám) 2018-08-18 / 192. szám (16. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2018_08/?pg=323&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29)

és koszorúkat helyeztek el az emlékezés jeleként. A határőr-találkozó hangulatát a Győri Obsitos Dalárda szívhez szóló régi jó katonadalokkal emelte. Ezúton mondunk köszönetet mindenkinek, aki valamilyen módon részt vett a szervezésben.

f) Határőr találkozó Kőszegen

A volt határőrségnél szolgált határőr katonák találkoztak az egykori *kőszegi határőr őrsnél elhelyezett emléktáblánál*.¹⁶⁶ A megjelentek koszorút helyeztek el és mécsest gyújtottak elhunyt bajtársaik emlékére, tiszteletük jeleként. A képet és a hírt Takács Imre ny. határőr alezredes küldte el szerkesztőségünknek.

A Facebookon található információk szerint a kőszegi határőr őrsnél lévő emléktáblánál az ott szolgált határőrök több alkalommal rendeztek határőr találkozót a szombathelyi Horváth Kornél nyugállományú határőr főtörzsőrmester szervezésében.

g) Muck határőr őrs volt határőreinek találkozója

„Negyvenöt esztendő után találkoztak a mucki őrs egykori határőrei”¹⁶⁷ (2017. május végén) Újra húsz évesekké válhattak! Tudósított Sopronból Nagy Márta.

Negyvenöt éve szereltek le 27 hónapos sorkatonai szolgálat után, szombaton látták egymást viszont a mucki őrs egykori határőrei. Sírtak és nevettek is a ma már jobbára nyugdíjas férfiak, akiket egy délutánra visszafiatalított a sok emlék. Két évfolyam, az 1972-ben és az 1973-ban leszerelt, a soproni hegyvidék híres mucki őrsén szolgálatot teljesítő határőrök látták viszont egymást közel fél évszázad elteltével szombaton.

Ötvennyolcan voltak összesen, huszonnégyen sajnos már nem élnek. „Róluk külön megemlékeztünk” mondja a találkozó ötletgazdája és szervezője, az Ácson élő Abai József. Fél éven át nyomozott, mire mindenkit megtalált. Akkoriban az volt a szokás, hogy a leszerelő határőrökről tabló készült, annak fotójára pedig mindenki felírta a címét. Csakhogy azóta sok idő eltelt, megnősültek, családot alapítottak, s bizony sokan azóta többször is költöztek.

De mindenkit megtalált! Zömmel Komárom és Pest megyeiek voltak Muckon, s csaknem mindenki el is jött a találkozóra. Most jutottak el abba a korba, hogy egyre többször gondolnak fiatal éveikre. Abai József az egykori örvezető és társai huszonhét hónap sorkatonai szolgálatot teljesítettek, a soproni 48-as laktanyában volt a három hónapos kiképzés, aztán vitték őket

¹⁶⁶ Takács Imre: Határőr találkozó Kőszegen. Kisalföld, 2017. március (72. évfolyam, 51-76. szám) 2017-03-28 / 73. szám (13. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_03/?pg=478&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁶⁷ Nagy Márta: Negyvenöt esztendő után találkoztak a Mucki őrs egykori határőrei Kisalföld, 2017. május (72. évfolyam, 100-125. szám) 2017-05-29 / 123. szám (4. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_05/?pg=515&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

Muckra. Az őrs a soproni erdő egy magaslatán állt, gyönyörű, ám nem éppen katonabarát helyen. Innen nem volt egyszerű egy kimenőre „kiugrani”. Zárt közösség volt, az biztos. Csak magasságával lóg ki közülük egykori őrsparancsnokuk. Farkas István nyolcvanéves elmúlt, de egykori katonái őt is megfiatalítják. - Kilenc évig családostól kint éltem Muckon. „Sok fiatalember katonáskodott a kezem alatt, mindre nem emlékezhetem. De jó viszontlátni őket és megtapasztalni azt, hogy ha én nem is tudom az ő nevüket, ők jó szívvel gondolnak rám. Alig voltam idősebb akkor, mint ők; „emberként kezeltem őket, őszintén és igazságosan” mondta el a szálfatermetű egykori őrsparancsnok, aztán hozzátette: „Mindig arra gondoltam, ha egyszer az én fiam lesz katona, vele is így bánjanak.”

h) Kópháza Határforgalmi Kirendeltség volt beosztottjainak találkozója

„*Határőr találkozó Kópháza.*”¹⁶⁸ A volt győri határőr igazgatóság Kópháza határforgalmi kirendeltségének vezetői, útlevelezői, járőrei, közalkalmazottjai a schengeni csatlakozás tízéves évfordulója közeledtével, találkoztak egymással a határátkelőhelyen. Jó hangulatú, közös találkozón megtekintették egykori szolgálati helyüket, felelevenítették a régi közös emlékeket. Az időközben elhunyt kollégák sírjánál elhelyezték a megemlékezés virágait. A késő éjszakába nyúló beszélgetést követően így búcsúztak egymástól: „Öt év múlva találkozunk!”

i) Nagyveleg határőr találkozó

„*Határőrök találkozója NAGYVELEG*”¹⁶⁹ Mintegy hatvan bajtárs érkezett a nagy rendezvényre. Jó hangulatban telt a díszoklevél átadással, valamint baráti eszem-iszommal tarkított Határőr bajtársi találkozó. A magyar és a határőr himnusszal indult a rendezvény, az ebédet követően Salamon Gyula főszervező tíz serleget adott át a közösség nevében az arra érdemeseknek, emellett minden jelenlévő névre szóló emléklapot kapott. A társaságot jelenlétükkel megtisztelő hölgyek virágot kaptak. Később a szabadegyházi bajtársak dalárdája lépett a színpadra, megadva az alaphangot szép nótákkal, katonadalokkal. Díszoklevelet kapott (mint főszervező) Salamon Gyula, aki meghatódva vette át az elismerést. A rendezvény résztvevői a helyi temetőt is meglátogatták, ahol a 2016-ban kialakított *Határőr Emlékhelyen* elhelyezték a bajtársak közös koszorúját, majd mécsest gyújtottak az emlékükre, miközben

¹⁶⁸ Határőr találkozó. Kisalföld, 2017. december (72. évfolyam, 280-302. szám) 2017-12-16 / 293. szám (15. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_12/?pg=248&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁶⁹ Határőrök találkozója. Fejér Megyei Hírlap, 2019. június (64. évfolyam, 126-149. szám) 2019-06-28 / 148. szám (16. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/FejermegyeiHirlap_2019_06/?pg=399&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

szállt az Il silenzio és a temetői lélekharang hangja *a húsztárs emlékére állított húszszlopos tuja* között. „A végeket védő vitézek nem feledik, hogy mi a feladat és ki a bajtárs”

„Az ország védelmének legkülső bástyái”¹⁷⁰ A hatvan határőr a hősi halottakról is megemlékezett Nagyvelegen 2023. október elején.

A nemrég még csak hagyomány teremtő céllal megszervezett határőr találkozó, az évek alatt valóban a település esemény sorozatának része lett. Immár 5. alkalommal találkoztak azok a katonák, akik akár évtizedekig az ország védelmének legkülső bástyái voltak. A rendezvényt megtisztelte Béndek József altábornagy, a határőrség egykori országos parancsnoka is.

A Himnusz után felcsendült a Határőr Himnusz, ezt követően Móder András veterán határőr a főszervező köszöntötte a jelenlévőket, majd átadta a szót az altábornagynak. Az egykori parancsnok, Béndek József, beszédében méltatta a szervezet múltbéli hősiek helytállását, megemlékezett a határok védelme közben elhunyt hősi halottakról és kérte a jelenlévő közösséget, hogy tartsa meg szokásait és ne hagyja kialudni a határőr hagyományok ápolásának lángját. Ezt követően Salamon Gyula beszéde után a vezetésével gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartottak. A megemlékezést a határvasár induló zárta.

j) Kapuvár-Miklósmajori határőr laktanya egykori katonáinak találkozó

„Emlék. Határőrök találkoztak Miklósmajorban”¹⁷¹ Tizedik alkalommal rendezték meg a Kapuvár-Miklósmajor határőr laktanya egykori katonáinak találkozóját 2021. augusztusában. A Miklósmajor laktanya egykori határőrei minden évben találkoznak egymással és közösen idézik fel emlékeiket, élményeiket. A rendezvény főszervezője a szárföldi Bakodi László tizedes, aki az ország minden részéből hívja és várja bajtársait, mindazokat, akik Miklósmajorban szolgáltak.

Akár tíz-, húsz- vagy negyvenévnnyi különbséggel is, de láthatatlan kötelék fűzi össze őket egymással. Megértik egymást és számíthatnak egymásra, hiszen a szolgálati helyük ugyanaz volt.

A gyülekező Szárföldön volt, ahonnan „korhű” gépkocsikkal indultak el az úgynevezett Delta szolgálati helyre. Engedélyt kaptak arra is, hogy a Miklósmajor laktanyában körülnézzenek. Az épület udvarán az objektum utolsó parancsnoka, Pető Lajos alezredes fogadta őket. Minden úgy történt, ahogy annak idején, évtizedekkel ezelőtt: jelentéstétel, parancskihirdetés, körletellenőrzés.

¹⁷⁰ Palocsai Jenő: Az ország védelmének külső bástyái. <https://www.feol.hu/helyi-kozelet/2023/10/a-hatvan-hataror-a-hosi-halottakrol-is-megemlekezett-nagyvelegen> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁷¹ Emlék. Határőrök találkoztak Miklósmajorban. https://www.kisalfold.hu/rovidhirek/2021/08/hatarorok-talalkoztak-miklosmajorban#google_vignette (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

A határőrök köszöntötték Szabó Béla zászlóst, őrsellátót, aki a szolgálat idején mindenben segítette a „fiúkat”. Béla bácsi 90. születésnapját ünnepelte, de fontosnak tartotta, hogy egy szép napot együtt töltsön „fiaival”. Bakodi László fő szervező elmondta: jövőre ismét találkoznak, hiszen rengeteg élmény és emlék köti össze a miklósmajori határőröket.

„Miklósmajori Öreg határőrök találkoztak Szárföldön”¹⁷² a napokban (2023. augusztus) Szárföldön. Bakodi László fő szervező azokat látta vendégül, akik a Miklósmajori határőr laktanyában szolgáltak. A közelmúltban is megtartották a találkozót, aminek a kedvezőtlen időjárás miatt ezúttal a szárföldi kultúrház adott otthont. Az egykori határőrök természetesen „felmentek” a Hanságba is, a „Delta” szolgálati helyen lévő emlékműhöz is, hogy a helyszínen idézzék fel fiatalkoruk meghatározó hónapjait, élményeit.

„Akik Miklósmajorban szolgáltak, egy nagy családhoz tartoznak, bármikor is voltak ott katonák – tartja Bakodi László. – Idén közel nyolcvanán jöttünk össze Szárföldön.” Az egykori Miklósmajori katonák felkeresték régi őrhelyeiket és megnézték a most üresen álló laktanyát is.

k) Hörmann határőr őrs határőreinek találkozói

„Határőr bajtársi találkozó a Kőszegi-hegységben”¹⁷³ Tudósított a vaskarika.hu és a nyugat.hu 2021. augusztus végén.

"Vár állott, most kőhalom" – ha valaki turistaként, az Alpokalján elhelyezkedő velemi Szent Vid Kápolnát elhagyva a Hörmann-forrás felé veszi útját és megpillantja az erdőben megbúvó egykori határőr laktanyát, Kölcsény Ferenc Himnuszából kiragadott sora ötlük az eszébe.

Az egykoron jobb napokat látott épületegyüttes a hidegháború végének és a rendszerváltásnak „köszönhette”, hogy végül az enyészeté lett: 1947-től egészen 1990-ig szolgáltak és védtek itt a magyar határt, határőr katonák a „Hörmann Határőr-őrs” kötelékében.

„A falak ereje nem a kövekben van, hanem a védők lelkében!” - Dobó István gondolatai vezérelték azt a néhány egykori határőrt, akiknek (a határőrség 2008-as megszűnését követően) fájó szívvel kellett végigélniük, hogy immáron nemcsak egykori laktanyájuk vész a feledés homályába, hanem szeretett és tisztelt fegyvernemük is. Öt éve (2016-ban) gondoltak egy

¹⁷² Helyi közélet. Miklósmajori „öreg” határőrök találkoztak Szárföldön.

<https://www.kisalfold.hu/helyi-kozelet/2023/08/miklosmajori-oreg-hatarorok-talalkoztak-szarfoldon> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁷³ Határőr bajtársi találkozó a Kőszegi-hegységben.

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/20929/hataror_bajtarsi_talalkozo_a_koszegi-hegysegben/ (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

nagyot, és a közösségi média mozgósító erejét kihasználva, bajtársi találkozókat kezdtek szervezni egykori szolgálati helyükre.

„Egy laktanyára emlékeztek a hegyek között, a kőszegi erdőben”¹⁷⁴ Emléktáblát avattak a volt Hörmann határőr laktanyánál. Az első egy-két évben csak néhányan, jobbára környékbeli volt határőrök vettek részt a találkozók, de a bajtársi összefüggések híre futótűzként kezdett terjedni. Akkor lett az érdeklődés a találkozó iránt, hogy a szervezők maroknyi csapata elhatározta, hogy 2020-ban, közösen emlék helyet is avatnak, egykori szolgálati helyük helyszínén. Terveiket, mint sok más ember terveit azonban felülírta a világjárvány. Így az avatásra nem 2020-ban, hanem 2021. augusztus 28-án kerülhetett csak sor. Közel száz egykori határőr és családtagjaik – az ország különböző szegleteiből – gyűltek össze a megemlékezésre az egykori Hörmann határőr laktanya romos kapujánál.

A szervezők nevében Lábadi Zoltán, aki határőr főhadnagyként 1982 és 1986 között az Őrs parancsnoka volt, köszöntötte egykori bajtársait és hozzátartozóikat. Az egykori Őrsparancsnok ünnepi beszédében különös hangsúlyt fektetett arra, hogy a Hörmann határőr őrsnél szolgálatot teljesítő katonáknak, itt az Alpokalján, sokszor szélsőséges időjárási körülmények között kellett szolgálniuk.

Az ünnepi beszédek követően az emlékhely avatása következett. A közadakozásból elkészült emléktáblát Tóth Tibor, az Őrs utolsó parancsnoka és elődje, Lábadi Zoltán leplezték le. Az ünnepség erdei piknikkel ért véget, ahol a bajtársak néha könnyezve, néha hangosan nevetve idézték fel újra régi közös emlékeiket.

I) Drávaszabolcs határőr találkozó

*A Drávaszabolcs határőr találkozó*ról beszámolt a *témabaranya.hu* oldal¹⁷⁵ is, a nagy terjedelmű cikkből a rendezvény célját tárgyaló részt emelem ki, a határőrségnek helyet adó település és az ott élők közös múltjának összekapcsolódása miatt.

Drávaszabolcs egykor egy igen forgalmas határátkelő pont volt, ahol valaha határőrlaktanya működött. A laktanya elhagyott épületét az önkormányzat rendbehozta, így a helyi önkormányzat, a polgárőrség és a civil egyesület együttműködésével a rendezvény egyik helyszínéül szolgált.

¹⁷⁴ Egy laktanyára emlékeztek a hegyek között, a kőszegi erdőben. <https://www.nyugat.hu/cikk/hataror-bajtarsi-talalkozo-volt-a-koszegi> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁷⁵ Litkeiné Horváth Barbara: Drávaszabolcsban találkozhatnak hétvégén a volt határőrök! <https://temabaranya.hu/baranya/dravasabolcson-talalkozhatnak-hetvegen-a-volt-hatarorok/> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

„A találkozó célja az volt, hogy felkutassuk azokat az embereket, akik valaha itt voltak határőrök és közösen emlékezzünk vissza a régi időkre. A program által kicsit a saját településünk múltját is szeretnék megismerni, valamint fontosnak tartjuk, hogy felhívjuk a figyelmet arra, hogy napjainkban milyen fontos szerepe van a rendvédelmi szervek munkájának és a határvédelemnek” nyilatkozta Boti Anikó, a Drávaszabolcs önkormányzat munkatársa. A program során egy volt határőr magángyűjteményéből származó kiállítást is megtekinthettek a vendégek. A kiállított tárgyak a határőrség mindennapjait idézik fotókkal, egyenruhákkal, fegyverekkel és egyéb kellékekkel.

„*Drávaszabolcs Határőr Találkozó*”¹⁷⁶ tudósított a Drávaszabolcs Polgárőr Egyesület és Zóka Benjámín. A Drávaszabolcs Polgárőr Egyesület és a Drávaszabolcs Község Önkormányzata 2022. szeptember 17-én a volt Drávaszabolcs határőr őrsön első alkalommal határőr találkozót szervezett. Erre az alkalomra minden valaha itt szolgált sorállományú vagy hivatásos határőrt vártak egy kis múlt idézésre.

A kiállításnak is helyt adó volt szolgálati épület előtt leplezték le a község önkormányzata által állított márványtáblát, mellyel *az első találkozónak* állítottak emléket. Az avatási ceremónián és ünnepségen zászlófelvonással tisztelegtek, a helyőrségi zenekar előadását is halhatták.

*A rendezvény célja*¹⁷⁷ a településen immár több mint 50 éve működő, a községi arculatot, helyi és nemzetközi viszonyait alakító határőrség történetének, mindennapjainak bemutatása, a rendvédelmi szervek múltjának felelevenítése, valamint jelenlegi munkájuk fontosságára való figyelemfelhívás. A program keretében (meglévő örökségünk bemutatása mellett) kötetlen múltidéző beszélgetések alkalmával a helyi értékek, emlékek mélyebb feltárását és a közösség építést tűztük ki célul. Ennek érdekében a valaha itt szolgált hivatásos és sorállományú határőrök felkutatásával és meghívásával aktív közösséget teremthetünk és tudással rendelkező kapcsolati rendszert alakíthatunk ki. Az akkoriban az ország minden tájáról ide vezényelt határőrök bizonyára jó szívvel térnek vissza egykori szolgálati helyükre, szívesen emlékeznek az itt töltött évekre.

Nem csak az egykori bajtársak számára szeretnének egy emlékezetes napot szervezni, hanem a helyi közösség apraja-nagyja részvételével emlékezni a valaha szebb napokat látott épületegyüttes fénykorára és az itt szolgálók munkájára, mindennapjaira.

¹⁷⁶ Zóka Benjámín: Drávaszabolcsi Határőr Találkozó. <https://bmpsz.hu/hataror-talalkozo/> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁷⁷ [Határőr Találkozó | Drávaszabolcs \(dravasabolcs.hu\)](https://bmpsz.hu/hataror-talalkozo/) (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

m) Csorna határőr laktanyában szolgált határőrök találkozói

„*Ma már csak az emlékek szépek*”¹⁷⁸ Volt határőrök találkoztak a napokban (2015. május) Csornán, az egykori laktanya területén. Az emlékek szépek, igaz, a létesítmény egy részének mostani állapota nem derítette őket jókedvre. Tudósított CS. Kovács Attila. Az egykori csornai laktanyában szolgálatot teljesítő sorállományú és hivatásos határőrökre emlékeztek a hétvégén. A létesítmény parkjában felállított emléktáblánál helyezték el a tisztelet virágait.

A találkozót Takács Imre nyugállományú határőr alezredes szervezte. A Kisalföldnek elmondta: „Szomorú látni, hogy milyen állapotban van most a csornai laktanya. Legalábbis azok az épületek, melyeket eddig nem hasznosítottak. Jó érzés volt újra az egykori szolgálati helyünkön járni, bár a látvány nem mindig volt szívderítő. A jelen ellenére mi jó szívvel gondolunk vissza a laktanyában eltöltött évekre, évtizedekre”.

„*Határőr találkozó Csorna.*”¹⁷⁹ Szent Lászlóra emlékezve határőr bajtársi találkozót tartanak 2018. 06. 26-án 16 órától a volt csornai határőr laktanya mellett kialakított határőr emlékhelynél. Írta a rövid hírek között a Kisalföld napilap.

„*Valakinek vinni kell tovább a lobogót*”¹⁸⁰ A szervező, a nagyvelegi Salamon Gyula bejelentette: ez volt a hatodik és egyben utolsó találkozó az ő szervezésében.

Hat megye 50 településéről mintegy 120 vendég érkezett Csornára, hogy részt vegyenek a határőr bajtársi találkozon. Ahogy az minden alkalommal megtörténik, mécsesgyújtással emlékeztek meg az elhunyt társakról.

Más szomorú apropója is volt az egyébként vidám, baráti beszélgetéssel fűszerezett napnak. A bajtársak megjutalmazták a 70 éves szervezőt, megköszönték neki a sok munkát. Mostantól valakinek folytatni kell ott, ahol ő abbahagyta.

„*Határőr bajtársakra emlékeztek Csornán*”¹⁸¹ Lejegyezte: Takács Imre nyugállományú határőr alezredes. A közelmúltban (2023.11.09.) Csornán határőr bajtársi találkozó volt. Kovács Dezső nyugalmazott határőr vezérőrnagy szívet-lelket melengetően köszöntötte a találkozon megjelenteket. A Sárkány étteremben egy finom étel elfogyasztása után, a határőr

¹⁷⁸ CS. Kovács Attila: Ma már csak az emlékek szépek. Kisalföld, 2015. május (70. évfolyam, 102-125. szám) 2015-05-27 / 122. szám (9. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2015_05/?pg=436&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29)

¹⁷⁹ Határőr találkozó Csorna. Kisalföld, 2018. június (73. évfolyam, 125-150. szám) 2018-06-26 / 146. szám (9. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2018_06/?pg=460&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29)

¹⁸⁰ Csorna. Valakinek vinnie kell tovább a lobogót. Fejér Megyei Hírlap, 2019. szeptember (64. évfolyam, 203-227. szám) 2019-09-17 / 216. szám (16. oldal)

https://adt.arcanum.com/hu/view/FejermegyeiHirlap_2019_09/?query=fej%C3%A9r+megyei+h%C3%ADrlap&pg=239&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁸¹ Találkozó. Határőr bajtársakra emlékeztek Csornán

<https://www.kisalfold.hu/helyi-eletstilus/2023/11/hataror-bajtarsakra-emlekeztek-csornan> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

laktanyánál lévő határőr emlékhelynél koszorúztak és mécsest gyújtottak azon határőr társak emlékére, akik már nem lehetnek jelen és a határőr múltjuk tisztelete jeleként.

A csornai határőr szolgálatuk emlékére az ott szolgált sor és hivatásos állományúak a fentiekén túl legalább tucatnyi találkozót szerveztek, melyeket a Facebook határőr oldalak segítségével bonyolítottak le. Ezekről a találkozókról többségében azok értesülhetnek, akik a csoport tagjai, így csak utalok rájuk. A résztvevők létszáma is nagyon változó általában ötven alatti, mivel többsége speciálisan egy-egy korosztályhoz kötődik, de mindenképpen meg kell említeni, mert a határőrségnél eltöltött szolgálati időhöz, egy-egy kisebb közösséghez, a bajtársiassághoz kapcsolódnak, így ez is része a hagyományok őrzésének.

n) Tompa határőr napok

Mata István, egykori határőr, Törköly Sándor, Balogh Tibor és Dabis Mihály barátaival azt gondolták ki, hogy minden év azonos napján szerveznek *egy találkozót Tompán, valamikori őrsük területén*.¹⁸² Törköly Sándor nyugállományú főtörzssászlós volt az egyik szervezője a találkozóknak, akit hat évvel ezelőtt (2015.) volt katona társai kértek fel az első Tompa határőr nap megszervezésére, akkor alig három tucatnyian voltak.

„Egyedülálló találkozó”¹⁸³ Egykori sorállományú határőrök gyűltek össze Tompán 2022. szeptember elején kezdte bejegyzését a Facebookon Törköly Sándor nyugállományú határőr főtörzssászlós. Hatodik éve rendezték meg először a tompai határőr napot az egykori tompai határőr őrs területén.

A mostani találkozóra már jóval többen eljöttek, emlékeztetett arra, hogy a város önkormányzata mi mindenben segítette a szervezőket, a támogatásért köszönetet mondott Végh László polgármesternek. Emlékeztetett arra is, hogy Tompa egykor „Kiváló Határőr Település” címmel rendelkezett, a mostani találkozó célja, hogy a határőr hagyományokat ápolják, a relikviákat megőrizték.

A mostani (2022.) találkozóra,¹⁸⁴ közel százan jöttek el, a volt sorállományú határőrök mellett az eseményen részt vett Árvai Ferenc nyugállományú rendőr dandártábornok is, aki az utolsó igazgatója volt a 14 évvel ezelőtt megszűnt kiskunhalasi határőr igazgatóságnak.

¹⁸² Tompai határőr-nap csoport Facebook oldal <https://www.facebook.com/groups/2028947383850515/> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

¹⁸³ Egyedülálló találkozó. Törköly Sándor Facebook oldala. (a letöltés időpontja: 2024.01.29)

¹⁸⁴ Egyedülálló találkozó. Egykori sorállományú határőrök gyűltek össze Tompán. <https://www.baon.hu/helyi-kozelet/2022/09/egykori-sorallomanyu-hatarorok-talalkoztak-tompan> (a letöltés időpontja: 2024.01.30)

*Immáron 8. alkalommal került megrendezésre*¹⁸⁵ 2023. szeptember 02-án a hagyományos HATÁRŐR NAP Tompán, amely az itt szolgált HATÁRŐR sorállományú katonák szervezésében történt. A résztvevők életkora 8-91 között volt. Tudósított a Facebookon Törköly Sándor nyugállományú főtörzsszászlós.

o) Görbehalom országos határőr találkozó

*„VI. Országos Határőr Találkozó Görbehalmon.”*¹⁸⁶ Görbehalmon tartották meg a hagyományos Országos Határőr Találkozót 2020. augusztus 29-én, szombaton. A programon emlékoszlopot avattak az ezen a szakaszon szolgáló határőrök emléke előtt tisztelegve.

A rendezvény házigazdája, a Görbehalmi Bányásmúzeum tulajdonosa, Szigethi Sándor örömét fejezte ki, hogy több mint 100 egykori bajtárs ünnepelt együtt a múzeumban, ahol emlék helyet is kialakítottak számukra. A program szervezője Vessző Ernő nyugalmazott határőr volt. Az eseményen a résztvevők, köztük Stöckert Tamás önkormányzati képviselő is megkoszorúzta az átadott emlékoszlopot.

*„Hazánkat védték. A határőr szív mindig összeköt.”*¹⁸⁷ Országos határőr találkozót tartottak Sopron közelében, tudósított a „Kisalföld.hu”.

Egy határkövet szimbolizál az az emlékoszlop, amit szombaton ünnepélyes keretek között avattak fel a Görbehalmi Bányászati Múzeumnál. Azoknak állít emléket, akik egykor ezen a szakaszon őrizték hazánk határait. A program főszervezője Vessző Ernő volt határőr, aki amellet, hogy üdvözölte az egybegyűlteket, köszönetet mondott Szigethi Sándornak, a bányászati múzeum tulajdonosának, hogy közreműködött a szervezésben és helyt adott a rendezvénynek.

*„Országos Határőr Találkozót tartottak Görbehalmon.”*¹⁸⁸ A sopronmedia.hu oldal számolt be a találkozóról. Az ország minden tájáról érkeztek volt bajtársak a „VIII. Országos Határőr Találkozóra” 2022. május 14-én. Az ünnepséget idén is a görbehalmi Bányásmúzeumnál tartották meg, ahol az elhunyt határőrök emlékére egy emlékfalat is felavattak.

Az esemény főszervezője, Vessző Ernő nyugalmazott határőr köszönetet mondott Szigethy Sándornak, a görbehalmi Bányásmúzeum tulajdonosának, amiért az elejétől fogva

¹⁸⁵ Tompai információk, hirdetések Facebook csoport Törköly Sándor bejegyzése.

<https://www.facebook.com/groups/673316766169778/posts/2541091272725642/> (a letöltés időpontja: 2024.01.30)

¹⁸⁶ VI. Országos Határőr Találkozó Görbehalmon. <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/vi-orszagos-hataror-talalkozo-gorbehalmon>

¹⁸⁷ Hazánkat védték. A határőr szív mindig összeköt. <https://www.kisalfold.hu/helyi-kozelet/2020/08/orszagos-hataror-talalkozo-tartottak-sopron-kozeleben-galeria>

¹⁸⁸ Országos Határőr Találkozót tartottak Görbehalmon. <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/orszagos-hataror-talalkozot-tartottak-gorbehalmon>

készségesen támogatta a határőrök összetartozását jelképező esemény megrendezését. „Már nyolcadik alkalommal szerveztük meg az „Országos Határőr Találkozót” a görbealmi Bányásmúzeumnál. A mai rendezvényre az ország minden tájáról, többek között Debrecenből, Kecskemétről, az Alföldről, Siófok térségéből, Pécs környékéről, Mosonmagyaróvárról és Győrből is érkeztek. A közös jelmondatunk: „A legendás zöld határőr szív összetart és összekovácsol bennünket!” A hagyományok ápolását rendkívül fontosnak tartom, hiszen a határőrség komoly múlttal rendelkezik. Az egykori bajtársakkal rendszeresen tartjuk a kapcsolatot. Idén az elhunyt határőrök tiszteletére egy emlékfalat is felavattunk, melyen az egykori 11 határkerület neve szerepel” – mondta.

*"Határőrök voltunk – maradunk. Határőrök találkoztak Görbealmon."*¹⁸⁹ írta a Kisalföld.hu internetes oldal. Határőrök voltunk - maradunk hirdette felirat a zászlón az országos találkozón. Az eseményen megjelent résztvevőket Szigethy Sándor, a múzeum tulajdonosa üdvözölte házigazdaként. Vessző Ernő, nyugalmazott határőr, a találkozó szervezője megnyitóbeszédében örömét fejezte ki, hogy az egykori határőröket ennyi évtized elmúltával is összekovácsolja a legendás zöld határőr szív. Az eseményen megemlékeztek az elhunyt bajtársakról, akik már az égi határokat őrizik, akiket Szent László király, a határőrség védőszentje bekísért az égi táborába. Tiszteletükre gyertyát gyújtottak és emlékfalat emeltek, amelyen az egykori magyarországi határkerületek neve mellett a "Szél viszi messze a felleget" idézet szerepel.

*„Országos Határőr Találkozó Görbealmában."*¹⁹⁰ A csepergő eső ellenére nagy számban érkeztek a IX. országos találkozóra 2023. május 13-án, szombaton a volt határőr bajtársak, és eljöttek az egykori hivatásos határőr szolgálatot ellátók is az ország minden részéről.

A rendezvényt jelenlétével megtisztelte az egykori határőrség országos parancsnoka, dr. Béndek József altábornagy is, és eljött Szabó Jenő rendőr ezredes, Sopron korábbi rendőrkapitánya is. Vessző Ernő, az esemény szervezője üdvözölte a résztvevőket, majd a magyar- és a bányászhimnusz eléneklése után a zászlófelvonás következett. Köszöntötte a volt határőröket Farkas Ciprián, Sopron polgármestere is. A találkozón Németh Attila plébános megáldotta az új zászlókat: a határőrség Szent László lobogóját és a bányászok Szent Borbála zászlóját is.

¹⁸⁹ Határőrök voltunk – maradunk. Határőrök találkoztak Görbealmon. <https://www.kisalfold.hu/vezetohirek/2022/05/hatarorok-talalkoztak-gorbehalmon-fotok>

¹⁹⁰ Országos Határőr Találkozó Görbealmában. https://www.enyugat.hu/cikk/33437_orszagos_hataror_talalkozo_gorbehalomban

p) A találkozók szervezése 2024. évben tovább folytatódik

Az év elején (2024.) január 7-én már volt egy találkozó Felsőszölnök II. őrön szolgált határőröké Gerbovits Csaba szervezésében.

A Facebook határőr oldalakon Gunázer Gyula volt határőr feltett egy táblázatot, melyben a tudomására jutott 2024. évi tervezett találkozók szerepelnek. Ezek az alábbi felsorolásban bemutatásra kerülnek, mert ez a következő időszak tervezett eseményeiként viszik tovább a határőr hagyományokat.

Március 15. Kőszeg Kiss János volt laktanyánál Horváth Kornél.

Május 11. Sopron Görbehalom Vessző Ernő.

Május 25. Apátistvánfalva Facebook.

Június 15. Bucsú Bejczy József /Upor/.

Június 29-30. Felsőszölnök Gerbovits Csaba.

Június 30. Apátistvánfalva Határőr Emlékhely.

Július 6. Zsira.

Augusztus 10. Pinkamindszent Balogh Péter, Hrabina Ákos.

Szeptember 07. Tompa Mátai István, Törköly Sándor, Balogh Tibor, Dadics Mihály.

Szeptember 14. Biharkeresztes Molnár Gyuláné, Szabó Sándor.

Szeptember 21. Szombathely Horváth Kornél.

Szeptember 21. Sopronkövesd Árpási László, Gunázer Gyula.

Szeptember 28. Csorna Csoma László.

Valószínűen a megvalósuló határőr találkozók száma a felsoroltnál több lesz, az érdeklődés minden esetre nagy. Az érintettek a bajtársakkal való találkozás mellett egy-egy családi kirándulásnak is tekintik ezeket, ahol a családtagok megismerhetik a hozzátartozójuk múltjának egy szeletét.

6.4. A határőrök himnusza a hagyományok őrzésében

Hosszú évtizedeken át, szervezetileg önálló határőrség őrizte Magyarország határait. A HATÁRŐR HIMNUSZ azoknak állít emléket, aki a különböző történelmi korokban hazájukért, egymásért mindig, minden körülmények között kiálltak, becsületesen és gyakran önfeláldozóan teljesítették a rájuk bízott feladatokat és szolgálatukat.

Virág László határőr ezredes csodálatos sorait, amelyek eredetileg „Hallom a hangod” című versében olvashatók, Szűts István a Kormorán együttes kiváló zeneszerzője zenésítette meg. Ez a dal minden egykori határőrnek az együvé tartozás érzését fejezi ki. Volt egy szervezet, a

határőrség, amely már nincs, de mégis van, hisz a Határőr Himnusz gondolatban egybetartja mindazokat, akik határaink őrzésében így, vagy úgy részt vállaltak. Korokat ível át.

Nyitott minden Hazáját szerető ember felé, nincs benne rendfokozat, beosztás, de az érzéseket, élményeket, megélt emlékeket elemi erővel eleveníti fel, és még azokra is hatással van, akik nem voltak határőrök, vagy csak keveset tudnak a megszűnt egykori határőrsegről.

Hagyományápoló és hagyományt teremtő a mindenkori határainkat őrzőnek, hiszen Gárdonyi Géza szavaival: „... a falak ereje nem a kőben vagy, hanem a védők lelkében!” - fogalmazta meg Dr. Orodán Sándor határőr vezérőrnagy.¹⁹¹

7. Végszó

Az elkészített tanulmány azokat az információkat gyűjtötte össze és rendszerezte, amelyek a címében megfogalmazásra kerültek: „Zöld szívvel a Határőrség hagyományainak őrzéséért, ápolásáért és továbbadásáért”.

A határőrség működésének ideje alatti határőrségi hagyományokról szóló újságcikkek, tudósítások túlnyomó többsége az akkori határőr élet minden napjairól szól és a Határőr újság (adott időszaknak megfelelő címmel) oldalain jelent meg, vagy az adott településhez kapcsolódó megyei napilapból származik. Az itt szereplő részletek az eredeti szöveggörnyezetből kiemelésre kerültek, kivéve a szó szerintieket, amelyek idézőjelek.

A határőrség működése alatti időszak a társadalmi, történeti változásnak megfelelően a rendszerváltás előtti és utáni részre lett tagolva, a rendszerváltás előtti esetében a kimondottan politikai jellegűek a példálódzó felsorolásban nem szerepelnek.

A határőr hagyományok, értékek széles skáláját lehetett így bemutatni, mert a szereplő epizódok mindegyike egy-egy szeletet mutat be. Példázza azt, hogy adott cselekmény, esemény ismétlődő jelleggel immár hagyományként szerepel.

A határőrség megszűnését követően a megszűnt szervezet hagyományainak őrzésében, ápolásában résztvevő személyek szervezetek formációk széles skáláját sikerült bemutatni a teljesség igénye nélkül. Azon területekre, amelyek tudományos szintű feldolgozással már rendelkeznek (például a határőr hősök témaköre), csak utalás történt.

A szemelvényeket áttekintve a határőr hagyományok különböző formációit lehet megfogalmazni.

¹⁹¹ <https://rockdiszkont.hu/kotta/szuts-istvan-virag-laszlo-hataror-himnusz-enekhangra-zongorara-fuvos-zenekarra-es-korusra-kotta>(a letöltés időpontja: 2024.01.30.)

A határőr hősi halottak személyes példáinak az utódok életére való hatása, a bátorság, a hősiesség, az önfeláldozás, a bajtársiasság, az eskü szellemében történő cselekvés, a hazaszeretet. A hősi halottakról történő megemlékezések az emlékműveknél, a koszorúzások. Az emléktáblák, kopjafák avatása, az emlékfalak, emléksarkok kialakítása ezen személyekre emlékezve, a kimagasló tettek, melyet az életük feláldozása árán hajtottak végre.

A hagyományokban kiemelkedő szerepe volt a csapatzászlóknak, melyet magának a határőrségnek a határőr kerületeknek később igazgatóságoknak, a tanintézeteknek adományoztak, az elért címek után a kiváló és élenjáró zászlóknak, az eredményesség mutatói alapján kapott vándorzászlónak.

A csapatmúzeumoknak ismétlődő szerep jutott a határőrség, mint szervezet működése idején, megjegyezve azt a sajnálatos immár történelmi tény, mely szerint ezek működésében voltak hullámvölgyek, mert egy-egy időszakra a csapatmúzeumok tevékenységét szüneteltették, vagy anyagi okok miatt ellehetetlenültek, majd újra meg kellett szervezni őket.

A megszűnést követően a határőrségi tartalmakat bemutató Apátistvánfalva Határőr Emlékhelynek „egyedülálló” szerep jutott, de az évek múlásával a határőrségi relikviák gyűjteményei egyre szélesebb körben jelentek meg. Volt határőrök magángyűjteménye nagyobb vagy kisebb terjedelemben, a rendőrségi szervezetbe tartozó csapatmúzeumok egy-egy határőr emlékszobával, emlékrésszel. Ebbe a sorba tartozik a Határőr Kultúráért Alapítvány Határőr Emlékszobája, mely egyre bővülő terjedelemben igyekezik a határőr hagyományokat bemutatni.

A hagyományokból jelentős szerep jutott a kulturális (irodalmi, fotó, festmény, barkács stb. kiállítások), a sport (atlétikai és mezei futó versenyek, bajnokságok, öregfiúk focibajnokság) eseményeknek, a határőrségi lövbajnokságoknak, a Jobbágy Szilárd löversenyeknek, a versenymozgalom évenkénti értékelése kapcsán az alegységek és az egyének által elért kiváló és élenjáró címeknek.

Az évek évtizedek során a hagyományokból részt vállalt a határőrség szervezetében a véradó mozgalomban, vagy a „tegyél többet a határőrizetért” mozgalomban, a díszszemléken történő versenymozgalomban való minél eredményesebb részvétel.

A rendszerváltás előtti időszakban a határőrség és a határmenti lakosság kapcsolatát jelképező „Határőr község, Határőr város” címek a településeknek, az iskolásoknál a határőr úttörőcsapatok, az Ifjú Gárda alegységek részére adományozott csapatzászlók, illetve határőr hősi nevek felvétele mind a határőr hagyományok része volt.

A kiképzéseken a módszerek, tapasztalatok átadása a fiatal kezdő kiképzők részére a kiképzés minél eredményesebb végrehajtása érdekében, az alegység hagyományosan elért címének eléréséért történt.

A tanintézetek határőr tanszékeinek hagyományosan céljuk volt a fegyvernemi versenyeken, a TDK-kon minél jobb eredmény elérése, a tudományos munka kimagasló teljesítése. A tanintézetekben végzetteknek az ünnepélyes évvárói, a tisztavatási ünnepségek maradnak a hagyományok részei. Azok a közösségek, amelyek együtt végeztek, mint határőrök, a mai napig tartják egymással a kapcsolatot, találkozókat szerveznek, nem felejtik el egymást.

A határőrség az együttműködés terén hagyományosan jó kapcsolatokat ápolt a területi lakossággal, a rendőrséggel, a polgárőrséggel, a honvéd hagyományőrökkel. Ez utóbbiakkal a határőr nyugdíjas egyesületek (ki-ki a saját területén) szintén együttműködnek a hagyományőrzés területén.

A kommunikáció területén a határőr újság megszűnése sajnos olyan űrt hagyott maga után, amelyet napjainkig sem lehetett pótolni. Ugyanez vonatkozik a Határőrség Zenekarára is mely a szervezettel együtt szűnt meg.

A határőrség napjának, a védőszentjének Szent Lászlónak a tiszteletére évenként rendezett ünnepségek nem csak a határőrség megszűnéséig jelentettek hagyományőrző eseményt, hanem azóta is egyre szélesebb körben emlékeznek meg a volt határőrök a határőrsegről, volt társaikról, akikkel együtt egy nagy családot alkotnak.

Meg kell említeni az együvé tartozás, a közösségi szellem, a bajtársiasság, egymás tisztelete a mai napig megmaradt a volt határőrök között, függetlenül attól, hogy sor vagy hivatásos állományú személyről van-e szó.

Az anyag összegyűjtése során a következő tapasztalatok keletkeztek.

Az első és legsúlyosabb, bár a határőr hagyományok sok volt határőrt érdekelnek-érintenek, de nincs olyan általános megjelenítési forma, ahol az információkat az érintettek el is érhetnék. Nincs egy közös internetes felület (weboldal) amit azok is elérhetnének, akik a közösségi médiában ilyen-olyan okok miatt nem szerepelnek (mert nem akarnak, vagy nem tudnak), de az internetet azért valamilyen szinten használják, használnák.

A közösségi média térnyerésével (Facebook) a 2022-2023-s években egyre több határőr csoport alakult, melyek létszámukat tekintve (feltéve, hogy nem egy konkrét őrshez, vagy településhez kötődik) ugrásszerű létszám növekedésen mentek keresztül. Ilyen csoport például a „Minden volt Határőrök Csoport” vagy a „Határőrök voltunk és maradunk” csoport, de több „Határőrség” nevű csoport is létezik (közülük több csoport létszáma ma már sok ezres).

Ezek egy része zárt közösség, csak meghatározott feltételek megléte mellett tud valaki csatlakozni és a tagok kommunikációját is csak a tagok láthatják. Itt kimondottan vigyáznak arra, hogy a bejegyzések is a „határőr” értékek mentén íródjanak, a hozzászólások kulturált formában, személyeskedés nélkül jelenjenek meg. Ezek a csoportok már az alapításkor elköteleződnek a határőr hagyományok, értékek megőrzésében, azok továbbadásában.

Egyre többen elevenítenek fel régi eseményeket képekkel most, hogy a Határőr Kultúráért Alapítvány honlapján hozzáférhetők a digitalizált Határőr újság évfolyamai.

Jellemzően a csoporttagok több csoportban is részt vesznek, öközöttük találhatók azok, akik aktívan alakítják egy-egy hozzászólásukkal azokat a témákat, amelyek befolyásolják a csoport irányultságát, akik részt vesznek találkozók szervezésében, emléktábla elhelyezés kezdeményezésben. Ők az „aktív” mag.

Azt gondolom (a szerző), hogy a zöld szív amíg létezik, addig létezni fog a határőr hagyományok őrzése, ápolása és lesz, aki tovább adja az utókor számára.

7.1. Záró gondolatokként a határőr himnusz sorai

Ének a végekről

Hallom a hangod az éjben,
Ahogy a karcsú nád susog.
Fürdik a hajnali szélben,
A végtelen határra indulok.

Végvárok, hősi vitézek
Kísérik vigyázón lépteimet.
Csend honos itt a vidéken,
Én vállalom tetteiket.

Isten óvjad szent határunk
S a határőrt, ki vigyáz rá!
Kísérd el őt, hosszú útján,
Hol ezer veszéllyel szembeszáll!
Isten óvjad szent határunk
Tekints le ránk át a fellegeken.

Áldásod erőt ad nekünk,
S míg élünk, örködünk ideleenn!

Távol az otthon, a kedves,
Mélyen alszik a csillagos ég.
Messzire visz el az út is,
Nem lehet társam a félsz!

Végváarak, hősi vitézek
Kísérik vigyázón lépteimet.
Csend honos itt a vidéken,
Én vállalom tetteiket.

Isten óvjad szent határunk
S a határőrt, ki vigyáz rá!
Kísérd el őt, hosszú útján,
Hol ezer veszéllyel szembeszáll!
Isten óvjad szent határunk
Tekints le ránk át a fellegeken.
Áldásod erőt ad nekünk,
S míg élünk, örködünk ideleenn!

Felhasznált irodalom

1. B. Nyéki Márk: Levonták a Zászlót! <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2022/05/18/villanasok-a-hatarorizeti-szervek-eletebol-a-hatarorok-eskuveserol> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
2. Tanulmányok a területi kutatások módszertanából. MTA Dunántúli Tudományos Intézete Közlemények 27. (1980) (211. oldal) <http://real-j.mtak.hu/id/eprint/6892> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
3. Horváth József: Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. NKE, Budapest, 2016. 127-128.o. <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/4955?show=full> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
4. Nyíri Kristóf: A hagyomány filozófiájához. Világosság folyóirat XXIX. évfolyam /1988/ augusztus-szeptemberi szám 551. oldal https://adt.arcanum.com/hu/view/Vilagosság1957_1988-2/?pg=85&layout=s (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)

5. Brauer-Benke, József (2011): *Hagyomány és hagyományörzés*. Valóság, LIV (1). pp. 96-101.
6. Shils, Edward 1987: 30. (Brauer-Benke József *Hagyomány és hagyományörzés* <http://real.mtak.hu/9234/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
7. Brauer-Benke József: *Hagyomány és hagyományörzés*. <http://real.mtak.hu/9234/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
8. A hagyomány szó jelentése <https://www.findict.hu/a-hagyomany-szo-jelentese/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
9. [hagyomány | A magyar nyelv értelmező szótára | Kézikönyvtár \(arcanum.com\)](https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/h-2E554/hagyomany) <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/h-2E554/hagyomany> (a letöltés időpontja: 2023.12.18)
10. *Hagyományörzés napjainkban, avagy a mindennapi hagyományok*. <https://hungarotheka.hu/a-hagyomanyorzes-napjainkban-avagy-a-mindennapi-hagyomanyok/> (a letöltés időpontja: 2023.12.18.)
11. Horváth Orsolya: A hagyomány, néphagyomány fogalmi megközelítései. Kulturális Szemle a Nemzeti Művelődési Intézet Interdiszciplináris online folyóirata. <https://www.kulturalisszemle.hu/16-szam/junior-kutatoj-muhely/horvath-orsolya-hagyomany-nephagyomany-fogalmi-megkozelitesei> (a letöltés időpontja: 2023.12.18)
12. Tóth Gergely Katonai hagyományörzés a honvédség társadalmi kapcsolatainak szolgálatában HSZ Hadtörténelem, történeti szociográfia HSz 2018/6. 140 https://real.mtak.hu/125002/1/HSZ_2018_146_6_Toht_Gergely.pdf (a letöltés időpontja: 2023.12.18)
13. *Katonai Hagományörző Etikai Kódex | Magyar Huszár és Katonai Hagományörző Szövetség* https://www.magyarhuszar.hu/sites/default/files/field/docs/alapdokumentumok/katonai_hagyomanyorzo_etikai_kodex.pdf (a letöltés időpontja: 2023.12.18)
14. Rövid hír. Határőr, 1958 (13. évfolyam, 1-51. szám)1958-09-30 / 39. szám (10. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1958/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=633&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
15. Utódaikban, bennünk, munkánkban élnek ők tovább. Határőr, 1959 (14. évfolyam, 1-52. szám)1959-11-10 / 45. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1959/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=700&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
16. Duncsák Ferenc: Emlékét megőrizzük. A Hazáért, 1960 (15. évfolyam, 1-51. szám)1960-09-27 / 39. szám (2. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1960/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=681&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
17. Vladár Sándor: A szocialista katona-közösségek kialakításának néhány kérdése. A Hazáért, 1962 (17. évfolyam, 1-52. szám)1962-05-30 / 22. szám (6. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1962/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=371&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
18. A határőrök emlékezetében örökké élni fog a bátrak emléke. A Hazáért, 1962 (17. évfolyam, 1-52. szám)1962-08-29 / 35. szám (10-11. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1962/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=621&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
19. Szomszéd Imre: Határőr hősök nevét vették fel. A Hazáért, 1964 (19. évfolyam, 1-51. szám)1964-05-13 / 19. szám (4. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1964/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=290&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)

20. Tudósítóink jelentik A Hazáért, 1966 (21. évfolyam, 1-52. szám)1966-10-19 / 42. szám (2.oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1966/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=676&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
21. Pálffy György altábornagy emléktáblájának leleplezése. 22 A Hazáért, 1969 (24. évfolyam, 1-53. szám)1969-09-17 / 38. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1969/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=638&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
22. Tudod-e. A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám)1971-02-24 / 8. szám (7. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=146&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
23. A Belügyi Szemle márciusi számából Szöcs Ferenc: A határőr-hagyományok gyűjtésének és bemutatásának elvei és módszerei. 24 A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám)1971-03-03 / 9. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=148&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
24. Zászlóavatás Mórahalon. A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám)1971-05-26 / 21. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=365&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
25. Ibid. (a letöltés időpontja: 2023.12.19)
26. Eskütétel és vándorzászló átadás. 27 A Hazáért, 1971 (26. évfolyam, 1-52. szám)1971-12-22 / 51-52. szám (5.oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1971/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=881&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
27. Keserű István: Ápoljuk, őrizzük hagyományainkat. A Hazáért, 1974 (29. évfolyam, 26-52. szám)1974-11-13 / 46. szám (6. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1974_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=357&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
28. Éri Ottó Az elődök nyomdokain. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám)1975-08-19 / 34. szám (4. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=131&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
29. Kővári Vilmos Emléktábla-avatás. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám)1975-10-15 / 42. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=273&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
30. Regős László: Jobban, mint eddig. A Hazáért, 1975 (30. évfolyam, 27-53. szám)1975-11-19 / 47. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1975_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=362&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.19)
31. A közösségek címei 32 Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám)1977-01-14 / 2. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=18&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20)
32. Abinéri Ottó Tervezett sikerek. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám)1977-02-11 / 6. szám (8. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=87&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20)

33. Danyi József: A közösségekre támaszkodnak Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám)1977-04-08 / 14. szám (9. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=211&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.20\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=211&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20))
34. Gazsó Béla: Újabb határörközség. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám)1977-04-22 / 16. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=238&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.20\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=238&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20))
35. Tóth András: Jobbágy Szilárd lő verseny. Határőr, 1977 (32. évfolyam, 1-25. szám)1977-05-27 / 21. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=317&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.20\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1977_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=317&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20))
36. Fehér Tamás: Felismerve a célokat. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám)1978-03-17 / 11. szám (15. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=158&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.20\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=158&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.20))
37. Lengyel Tibor: Távol, nem egyedül. Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám)1978-05-12 / 19. szám (4-5. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=275&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=275&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
38. Lengyel Tibor: Tarpa Határőr község Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám)1978-05-26 / 21. szám (5. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=307&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=307&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
39. Béla Ottó: Újságírók a laktanyában Határőr, 1978 (33. évfolyam, 1-25. szám)1978-06-09 / 23. szám (2-3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=336&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1978_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=336&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
40. Tóth András: Atlétikai Bajnokságunk Határőr, 1979 (34. évfolyam, 1-25. szám)1979-06-22 / 25. szám (14. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=396&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=396&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
41. Kispál József: Az ősök példáját követve Határőr, 1979 (34. évfolyam, 26-52. szám)1979-06-29 / 26. szám (7. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=6&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=6&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
42. Keserű István: A Határország története szakdolgozatok lapjain Határőr, 1979 (34. évfolyam, 26-52. szám) 1979-08-10 / 32. szám (4-5. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=99&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1979_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=99&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
43. Csapataink életéből Határőr, 1980 (35. évfolyam, 1-25. szám)1980-03-21 / 12. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=169&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=169&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
44. Erőt sugárzó díszszemle: Határőr, 1980 (35. évfolyam, 1-25. szám)1980-04-11 / 15. szám (9. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=223&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.21\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1980_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=223&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.21))
45. Danyi József: Legfőbb mérce a határőrizet Határőr, 1981 (36. évfolyam, 1-25. szám)1981-04-17 / 16. szám (3. oldal)

- [https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1981_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=241&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1981_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=241&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
46. Danyi József: Az alkotmány ünnepén Határőr, 1983 (38. évfolyam, 27-52. szám)1983-08-26 / 34. szám (8-9. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1982_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1982_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 47. Magdus Tamás: Folyók fölött, a Szentmihály-hegyen Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám)1984-01-06 / 1. szám (6. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=5&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=5&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 48. Magdus Tamás: A Karancs lejtőin, hagyományok vonzásában Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám)1984-03-30 / 13. szám (9. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=198&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=198&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 49. Szabó Zoltán: Kirándulás a történelembe Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám)1984-04-27 / 17. szám (15. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=269&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=269&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 50. Babai József: Számíthatnak egymásra 52 Határőr, 1984 (39. évfolyam, 1-26. szám)1984-05-04 / 18. szám (6. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 51. Stummer János: Fényképek, grafikák Határőr, 1984 (39. évfolyam, 27-52. szám)1984-11-16 / 46. szám (13. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=316&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1984_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=316&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 52. Tóth András: Jubileumi járőrverseny 54 Határőr, 1985 (40. évfolyam, 27-52. szám)1985-11-01 / 44. szám (15. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1985_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=280&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1985_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=280&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 53. Tóth János: Községek a határőrizetért Határőr, 1987 (42. évfolyam, 1-26. szám)1987-04-24 / 17. szám (6. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=259&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.22\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=259&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.22))
 54. Kiválóak értekezlete Határőr, 1987 (42. évfolyam, 27-52. szám)1987-07-31 / 31. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=66&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1987_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=66&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23))
 55. Stumphauser Imre: Elmét, erőt próbálva Határőr, 1989 (44. évfolyam, 27-52. szám)1989-10-13 / 41. szám (15. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1989_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1989_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23))
 56. 5.2. fejezet
 57. Kőműves József: Veszélyeztetett múzeumok Határőr, 1990 (45. évfolyam, 1-26. szám)1990-01-13 / 2. szám (13. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=44&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=44&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23))
 58. Bacsa Gábor: A rég és közelmúlt tárgyai. Határőr, 1990 (45. évfolyam, 1-26. szám)1990-06-16 / 24. szám (27. oldal)

- [https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=762&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1990_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=762&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23.))
59. Bacsa Gábor: A csapatmúzeumok halála. *Határőr*, 1991 (46. évfolyam, 1-26. szám)1991-04-29 / 17. szám (24-25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=536&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=536&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23.))
 60. Nyíri Lajos: A múzeumokra szükség van. *Határőr*, 1991 (46. évfolyam, 27-52. szám)1991-07-15 / 28. szám (21. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=52&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=52&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23.))
 61. *Határőr* löbajnokság Körmenden. *Határőr*, 1991 (46. évfolyam, 27-52. szám)1991-07-22 / 29. szám (27. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=90&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.23.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1991_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=90&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.23.))
 62. Körmendi Rendvédelmi Technikum: Iskolánkról.
<https://www.krvt.hu/index.php/iskolankrol>(a letöltés időpontja: 2023.12.28)
 63. Bacsa Gábor: Határvadászok jelvényei. *Határőr*, 1992 (47. évfolyam, 27-51. szám)1992-08-24 / 34. szám (24-25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1992_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=251&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1992_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=251&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 64. Orodán Sándor: Eskütétel új csapatzászló előtt. *Határőr*, 1993 (48. évfolyam, 1-26. szám) 1993-01-04 / 1. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=4&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=4&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 65. Egerszegi ünnep. *Határőr*, 1993 (48. évfolyam, 27-52. szám)1993-10-18 / 42. szám
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=544&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1993_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=544&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 66. Fertő tavi tudnivalók, Hajószemle és vízkoszorúzás. *Határőr*, 1994 (49. évfolyam, 1-23. szám)1994-05-09 / 19. szám (14. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=663&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=663&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 67. A közös határőr honvéd hagyományokért. *Határőr*, 1994 (49. évfolyam, 1-23. szám)1994-06-06 / 23. szám (27. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=799&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=799&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 68. Tauber Krisztina: Megemlékezés. *Határőr*, 1994 (49. évfolyam, 24-46. szám)1994-09-19 / 38. szám (6. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=511&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.28.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=511&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.28.))
 69. Bacsa Gábor: A tiroli vadászszereztől a magyar határvadászokig. *Határőr*, 1994 (49. évfolyam, 24-46. szám)1994-09-19 / 38-41. szám
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=527&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1994_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=527&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 70. Tanyik József: Szezonkezdő mezei futás. *Határőr*, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám)1995-04-24 / 9. szám (46. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=463&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=463&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 71. Hagyományörzők *Határőr*, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám)1995-05-22 / 11. szám (39. oldal)

- [https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=560&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=560&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
72. Magyar Zoltán: László az országépítő. *Határőr*, 1995 (50. évfolyam, 1-13. szám)1995-06-19 / 13. szám (40-41. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=665&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=665&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 73. Simola Ferenc: Átigazolt nyugdíjasok. *Határőr*, 1995 (50. évfolyam, 14-26. szám)1995-08-14 / 17. szám (44. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=201&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1995_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=201&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 74. Zászló a soproni tanintézetnek *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám)1996-01-02 / 1. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=3&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=3&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 75. Vándordíj és TDK. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám)1996-04-22 / 9. szám (45. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=460&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.29.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=460&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.29.))
 76. Lizander Bertalan: Szent László, a patrónus. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám)1996-06-03 / 12. szám (48. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=619&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=619&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 77. Magdus Tamás: Hagyomány csupán? *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám)1996-06-17 / 13. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=624&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=624&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 78. Szendrei Mihály: Ép testben friss szellem. A kihívás napja az akadémián. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 1-13. szám)1996-06-17 / 13. szám (31. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=653&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=653&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 79. Bátorfi Gábor: Humán gyökerek emlékek tükrében. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-07-01 / 14. szám (23. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=24&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=24&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 80. *Határőrnep ötödször* *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-07-15 / 15. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=55&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=55&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 81. Magdus Tamás: Új tanszék és a hagyományok. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-07-15 / 15. szám (24-25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=77&layout=s\(a letöltés időpontja: 2023.12.30.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=77&layout=s(a letöltés időpontja: 2023.12.30.))
 82. Hautzinger Zoltán: Felavatottam. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-07-29 / 16. szám (23. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=128&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=128&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.03.))
 83. Élő emlékezet. *Határőr*, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-09-23 / 20. szám (49. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=363&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=363&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.03.))

84. Simola Ferenc: Képeslap Rönökről. Határőr, 1996 (51. évfolyam, 14-27. szám)1996-10-21 / 22. szám (45. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=462&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1996_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=462&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.03.))
85. Galambos Kálmán: Határőrmise Nyírbátorban. Határőr, 1997 (52. évfolyam, 13-26. szám)1997-08-11 / 16. szám (21. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=178&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=178&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.03.))
86. Danyi József: Tájékoztató az országos parancsnokságon. Kormánydöntések a Határőrségről. Határőr, 1997 (52. évfolyam, 13-26. szám)1997-11-17 / 23. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=524&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1997_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=524&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.03.))
87. Simola Ferenc: Képeslapot is küldenénk, ha... A találkozások hagyománya és öröme. Határőr, 1998 (53. évfolyam, 1-12. szám)1998-03-09 / 5. szám (30. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.03.))
88. Radosza Sándor: Egymásra találás Határőr, 1998 (53. évfolyam, 1-12. szám)1998-04-20 / 8. szám (40. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=405&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.03.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=405&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.03.))
89. Őrizzük meg hagyományainkat! Határőr, 1998 (53. évfolyam, 13-26. szám)1998-08-10 / 16. szám (16. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=173&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=173&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
90. Nyíri Lajos: A végeken, az őröknön kovácsolódtak össze. Határőr, 1998 (53. évfolyam, 13-26. szám)1998-11-16 / 23. szám (26. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=483&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1998_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=483&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
91. Határőrnapiak a Bolyain. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 1-12. szám)1999-06-21 / 12. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=395&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=395&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
92. Laborczy Gábor: Múzeumot avattak. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám)1999-11-08 / 22. szám (27. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=352&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=352&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
93. Szendrei Mihály: Lő- és járőrbajnokság Sopronban. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám)1999-11-08 / 22. szám (31. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=356&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=356&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
94. Csiszár Tamás: Törvényesség, szakszerűség, hatékonyság. Fő irány: felkészülés az EU-csatlakozásra. Határőr, 1999 (54. évfolyam, 13-26. szám)1999-12-06 / 24. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=400&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_1999_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=400&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))
95. Igazgatósági körkép: Vigyázz, kész, rajt! Határőr, 2000 (55. évfolyam, 1-12. szám)2000-05-22 / 10. szám (27. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=350&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_1/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=350&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.05.))

96. A hősök tisztelete. Határőr, 2000 (55. évfolyam, 13-25. szám)2000-11-20 / 23. szám (25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=386&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.05.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2000_2/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=386&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.05.))
97. Magdus Tamás: Kulturális védelem. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám)2002-06-01 / 6. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=182&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.06.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=182&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.06.))
98. Deák: A zászló egybeforrasztó jelkép. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám)2002-09-01 / 9. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=290&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.06.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=290&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.06.))
99. Magdus Tamás: Csapatzászló a parancsnokságnak. 100 Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám)2001-09-01 / 9. szám (3. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=292&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.06.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=292&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.06.))
100. Takács Imre: Találkoztak, emléket idéztek. Határőr, 2002 (57. évfolyam, 1-12. szám)2002-09-01 / 9. szám (24. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=313&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.06.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2002/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=313&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.06.))
101. Sárhegyi-emléktorna. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám)2003-02-01 / 2. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=57&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.06.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=57&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.06.))
102. Takács Imre: Hagyományápolás. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám)2003-04-01 / 4. szám (24. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=133&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
103. Kopjafa. Határőr, 2003 (58. évfolyam, 1-12. szám)2003-10-01 / 10. szám (21. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=344&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2003/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=344&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
104. Szent László napja, határőrök ünnepe. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám)2004-07-01 / 7. szám (22. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=239&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
105. Kovács János: Találkoztak a bajtársak. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám)2004-08-01 / 8. szám (24. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=277&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=277&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
106. Tóth László: Táborozók. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám)2004-09-01 / 9. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=289&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=289&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
107. Kovács Gy. László: Hagyományos csaták. Határőr, 2004 (59. évfolyam, 1-12. szám)2004-11-01 / 11. szám (28. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=389&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2004/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=389&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.08.))
108. Dókáné Jászai Judit: Építhetünk rájuk. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-01-01 / 1. szám (6. oldal)

- [https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=7&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=7&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.08.))
109. Felhívás, Határőrség a minőség útján. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-03-01 / 3. szám (21. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=94&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=94&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.08.))
 110. Danyi József: Hatásos bűnmegelőzés. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-05-01 / 5. szám (5. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=150&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.08.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=150&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.08.))
 111. Takács Imre ny. hőr. alezredes: Emléktábla avatás a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum falán, a budai várban.
 112. Szent László napja, a Határőrök ünnepe. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-07-01 / 7. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=219&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=219&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 113. Nyíri Lajos: Tiszteljük a hagyományokat. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-07-01 / 7. szám (25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=242&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=242&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 114. Kovács János: Együtt ünnepeltek, tisztelegtek. Határőr, 2005 (60. évfolyam, 1-12. szám)2005-08-01 / 8. szám (23. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2005/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=276&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 115. Árvák és nagycsaládosok karácsonya. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-01-01 / 1. szám (15. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=16&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=16&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 116. Simola Ferenc: Nyughelyekről, megemlékezésekről. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-03-01 / 3. szám (31. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=104&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=104&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 117. Centenárium és hatvan év: Az egyesült Európában. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-07-01 / 7. szám (4. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=237&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 118. Szent László napja, határőrök emlékezete. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-08-01 / 8. szám (2. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=271&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.11.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=271&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.11.))
 119. Bene: Esküt tettek az új tisztek. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-08-01 / 8. szám (14. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=283&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=283&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
 120. Kovács János: Sopron önkormányzatának adománya. Zászló a nyugdíjasegyesületnek. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-09-01 / 9. szám (25. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=330&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=330&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))

121. Tájok-Tari: Együtt az illegálismigráció ellen. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-11-01 / 11. szám (14. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=391&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=391&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
122. 121Tanyik József: A hagyományokhoz híven. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-11-01 / 11. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=397&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=397&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
123. Kalácska Ferenc: Hagyományos szlovák-magyar. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-12-01 / 12. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
124. Takács Imre: Újabb zászló a győri határőr nyugdíjasoknak. Határőr, 2006 (61. évfolyam, 1-12. szám)2006-12-01 / 12. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2006/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=433&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
125. Magdus Tamás: Forradalom, nők, sajtó, március. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-03-01 / 3. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=74&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.14.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=74&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.14.))
126. Takács Imre: Odafigyelnek a társakra. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-04-01 / 4. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=129&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=129&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
127. Konferencia Pécsen. Határőrség és Rendőrség - Az integrált rendvédelem. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-05-01 / 5. szám (20. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=165&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=165&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
128. Tanyik József: Nyugdíjasok hagyományos találkozója Nyírbátorban. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-05-01 / 5. szám (21. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=166&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=166&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
129. Magdus Tamás: Értékeink, örökségünk. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-07-01 / 7. szám (1. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=218&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=218&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
130. Novák István: Határőr tanszéknep. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-08-01 / 8. szám (26. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=279&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=279&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
131. Laborczy Gábor: Sport- és rendvédelmi tábor Sopronban. Ismeret gyarapító nyaralás. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-09-01 / 9. szám (17. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=306&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.16.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=306&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.16.))
132. Vágó Ferenc: Volt egyszer egy határőr laktanya. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-09-01 / 9. szám (30. oldal)
[https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=319&layout=s\(a letöltés időpontja: 2024.01.17.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=319&layout=s(a%20letöltés%20időpontja%3A2024.01.17.))
133. Novák István: Köt eskünk vérrel írott szava. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-09-01 / 9. szám (30. oldal) Ibid

134. Takács Imre: Összegzés Fontosak vagyunk egymásnak! Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-12-01 / 13. szám (13. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=446&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
135. Kőműves József: Határőr-skanzen a vendek vidékén. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-12-01 / 13. szám (4-5. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=437&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
136. Magdus Tamás: Kiválasztódtunk. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-12-01 / 13. szám (1. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=434&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
137. Magasan értékelt légió. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-12-01 / 13. szám (2-3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=435&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
138. Kockázatközösség A Határország az integrációig, a jövő kihívásai. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (10. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=441&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
139. Magdus Tamás: Utószó helyett. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (13. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=443&layout=s (a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
140. Tisztelt Nyugdíjas Kolléga! Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám) 2007-12-01 / 13. szám (13. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=446&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.17.)
141. fejezet
142. Balla József – Vájlók László – Vedó Attila: Bemutatkozik a Határőr Kultúráért Alapítvány.
https://epa.oszk.hu/04500/04581/00024/pdf/EPA04581_pecsi_hataror_2022_303-310.pdf (a letöltés időpontja: 2024.01.20.)
143. Vincze István: Fiatalos lendülettel dolgoznak. Kelet Magyarország, 2013. április (70. évfolyam, 76-100. szám)2013-04-23 / 94. szám (7. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/KeletMagyarország_2013_04/?pg=294&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
144. Vincze István: Elhunyt bajtársaik előtt tisztelegtek. Kelet-Magyarország, 2016. november (73. évfolyam, 257-281. szám)2016-11-07 / 261. szám (4. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/KeletMagyarország_2016_11/?pg=67&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
145. <https://www.sopronitema.hu/hirek/varosi-hirek/sopronert-emlekermes-hataror-nyugdijasok-soproni-egyesulete>(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
146. <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/vedosztjuk-napjat-unnepeltek-a-soproni-nyugallomanyu-hatarorok>(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
147. <https://beosz.hu/jubilant-a-szombathelyi-hataror-nyugdijasok-egyesulete/>(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)

148. <https://oroscafe.hu/2023/06/10/hataror-nyugdijasok-oroshazi-egyesulete-bekes-megyei-nyugdijas-egyesuletek-szovetsege-katonadalok-enekkar-korus-dalardafelenekeltek-magukat-a-csucsra/>(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
149. Kőműves József: Határőr-skanzen a vendek vidékén. Határőr, 2007 (62. évfolyam, 1-13. szám)2007-12-01 / 13. szám (4-5. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Hataror_2007/?query=hat%C3%A1r%C5%91r&pg=437&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.21.)
150. <https://hokalapitvany.hu/hataror-emlekhely-emlekszoba-avatasa/>(a letöltés időpontja: 2024.01.24)
151. Rejtélyek és érdekességek a rendvédelmi szervezetekről – mindez Sopronban!
<https://www.sopronmedia.hu/cikkek/rejtelyek-es-erdekesssegek-a-rendvedelmi-szervezetekrol-mindez-sopronban/>(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
152. <https://hokalapitvany.hu/frater-sandor-rendeszeti-emlekszoba/>(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
153. Emlékszoba a Határőröknek.
<https://www.facebook.com/PoliceHungaryOfficial/posts/234738925607444/>(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
154. Gombos Kálmán: Vasfüggöny Múzeum az osztrák-magyar határon.
<https://www.termeszetjaro.hu/hu/poi/muzeum/vasfueggoeny-muzeum-az-osztrak-magyar-hataron/40827662/>(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
155. A vasfüggöny vonzerő. Vas Népe, 2013. október (58. évfolyam, 229-254. szám)2013-10-16 / 242. szám (5. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2013_10/?query=vas+n%C3%A9pe&pg=212&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
156. A vasfüggöny nyoma. Vas Népe, 2013. november (58. évfolyam, 255-279. szám)2013-11-20 / 270. szám (2. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2013_11/?query=vas+n%C3%A9pe&pg=241&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
157. <https://felsoszolnokiors.gportal.hu/gindex.php?pg=24060451> (a letöltés időpontja: 2024.01.24.)
158. Harka - Harkai Hírmondó, 2003 (2. évfolyam, 1-6. szám)2003-09-01 / 5. szám (4. oldal) <https://www.harka.hu/wp-content/uploads/2021/01/Harkai-Hirmondó-II-évfolyam-5-szám-2003.pdf>(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
159. Harka - Harkai Hírmondó, 2005 (4. évfolyam, 1-6. szám)2005-07-01 / 4. szám (2. oldal) <https://www.harka.hu/wp-content/uploads/2021/02/Harkai-Hirmondo-IV-evfolyam-4-szam-2005.pdf>(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
160. Harka - Harkai Hírmondó, 2015 (14. évfolyam, 1-6. szám)2015-07-01 / 4. szám (6. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Harka_2015/?pg=33&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.26)
161. A Szabadság, 2004 (16. évfolyam, 1-52. szám)2004-11-26 / 47. szám (6. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/ASzabadsag_2004/?pg=373&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
162. Vas Népe, 2009. július (54. évfolyam, 152-178. szám)2009-07-01 / 152. szám (3. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2009_07/?query=vas+népe&pg=2&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
163. Vas Népe, 2009. augusztus (54. évfolyam, 179-203. szám)2009-08-24 / 197. szám (5. oldal)

- [tps://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2009_08/?query=vas+népe&pg=316&layout=s](https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2009_08/?query=vas+népe&pg=316&layout=s)(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
164. Vas Népe, 2012. augusztus (57. évfolyam, 179-204. szám)2012-08-07 / 184. szám (3. oldal)
[tps://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2012_08/?query=vas+népe&pg=82&layout=s](https://adt.arcanum.com/hu/view/VasmegyeVasNepe_2012_08/?query=vas+népe&pg=82&layout=s)(a letöltés időpontja: 2024.01.26.)
 165. <https://www.vaol.hu/helyi-kozelet/2023/09/negyedszer-rendeztek-hataror-talalkozot-felsocsataron-fotok>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 166. Takács Imre: Határőr találkozó Hegykőn. Kisalföld, 2015. augusztus (70. évfolyam, 179-203. szám)2015-08-18 / 193. szám (14. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2015_08/?pg=313&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 167. Takács Imre: Határőrök találkoztak. Kisalföld, 2018. augusztus (73. évfolyam, 177-202. szám)2018-08-18 / 192. szám (16. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2018_08/?pg=323&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 168. Takács Imre: Határőr találkozó Kőszegen. Kisalföld, 2017. március (72. évfolyam, 51-76. szám)2017-03-28 / 73. szám (13. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_03/?pg=478&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 169. Nagy Márta: Negyvenöt esztendő után találkoztak a Mucki örs egykori határőrei. Kisalföld, 2017. május (72. évfolyam, 100-125. szám)2017-05-29 / 123. szám (4. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_05/?pg=515&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 170. Határőr találkozó. Kisalföld, 2017. december (72. évfolyam, 280-302. szám)2017-12-16 / 293. szám (15. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2017_12/?pg=248&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 171. Határőrök találkozója. Fejér Megyei Hírlap, 2019. június (64. évfolyam, 126-149. szám)2019-06-28 / 148. szám (16. oldal)
https://adt.arcanum.com/hu/view/FejermegyeiHirlap_2019_06/?pg=399&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 172. Palocsai Jenő: Az ország védelmének külső bástyái. <https://www.feol.hu/helyi-kozelet/2023/10/a-hatvan-hataror-a-hosi-halottakrol-is-megemlekezett-nagyvelegen>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 173. Emlék. Határőrök találkoztak Miklósmajorban.
https://www.kisalfold.hu/rovidhirek/2021/08/hatarorok-talalkoztak-miklosmajorban#google_vignette(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 174. Helyi közélet. Miklósmajori „öreg” határőrök találkoztak Szárföldön.
<https://www.kisalfold.hu/helyi-kozelet/2023/08/miklosmajori-oreg-hatarorok-talalkoztak-szarfoldon>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 175. Határőr bajtársi találkozó a Kőszegi-hegységben.
http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/20929/hataror_bajtarsi_talalkozo_a_koszegi-hegysegeben(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 176. Egy laktanyára emlékeztek a hegyek között, a kőszegi erdőben.
https://www.nyugat.hu/cikk/hataror_bajtarsi_talalkozo_volt_a_koszegi(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
 177. Litkeiné Horváth Barbara: Drávaszabolcson találkozhatnak hétvégén a volt határőrök!
<https://temabaranya.hu/baranya/dravasabolcson-talalkozhatnak-hetvegen-a-volt-hatarorok/>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)

178. Zóka Benjámín: Drávaszabolcsi Határőr Találkozó <https://bmpsz.hu/hataror-talalkozo/> (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
179. [Határőr Találkozó | Drávaszabolcs \(dravasabolcs.hu\)](https://dravasabolcs.hu) (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
180. CS. Kovács Attila: Ma már csak az emlékek szépek. Kisalföld, 2015. május (70. évfolyam, 102-125. szám)2015-05-27 / 122. szám (9. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2015_05/?pg=436&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
181. Határőr találkozó Csorna. Kisalföld, 2018. június (73. évfolyam, 125-150. szám)2018-06-26 / 146. szám (9. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/Kisalfold_2018_06/?pg=460&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
182. Csorna. Valakinek vinnie kell tovább a lobogót. Fejér Megyei Hírlap, 2019. szeptember (64. évfolyam, 203-227. szám)2019-09-17 / 216. szám (16. oldal) https://adt.arcanum.com/hu/view/FejermegyeiHirlap_2019_09/?query=fej%C3%A9r+megyei+h%C3%ADrlap&pg=239&layout=s(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
183. Találkozó. Határőr bajtársakra emlékeztek Csornán. <https://www.kisalfold.hu/helyi-eletstilus/2023/11/hataror-bajtarsakra-emlekeztek-csornan>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
184. Tompai határőr-nap csoport Facebook oldal <https://www.facebook.com/groups/202894738385015/>(a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
185. Egyedülálló találkozó. Törköly Sándor Facebook oldala (a letöltés időpontja: 2024.01.29.)
186. Egyedülálló találkozó. Egykori sorállományú határőrök gyűltek össze Tompán. <https://www.baon.hu/helyi-kozelet/2022/09/egykori-sorallomanyu-hatarorok-talalkoztak-tompan> (a letöltés időpontja: 2024.01.30)
187. Tompai információk, hirdetések Facebook csoport Törköly Sándor bejegyzése <https://www.facebook.com/groups/673316766169778/posts/2541091272725642/>(a letöltés időpontja: 2024.01.30.)
188. VI. Országos Határőr Találkozó Görbehalmon. <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/vi-orszagos-hataror-talalkozo-gorbehalmon> (a letöltés időpontja: 2024.01.30.)
189. Hazánkat védték. A határőr szív mindig összeköt. <https://www.kisalfold.hu/helyi-kozelet/2020/08/orszagos-hataror-talalkozo-tartottak-sopron-kozeleben-galeria> (a letöltés időpontja: 2024.01.30.)
190. Országos Határőr Találkozót tartottak Görbehalmon <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/orszagos-hataror-talalkozot-tartottak-gorbehalmon> (a letöltés időpontja: 2024.01.30.)
191. Határőrök voltunk – maradunk. Határőrök találkoztak Görbehalmon. <https://www.kisalfold.hu/vezeto-hirek/2022/05/hatarorok-talalkoztak-gorbehalmon-fotok> (a letöltés időpontja: 2024.01.30)
192. Országos Határőr Találkozó Görbehalomban. https://www.enyugat.hu/cikk/33437_orszagos_hataror_talalkozo_gorbehalomban (a letöltés időpontja: 2024.01.30.)
193. 6.5. <https://rockdiszkont.hu/kotta/szuts-istvan-virag-laszlo-hataror-himnusz-enehangra-zongorara-fuvos-zenekarra-es-korusra-kotta> (a letöltés időpontja: 2024.01.30.)